

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKO DELO
BREZPOSELNOST MED MLADIMI

Mentor: doc. dr. Milko Poštrak

Maja Šmid

Ljubljana, 2016

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Avtorica: Maja Šmid

Mentor: doc. dr. Milko Poštrak

Naslov diplomske naloge: Brezposelnost med mladimi

Kraj: Ljubljana

Leto: 2016

Št. strani: 108

Št. slik: 3

št. prilog: 4

št. virov: 42

Ključne besede: brezposelnost, mladost, vzroki za brezposelnost, posledice brezposelnosti, soočanje z brezposelnostjo, podporno okolje.

Povzetek: V diplomskem delu obravnavam brezposelnost med mladimi. V teoretičnem delu opredelim pojma brezposelnost in mladost, ter predstavim nekaj statističnih podatkov o registrirani brezposelnosti, vzrokih za brezposelnost in specifične značilnosti mladih na trgu dela. Pozornost namenim tudi vplivom brezposelnosti na psihične, socialne ter finančne posledice. Predstavim tudi ukrepe za zmanjševanje in odpravljanje posledic brezposelnosti na področju države in posameznika. V raziskovalnem delu pa s pomočjo kvalitativne raziskave ugotavljam vzroke za brezposelnost ter njene posledice na osebo, ki je brezposelna. Raziskujem tudi socialno mrežo brezposelnega mladostnika oz. podporno okolje, ki jim pomaga pri soočanju s posledicami brezposelnosti. Zanimanje namenim tudi izkušnjam brezposelne osebe z Zavodom za zaposlovanje in odnosu strokovnih delavcev do posameznika.

Title: Unemployment among Young People

Key words: unemployment, young people, causes for unemployment, the consequences of unemployment, facing unemployment, a supportive environment.

Abstract:

The thesis discusses unemployment among young people. The theoretical part presents concepts of unemployment and youth, and introduces some statistics on registered unemployment, the causes of unemployment and the specific characteristics of young people in the labor market. In the thesis I also focused on the impact of the unemployment far-reaching consequences, which take a toll on young people's psychological, social and financial well-being. I also introduce measures on how to reduce and eliminate the consequences of unemployment in the field of the state and the individual. In the empirical part I try to determine the reasons for unemployment and the consequences young people face up to due to unemployment. To do so, I use qualitative research. I also enquired about young people's social networks and their supportive environment which helps them to cope with the consequences of unemployment. I also express interest in the experience that the young unemployed people have with the Employment service, as well as the relationship established by the professionals towards the individual.

ZAHVALA

Predvsem bi se rada zahvalila mentorju doc. dr. Milku Poštraku, za vse nasvete in pomoč pri izdelavi diplomskega dela.

Posebna zahvala gre tudi mojim staršem, ki so me vodili po življenjski poti, mi omogočili opravljanje študija ter me moralno podpirali in mi vedno pomagali, tako tekom študija kot med pisanjem diplomskega dela. Hvala tudi sestrama Luciji in Mojci ter bratu Janezu za vse spodbudne besede.

Iskreno bi se zahvalila tudi fantu in prijateljicam, ki so mi v težkih trenutkih stali ob strani ter me motivirali za delo.

Zahvalila bi se tudi vsem intervjuvancem, ki so si vzeli čas in z menoj podelili svoje izkušnje, ki so mi pomagale pri izdelavi diplomskega dela.

PREDGOVOR

Brezposelnost je eden večjih družbenih problemov, s katerim se v današnji družbi soočamo. Med bolj ranljive skupine sodijo tudi mladi, delež brezposelnih mladih je namreč v primerjavi z ostalimi skupinami brezposelnih oseb zelo visok.

Za raziskovanje brezposelnosti med mladimi sem se odločila, ker bom tudi sama kmalu vstopila na trg delovne sile in se bom verjetno znašla v podobni situaciji kot ostali mladostniki in ker menim, da brezposelnost lahko pusti veliko posledic na kakovosti življenja ljudi, še posebej na tistih, ki sodijo med dolgotrajno brezposelne mlade osebe. Socialni delavci morajo biti na njih pozorni in opaziti vsako stisko ter jim ponuditi pomoč.

Z diplomsko nalogo želim raziskati vzroke, ki vplivajo na brezposelnost mladih ter ugotoviti, kako brezposelnost vpliva na njihovo kakovost življenje in kakšne so njene posledice tako na psihičnem, socialnem kot finančnem področju. Raziskati želim tudi, kdo predstavlja njihovo socialno mrežo, kdo jim pri soočanju z brezposelnostjo nudi pomoč in podporo ter ugotoviti, kakšno vlogo ima pri tem Zavod za zaposlovanje, na kakšen način jim pri tem pomaga oz. svetuje ter nudi podporo. Hkrati me zanima tudi, kakšen odnos imajo svetovalci do vsakega posameznika, ki je brezposeln, če pri svojem delu uporabljajo koncepte delovnega odnosa ter če imajo občutek, da je svetovalec njihov spoštljiv in odgovorni zaveznik.

KAZALO

1	Teoretski uvod	1
1.1	Brezposelnost.....	1
1.1.1	Stanje brezposelnosti v Sloveniji.....	2
1.1.2	Težje zaposljive skupine prebivalstva	3
1.2	Mladost	6
1.2.1	Ranljive skupine mladih	6
1.2.2	Prehodi iz izobraževanja v zaposlitve	7
1.2.3	Vzroki za brezposelnost mladih	9
1.2.4	Značilnosti mladih na trgu delovne sile.....	11
1.2.5	Ranljive skupine brezposelnih mladih.....	12
1.2.6	Brezposelnost mladih v Sloveniji.....	13
1.2.7	Brezposelnost mladih v Evropski uniji.....	14
1.2.8	Fleksibilne oblike zaposlovanja mladih	16
1.3	Posledice brezposelnosti	16
1.4	Socialna opora.....	20
1.5	Svetovanje brezposelnim osebam	21
1.6	Soočanje z brezposelnostjo in reševanje problema brezposelnih mladih	23
1.6.1	Ukrepi na področju države	23
1.6.2	Ukrepi posameznika	26
2	Problem.....	28
3	Metodologija.....	30
3.1	Vrsta raziskave.....	30
3.2	Teme raziskovanja	30
3.3	Merski instrument in viri podatkov	30
3.4	Zbiranje podatkov	31
3.5	Obdelava in analiza podatkov	31

4	Rezultati in razprava.....	32
4.1	Metode iskanja zaposlitve.....	32
4.2	Vzroki za brezposelnost.....	32
4.3	Posledice brezposelnosti	35
4.4	Vpliv brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti.....	37
4.5	Finančna podpora.....	37
4.6	Socialna podpora.....	38
4.7	Zavod za zaposlovanje.....	38
4.8	Odnos svetovalcev	39
5	Sklepi.....	41
6	Predlogi.....	43
7	Povzetek	45
8	Literatura	47
9	Priloge.....	51
9.1	Vprašalnik.....	51
9.2	Podčrtovanje izjav in besed v intervjujih.....	52
9.3	Pripisovanje pojmov, kategorij in propozicij.....	71
9.4	Osno kodiranje	92

KAZALO SLIK

Slika 1.1	Gibanje registrirane brezposelnosti po mesecih, 2008–2016.....	3
Slika 1.2	Stopnja registrirane brezposelnosti po starostnih skupinah	14
Slika 1.3	Stopnja anketne brezposelnosti mladih 2015	15

1 Teoretski uvod

Zaposlitev je pomemben del življenja vsakega posameznika in predstavlja ključni vir finančne neodvisnosti, statusa, prestiža, identitete ter socialne vključenosti (Rapuš Pavel 2005: 12). Iz te trditve lahko razberemo, da je zaposlitev pomemben vidik, ki močno vpliva na kakovost življenja vsakega posameznika in družbe, zato je pomembno, da to področje obravnavamo ter poskušamo pomagati brezposelnim osebam pri iskanju zaposlitve, rešitve ter odpravljanju posledic brezposelnosti. Tu moramo nastopiti tudi socialni delavci ter opaziti stisko brezposelnih, jim prisluhniti, ponuditi svetovanje in pomoč pri iskanju rešitve.

1.1 Brezposelnost

Zakon o urejanju trga dela kot brezposelno osebo šteje iskalca zaposlitve, ki je zmožen za delo, je prijavljen na Zavodu za zaposlovanje, aktivno išče zaposlitev ter je zaposlitev, ki mu jo ponudi zavod ali kakšen drugi izvajalec, pripravljen sprejeti. Prav tako ta oseba v času brezposelnosti ne sme biti v delovnem razmerju, samozaposlena, poslovodna oseba v osebni družbi ali v družbi z omejeno odgovornostjo, ne sme opravljati poklica kmeta, biti upokojena ter ne sme imeti statusa dijaka, vajenca, študenta ali udeleženca izobraževanja odraslih, ki je mlajši od 26 let (ZUTD, 2010).

Poleg že naštetih dejavnikov med brezposelno osebo sodi tudi tujec, ki nima slovenskega državljanstva ter ima osebno delovno dovoljenje z veljavnostjo treh let ali za nedoločen čas ali pa tujec, ki ima začasno zaščito oz. je prosilec za mednarodno zaščito in ima osebno delovno dovoljenje (ZUTD, 2010).

Med brezposelne osebe štejemo tudi osebo, ki se izobražuje ob delu, na podlagi katerega je bila vključena v zavarovanje za primer brezposelnosti, če se prijavi na Zavodu zaradi uveljavitve pravice iz zavarovanja ter z namenom aktivnega iskanja drugega delovnega mesta ob hkratnem nadaljevanju izobraževanja. Taka oseba sodi med brezposelne celotno obdobje prejetja denarnega nadomestila in po prenehanju le-tega, dokler še vedno izpolnjuje vse ostale lastnosti, ki opredeljujejo brezposelno osebo. Mednje pa sodi tudi oseba, ki se je v izobraževanje vključila med ali po zaključenem prejemanju denarnega

nadomestila za brezposelno osebo, vendar pa še vedno aktivno išče zaposlitev in izpolnjuje pogoje, ki predstavljajo brezposelno osebo (ZUTD, 2010).

V stroki socialnega dela pa brezposelnost predstavlja socialno težavo, ki pomeni splet neugodnih življenjskih okoliščin osebe. Neugodne življenjske okoliščine se kažejo tako na stvarnem kot na osebnem področju posameznika, družine in skupine ter jim onemogočajo zagotovitev ustreznih življenjskih razmer ter polno vključenost v življenje in delo (Milošević Arnold, Poštrak: 21).

Merjenje brezposelnosti

Stopnjo brezposelnosti, ki nam pove odstotni delež brezposelnosti med aktivnim prebivalstvom, lahko merimo na dva načina, in sicer s stopnjo registrirane brezposelnosti ter s stopnjo anketne brezposelnosti. Stopnjo registrirane brezposelnosti merimo s preštevanjem prijavljenih oseb na Zavodu za zaposlovanje kot brezposelnih. Stopnja anketne brezposelnosti (ILO) pa je dobljena z anketo o delovni sili oz. s spraševanjem vzorca prebivalcev o njihovem delovnem statusu. Stopnja anketne brezposelnosti je mednarodno primerljiva, saj jo uporabljajo tudi druge države (Svetlik et al (ur.) 2002: 491). Po tej opredelitvi se za brezposelne osebe štejejo vse osebe, ki so v določenem času brez dela, ki so pripravljene delati in ki delo iščejo (Svetlik, 1985: 21).

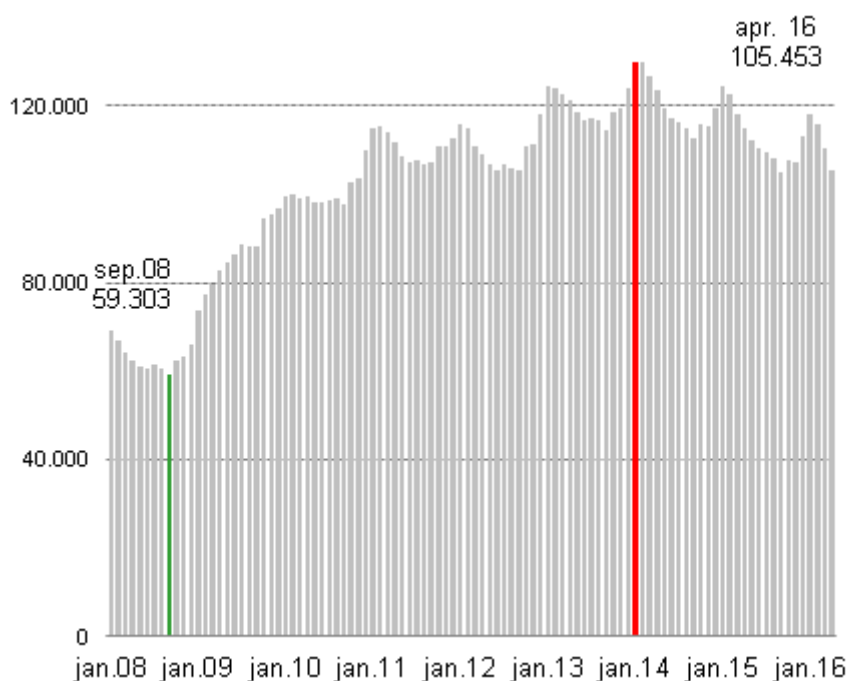
1.1.1 Stanje brezposelnosti v Sloveniji

V letu 1990 je bilo v Sloveniji registriranih 44.623 brezposelnih oseb, nato se je v času osamosvojitve, v letu 1991, številka dvignila na 75.079 ter v letu 1993 dosegla najvišjo število, in sicer 129.087 brezposelnih oseb. Do leta 2000 je brezposelnost postopoma in počasi upadala. Takrat je povprečno število brezposelnih oseb znašalo 106.601 oseb prijavljenih na zavodu. Število brezposelnih se je v naslednjih letih, vse do leta 2008, zniževalo in takrat doseglo najnižjo številko. V letu 2008 je bilo na Zavodu za zaposlovanje v povprečju prijavljenih 63.216 brezposelnih oseb. Številka se je v naslednjih letih hitro povečevala, kar pa je posledica krize, ki je vplivala tudi na trg delovne sile (ZRSZ, Gibanje registrirane brezposelnosti, 1987–2009). Leta 2010 je bilo na Zavodu prijavljenih 100.504 brezposelnih oseb, vrh pa je brezposelnost dosegla v letu 2014, ko je povprečna letna skupna brezposelnost znašala 120.109 oseb. Naslednje leto se je brezposelnost postopno začela zmanjševati in sedaj je mesecu aprilu 2016 znašala 105.453

oseb (ZRSZ, Gibanje registrirane brezposelnosti po mesecih, 2010–2016). V obdobju krize se je bruto domači proizvod zmanjšal, zelo močan padec je bil v letu 2009, takrat je znašal – 7,8% BDP. Gospodarska rast se je okrepila šele leta 2014, in sicer za 3,0% (ZRSZ 2015: 3). Iz teh podatkov lahko vidimo, da je imela kriza dosti vpliva na trg delovne sile. Izboljšanje gospodarske situacije v Sloveniji v zadnjem letu je posledično pomenilo tudi povečanje stopnje delovne aktivnosti.

Spodnji graf dobro ponazori, kako se je gibalo število oseb, ki so bili prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje kot brezposelni od leta 2008, ko se je kriza pričela, do aprila 2016. Z grafa opazimo, da je bila najnižja stopnja registrirane brezposelnosti septembra 2008, in sicer le 59.303 oseb, najvišja pa je bila januarja 2014, ko je bilo na zavodu prijavljenih 129.843 brezposelnih (ZRSZ: Gibanje registrirane brezposelnosti po mesecih, 2008–2016).

Slika 1.1 Gibanje registrirane brezposelnosti po mesecih, 2008–2016

(Vir: ZRSZ: Gibanje registrirane brezposelnosti po mesecih, 2008–2016)

1.1.2 Težje zaposljive skupine prebivalstva

Med osebe, ki težje dobijo zaposlitev, sodijo: mladina, starejši, ženske, imigranti, invalidi ter delavci iz nižjih socialno-ekonomskih kategorij (Svetlik 1985:81).

- Starejši

Brezposelnost je za starejše najmanj ugoden izhod iz delovne aktivnosti. Starejši, ki izgubijo zaposlitev, namreč ostajajo brezposelni dalj časa ter imajo omejeno možnost za ponovno pridobitev zaposlitve. Za starejše v Sloveniji brezposelnost pogosto pomeni tudi dokončno prekinitev delovne aktivnosti (Verša 2002:383). Delodajalci imajo namreč odklonilen odnos do zaposlitve starejše delovne sile. Kot glavni razlog navajajo nizko izobrazbo. Poleg tega imajo starejši odklonilen odnos do učenja in izobraževanja in se zato tudi redkeje vključujejo v programe aktivne politike zaposlovanja, namenjene izboljšanju njihove izobrazbe, neizpopolnjevanje pa slabše vpliva na njihove boljše možnosti za pridobitev zaposlitve (Verša 2002: 391). Gotovo je eden izmed razlogov tudi v tem, da delodajalci nimajo želje po uvajanju neke starejše osebe na novo, če vedo, da se ima ta namen kmalu upokojiti.

- Ženske

Ženske imajo v primerjavi z moškimi na trgu slabše zaposlitvene možnosti. Tako v Sloveniji kot tudi v Evropski uniji delodajalci raje in tudi pogostejše zaposlujejo moške. Čeprav naj bi imeli moški in ženske enake možnosti, je v družbi še vedno prisotna spolna delitev dela, ki izhaja še iz časov zgodovine. Za žensko je bila namreč v zgodovini značilna predvsem vloga v biopsihosocialni reprodukciji, medtem ko je bila njena vloga v javnosti pri ustvarjanju družbenih sprememb in na področju formalnega (plačanega) podcenjena, omejevana in včasih celo spregledana (Černigoj Sadar, Verša 2002: 398–405). Tudi Gorše 1992 navaja, da ženske zaradi svoje reproduktivne funkcije še vedno v večji meri kot moški ostajajo nezanesljiva in draga delovna sila, ki jo delodajalci zato, če le imajo možnost, raje nadomestijo z moško delovno silo (Gorše 1992: 104). Prav tako so delodajalci mnenja, da bo ženska večkrat izostajala od trga dela zaradi porodniške ter skrbi za otroke in družino.

Diskriminacija žensk se tako kaže v višjih stopnjah brezposelnosti žensk v družbi, v njihovi poklicni segregaciji, v povečanem zaposlovanju za določen čas, v slabših zaslužkih in v prevzemanju službenih ter družinskih obveznosti hkrati. To je tudi razlog za označevanje ženske delovne sile kot nestalne, neprilagodljive in manj zanesljive (Gorše 1992: 123). Da pa bi spolne razlike zmanjšali, je Evropska unija sprejela številne direktive o enakih možnostih moških in žensk, ki so jih dolžne zakonsko izpolnjevati vse članice Evropske unije (Černigoj Sadar, Verša 2002: 398, 405).

- Osebe s hendikepom

Osebe s hendikepom na trgu nimajo enakega položaja kot drugi delavci. Razlogi za to so v zmanjšani delovni zmožnosti in vzorcih razmišljanja delodajalcev, ki pa so posledica prakse in socialnih interakcij. Na njihov položaj vplivajo tako subjektivni kot objektivni dejavniki. Specifični dejavniki, ki vplivajo predvsem na zaposlovanje oseb s hendikepom, so predsodki ter zmanjšana delovna zmožnost, ki je odločilnega pomena in vpliva na položaj osebe na trgu delovne sile, saj je to značilnost, ki delodajalce najbolj zanima, saj želijo, da bo njihov posel opravljen čim bolje in čim hitreje ter s čim manjšimi stroški. Analize položaja oseb s hendikepom kažejo, da je brezposelnost teh oseb bistveno večja v primerjavi s celotno populacijo in da dobijo slabše cenjena delovna mesta, s tem pa hkrati tudi manj plačana (Drobnič 2002:437, 438, 469).

- Imigranti

Priseljenci zaradi različnih strukturnih ovir, odkritih in prikritih oblik diskriminacije pogosto predstavljajo nadpovprečni delež v skupini brezposelnih oseb. Priseljenci zato pogosto sprejmejo zaposlitev v manj atraktivnih sektorjih in z nižjo izobrazbo, saj pogosto nimajo zadosti kvalifikacij ali pa jim okolje teh ne priznava. Zaposlitev predstavlja bistven pomen na začetku integracijskega procesa takoj po vstopu v novo okolje, saj zaposlitev poleg ekonomske varnosti in neodvisnosti pomeni tudi lažji vstop v socialno integracijo (Komac 2007: 222). Nekatere priseljence zaradi nepoznavanja pravic, strahu pred izgubo službe, delodajalci bolj izkoriščajo, jim ne izplačujejo plač in prispevkov za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje. Zaradi nesprejemanje družbe in drugih ovir je toliko bolj pomembno, da socialni delavci zmanjšujemo njihovo stisko, jim pomagamo pri vključitvi in širjenju socialne mreže ter poskusimo zmanjševati predsodke drugih ljudi.

- Mladi

Brezposelnost med mladimi je v primerjavi z ostalo populacijo oseb na trgu delovne sile velika. Razloge za to pa lahko vidimo tudi v specifičnih značilnostih mladih na trgu delovne sile, za katere je značilno pomanjkanje delovnih izkušenj, ki pogosto vpliva na odločitve delodajalca o izbiri drugega, primernejšega kandidata.

Že zgoraj naštetim skupinam je potrebno nuditi pomoč, jim biti na voljo, prisluhniti in pomagati pri iskanju čim boljše rešitve zanje. Če pa imajo osebe več značilnosti, npr. če je oseba hendikepirana in mlada, bo še toliko težje pridobila zaposlitev. Zato je še toliko bolj

pomembno, da z njo navežemo stik ter ji na čim boljši možni način, ki tej osebi tudi ustreza, pomagamo. Te osebe so zato tudi toliko bolj ranljive.

1.2 Mladost

Mladost obsega obdobje, ko mlad človek ni več otrok, vendar še vedno ni priznan kot odrasla oseba. Mladost velja za labilno in protislovno razvojno obdobje, ki zahteva posebno skrb in nadzor s strani odraslih oseb (Ule 2008: 50). To je življenjsko obdobje, v katerem poteka proces vključevanja v vse bistvene življenjske vloge. Mladi takrat razvijajo socialne veščine in sposobnosti za prevzemanje statusa odrasle osebe na različnih področjih: šolsko-poklicnem, interaktivno-partnerskim, politično-etničnem ter potrošniško-kulturnem (Trbanc, Verša 2002:338).

Mladost lahko razdelimo na več obdobj:

- klasična mladost (14–18 let) obdobje srednješolskega študija,
- podaljšana mladost (19–24 let); obdobje visokošolskega in univerzitetnega študija,
- predodraslo obdobje (25–29 let); v tem obdobju mladostnik prehaja v ekonomsko in socialno neodvisnost (v zaposlitev, kariero in lastno družino). (Ule 2008: 126).

1.2.1 Ranljive skupine mladih

Socialna ranljivost označuje posameznike, ki so, kadar so v stiku s družbenimi institucijami, bolj izpostavljeni njihovem nadzoru in ukrepom kot pa koristim od poseganja institucij v njihovo okolje (Ule 2008: 217v Schuyt 1995:8). Socialna ranljivost pomeni stopnjevanje težav in širjenje nerešenih problemov, ki izhajajo iz: slabega šolskega uspeha, nizke izobrazbe, slabih zaposlitvenih možnosti, socialnih, čustvenih, zdravstvenih ter materialnih težav (Ule 2008: 217). Če se pri osebi prepleta več teh dejavnikov, npr. če je osebe brezposelna in ima težave še v družinskem okolju, je še toliko bolj ranljiva in predstavlja še večje tveganje za razmnoževanje problemov. Strokovni delavci morajo biti dobro podkovani in zaznati vsako ranljivost pri mladih. Pogosto mladostniki svojo ranljivost in svoje probleme sporočajo preko prestopniškega in odklonilnega vedenja, ki ga večina rajši kaznuje, kot pa da bi jim prisluhnila. Strokovni delavci moramo to sporočilo

znati razvozlati in ponuditi pomoč pri iskanju rešitve. Vzrok in posledica ranljivosti je tudi okrnjen socialni in kulturni kapital pri posamezniku, ki zato potrebuje pomoč in oporo pri širjenju socialne mreže.

Dolgoročno so v ekonomskem, socialnem in psihološkem smislu najbolj ranljivi mladi, ki:

- so predčasno izključeni iz izobraževanja in šole,
- tisti, ki naredijo neposreden prehod iz šole na delo in vstopijo v nizko kvalificirane in nestabilne segmente trga dela,
- po poklicnem usposabljanju vstopijo v nestabilne segmente trga dela ali postanejo nezaposleni takoj po usposabljanju,
- imajo slabe izobraževalne kvalifikacije,
- nimajo finančne ali čustvene podpore svoje družine,
- gredo po alternativni poti (npr. zgodnje starševstvo) (Ule 2008: 217).

Med najbolj ranljive mlade zagotovo sodijo begunci. Pri njih se prepleta veliko že zgoraj naštetih dejavnikov, veliko jih je namreč brez dokončanega šolanja, nimajo čustvene ali finančne podpore svoje družine, prav tako nimajo podpore skupnosti, saj jih le-ta ne želi ob sebi, jih zaničuje, do njih goji predsodke ipd. Ravno zaradi problema brezposelnosti je pogosto slišati izjave, naj država rajši poskrbi za "naše" in ne za "njih". Zaradi tovrstnih argumentov, ki so prisotni v vsakodnevnem življenju teh oseb, mora stroka socialnega dela tem skupinam nuditi posebno obravnavo ter zadostno oporo in pomoč na vseh področjih njihovih stisk ter se osredotočiti tudi na odpravljanje predsodkov v družbi.

1.2.2 Prehodi iz izobraževanja v zaposlitve

Poleg prehodov mladih med različnimi statusi in situacijami, konec šolanja in prehod iz rednega izobraževanja v zaposlitev predstavlja enega najzahtevnejših in ključnih dogodkov za posameznika tako na individualni kot na makrosistemski ravni (Trbanc 2007:38).

Ta prehod ima za mlade poseben pomen, saj jim prehod iz izobraževanja v zaposlitev predstavlja prestop iz obdobja mladosti v odraslost. Dokler se mlade osebe tudi ekonomsko ne osamosvojijo, še naprej živijo v tako imenovanem podaljšanem otroštvu. Vstop na trg

delovne sile mladostniku omogoča načrtovanje življenja, kariere in družine (Ule 2011: 139).

Različni raziskovalci na podlagi mednarodnih primerjalnih raziskav in študij o položaju mladih na trgu dela ugotavljajo, da se prehodi iz šolanja v svet dela podaljšujejo in postajajo vse bolj kompleksni ter vedno bolj različni za posamezne skupine mladih, predvsem glede na stopnjo in vrsto izobrazbe (Trbanc 2007: 40).

Razloge za podaljševanja šolanja lahko pojasnimo na različne načine:

- neugodne gospodarske razmere in pomanjkanje razpoložljivih zaposlitev, zaradi česar mladi raje izberejo nadaljevanje izobraževanja, saj bodo tako pridobili dodatno izobrazbo, zaradi katere bodo morda lažje vstopili v zaposlitev,
- visok življenjski standard, ki omogoči, da mladi iz širokih srednjih slojev ostanejo v izobraževanju ob delni ali polni pomoči svoje družine,
- povečane želje po izobraževanju med mladimi in njihovimi starši, zaradi mnenja, da pomeni boljša izobrazba boljši način za pridobitev boljšega delovnega mesta ter tudi boljšega dohodka,
- širjenje izobraževalnih sistemov, ki ponuja vse bolj raznolike možnosti dodatnega izobraževanja (Trbanc, Verša 2002: 345).

V nekaterih primerih pa se izobraževanje konča še preden so mladostniki dovolj stari, da bi zapustili šolanje. Na prehod mladih iz šol v zaposlitev pogosto vpliva tudi okolica. Izvor težjega prehoda lahko povzročijo družinske problematike razdrtih družin, nezaposlenosti staršev, brezbržnost domačih ter prisotnost ali tudi uživanje alkohola in drog v družinskem okolju. (Rapuš Pavel 2005: 13).

Na hitrost prehodnosti mladih iz šolanja v zaposlitev vplivajo strukturni, individualni ter institucionalni dejavniki, ki pa so hkrati tudi vzroki za brezposelnost.

1.2.3 Vzroki za brezposelnost mladih

Na položaj mladih na trgu delovne sile vplivajo različne dejavniki. To so:

- Strukturni dejavniki

Med strukturne dejavnike sodijo demografski in različni ekonomski dejavniki, ki vključujejo tudi dejavnike delovanja trga delovne sile (Trbanc 2007:50).

Na demografske dejavnike vpliva predvsem velikost skupin mladih, ki letno zapuščajo šolanje in vstopajo na trg delovne sile. Vpliv ekonomskih dejavnikov je pri zaposlovanju mladih zelo izrazit, saj je brezposelnost pri mladih bolj občutljiva na ekonomska nihanja v primerjavi z drugimi iskalci zaposlitve. V obdobju stagnacije in gospodarske recesije brezposelnost namreč najbolj prizadene ravno tiste, ki v sistem zaposlovanja šele vstopajo, sem pa štejemo predvsem mlade iskalce zaposlitve oz. tiste, ki iščejo prvo zaposlitev ter tudi tiste mlade, ki trenutno opravljajo nestabilne in nestalne zaposlitve. Na zaposlitev vpliva tudi situacija na lokalnih in regionalnih trgih. Tam, kjer je manjše povpraševanje na trgu dela in manj zaposlitvenih priložnosti, je posledično nadpovprečna stopnja brezposelnosti v primerjavi z ostalimi regijami. (Trbanc 2007: 50–51).

Pomemben vidik, ki vpliva na brezposelnost, je poleg obsega povpraševanja tudi njegova struktura, predvsem glede na stopnjo in vrsto izobrazbe. Izobrazbene zahteve so v današnji družbi zvišujejo. Tisti mladi, ki imajo slabšo izobrazbo, še posebej tisti, ki so šolanje predčasno zapustili ter so nižje kvalificirani, so v bistveno slabšem položaju za pridobitev zaposlitve. Po oceni Eurostata je bilo v povprečju v 25 državah EU leta 2002 brezposelnih 20 % mladih starih od 15 do 24 let, ki so predčasno zapustili šolanje (Trbanc 2007: 52). Po drugi strani pa Mencina Čeplak pravi, da je izobrazba pri iskanju zaposlitve velikega pomena, vendar to še ne zagotavlja varnosti in zaposlitve (Leskošek 2009:210 v Čeplak 2000:124). Med brezposelnimi osebami se namreč pojavlja vedno več tudi starejših mladih, ki imajo visoko izobrazbo. Med razlogi za brezposelnost le-teh je trend naraščanja izobraževanja mladih na terciarni stopnji, prav tako pa do problemov z iskanjem zaposlitve prihaja zaradi neskladij, saj so v nekaterih poklicih pritoki mladih z določeno izobrazbo veliko večji v primerjavi s povpraševanjem po tistih poklicih (Trbanc, Verša 2007:52, 53). Prav tako morajo posamezniki v nekaterih poklicnih panogah opraviti tudi različne postopke, kot je npr. pripravništvo, strokovni izpit ter druga potrdila za pridobitev licenc in dovoljenj za delo (Trbanc 2007: 53).

- Institucionalni dejavniki

Med institucionalne dejavnike prištevamo dejavnike, ki so povezane s strukturo in organizacijo izobraževalnega sistema, povezave med delodajalci in šolami ter institucionalizirane prehode iz šolanja v zaposlitev, kot so vajeništvo, pripravništvo, opravljanje delovne prakse pri delodajalcih, pripravništvo ter štipendije, ki jih ponujajo delodajalci, programi zaposlovanja za iskalce prve zaposlitve ipd. (Trbanc 2007: 55).

Veliko zaposlitev zahteva opravljen strokovni izpit, ki ga mladi danes ne morejo opraviti, ker ne dobijo pripravništva (Leskošek 2009:211). Mladi imajo ravno zaradi pomanjkanja delovnih izkušenj in neopravljenega pripravništva oteženo zaposlovanje. Delodajalci, kot tudi državni organi, bi se morali vprašati, kako lahko neka mlada oseba dobi možnost za opravljanje pripravništva ter pride do poklica, če večina le-teh kot pogoj za zaposlitev zahteva opravljen strokovni izpit in delovno dobo.

V Sloveniji je eden izmed boljših mehanizmov, ki ga prištevamo k institucionalnim dejavnikom, program aktivne politike zaposlovanja, ki spodbuja zaposlovanje mladih oz. preprečuje njihovo brezposelnost. (Trbanc 2007: 57).

-Individualni dejavniki

Med vzroke, ki vplivajo na brezposelnost in zaposlovanje, sodijo tudi individualni dejavniki.

Mladi sodijo v posebno skupino, ki ima kar nekaj konkurenčnih prednosti kot tudi slabosti v primerjavi s starejšo kategorijo delovne sile. Mladostniki imajo nekatere lastnosti že objektivno določljive, nekatere pa so le pripisane. V prvo skupino lahko štejemo novo znanje, pomanjkanje delovnih izkušenj ipd., v drugo pa npr. splošne predstave, ki se vežejo na mlade oz. predstave, ki jih imajo delodajalci o mladih. (Trbanc 2007:57–59). Novo teoretično znanje s stališča delodajalce gotovo predstavlja interes, vendar pa po drugi strani ravno pomanjkanje praktičnega znanja oz. praktičnih delovnih izkušenj predstavlja negativno značilnost mladih na trgu delovne sile. Brezposelni morajo biti zato na trgu delovne sile čim bolj samoiniciativni, vlagati v svoj osebni razvoj z nenehnim izpopolnjevanjem ter skrbeti za razgledanost. S tem si osebe povečujejo svoje zaposlitvene možnosti, hkrati pa morajo za spodbudne besede poskrbeti tudi strokovnjaki ter jih znati motivirati, spodbujati za iskanje novih možnosti zaposlovanja, tudi v drugih strokah, širši

oddaljenosti od prebivališča ter iskati njihove vire moči, hobije in jih spodbuditi tudi k reševanju svojih zaposlitvenih možnosti z ustvarjanjem lastnega podjetja.

1.2.4 Značilnosti mladih na trgu delovne sile

Osnovna značilnost kategorije mladih na trgu delovne sile, za katere je značilno obdobje različnih prehodov in vključevanj v različne vloge, ne le na delovnem področju temveč tudi pri oblikovanju socialnih in osebnih odnosov, je mladost (Trbanc, Verša 2002: 339).

Pri zaposlovanju delodajalci pri iskalcih zaposlitve v večini najprej ocenijo primernost izobrazbe posameznika oz. kvalificiranost ter delovne izkušnje iskalca zaposlitve za predpisano delovno mesto. Poleg teh dveh kriterijev pa ne smemo zanemariti tudi osebnostnih lastnosti. (Rapuš Pavel 2005: 13).

- Znanje

Najnovejše znanje je največja prednost mladih, saj mladi vstopajo na trg delovne sile po končanem izobraževanju. Ker se tehnologija vedno spreminja ter izpopolnjuje, je pomembno, da znanje nenehno dopolnjujemo. Mladi imajo v primerjavi s starejšo delovno silo, ki so izobraževanje zaključili že pred nekaj časa, prednost, saj so polni novega znanja. Poleg tega imajo več tudi nekaterih spretnosti in kompetenc pri npr. uporabi računalnika in računalniških programov ter imajo boljše znanje tujih jezikov ipd (Trbanc, Verša 2002: 340). Po drugi strani pa je še vedno veliko mladostnikov, ki na trg vstopijo z nizko oz. tudi brez izobrazbe ali pa je le-ta neustrezna. Osipniki so mladostniki, ki so predčasno zapustili šolanje in ravno zaradi tega so na trgu delovne sile v slabšem položaju in z manjšimi možnostmi, da bi si pridobili bolj ali manj trajno zaposlitev. Osip mladostniku povzroči pomanjkanje novega znanja ter mu s tem prepreči dostop do zaposlitve, saj je ravno novo znanje pomembna kompetenca na trgu (Trbanc, Verša 2002: 340–341). Po drugi strani pa je v zadnjih letih znanje tudi slabost, saj se je povečalo število brezposelnih z visoko izobrazbo. (Leskošek 2009:211).

- Delovne izkušnje

Delovne izkušnje so zagotovo slabost pri mladostnikih in največji problem, s katerim se srečujejo mladi, ki iščejo zaposlitev. Večina delodajalcev namreč raje zaposli osebo, ki ne potrebuje veliko uvajanja, kot pa nekoga, ki ima manj oz. morda tudi nič delovnih

izkušenj. Po mnenju delodajalcev mlada oseba ni delovno usposobljena. Delodajalcem zato mladi predstavljajo tvegano zaposlitev in jim zaradi tega rajši ponujajo bolj začasne oz. fleksibilne oblike zaposlovanja, ki mlade osebe postavijo v negotov položaj. V zagovor mladih pa je potrebno dodati, da mladostniki vedno niso povsem brez praktičnih izkušenj, saj je veliko teh prisotnih tudi pri izobraževanju v šoli ali na fakulteti, preko občasnih zaposlitvenih del (npr. delo preko študentskega servisa) hobijev ipd (Trbanc, Verša 2002: 341).

- Sociokulturni kapital

Na izbiro delodajalcev pri razmišljanju o tem komu ponuditi delovno mesto, vpliva tudi sociokulturni kapital, ki predstavlja lastnosti, ki so posledica socializacije, predhodnih izkušenj ter osebnostnih lastnosti (Trbanc, Verša 2002: 342). Mladim pogosto pripisujejo negativne osebnostne lastnosti, kot so nestalnost, nestabilnost, manjša delovna odgovornost ipd. Vendar pa je po drugi strani potrebno poudariti, da so mladi zelo prilagodljivi, relativno nezahtevni, tako glede višine plače kot tudi glede delovnega časa in nekaterih drugih delovnih pogojev. Pogosto so pripravljeni sprejeti tudi slabše zaposlitve, zaposlitve z nižjo izobrazbo, zaposlitve za krajši delovni čas ter fizično bolj naporna dela. (Trbanc 1992: 125). Poleg tega so v primerjavi s starejšo delovno silo mladi tudi bolj inovativni, motivirani za delo in stremijo k pozitivnim spremembam v delovnem procesu (Trbanc, Verša 2002: 343).

Vse zgoraj naštetе značilnosti pa vplivajo na slabše zaposlitvene možnosti nekaterih mladih iskalcev zaposlitve in povzročijo nastanek bolj ranljivih skupin.

1.2.5 Ranljive skupine brezposelnih mladih

Med najbolj ranljive skupine brezposelnih mladih poleg oseb, ki so brez zaposlitve dlje od šestih mesecev (dolgotrajno brezposelni mladi), sodijo še slabo izobraženi ter osipniki, osebe s hendikepom, tisti, ki živijo na območjih z nadpovprečnimi stopnjami brezposelnosti, ter pripadniki etničnih manjšin ipd. (Trbanc 2007: 39). Prav tako se zastruje zaposlitvena možnost mladih žensk. Ženske so namreč v primerjavi z moškimi bolj ogrožene z brezposelnostjo, se pogosteje vračajo vanjo ter tudi pogosteje opravljajo dela za določen čas (Ule 2008: 215).

Izobrazba je zelo pomembna za socialno uvrščanje in kakovost življenja otrok in mladostnikov. Osebe s slabšo izobrazbo oz. osipniki imajo več težav pri iskanju zadovoljujoče in ekonomsko varne zaposlitve v primerjavi z vrstniki s končano šolo (Ule 2011: 144). Zanje so značilne tudi manj stabilne zaposlitve, bolj prekarne oblike zaposlovanja, nižje plačana delovna mesta ter manjša produktivnost (Ule 2011: 153).

Prav tako imajo slabše možnosti zaposlitve mlade osebe s hendikepom, ki imajo več težav pri iskanju zaposlitve ravno zaradi svoje ovire.

1.2.6 Brezposelnost mladih v Sloveniji

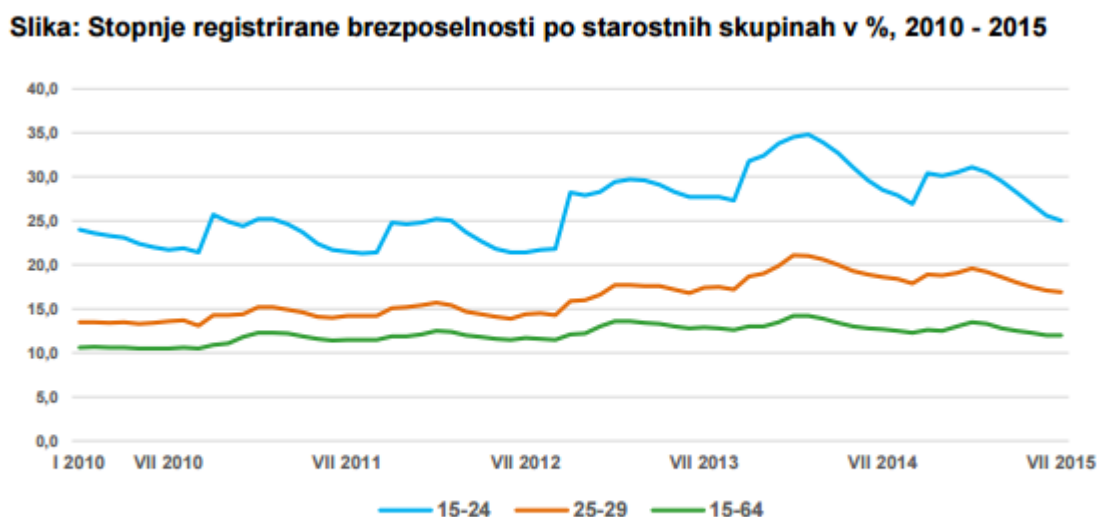
V Sloveniji je vstop mladostnikov na trg delovne sile dokaj pozen, zato med mlade iskalce zaposlitve štejemo vse osebe stare od 15 do 29 let. V mednarodnih primerjavah pa mednje prištevajo osebe od 15. do 24. leta starosti (ZRSZ 2015: 10).

Na začetku krize, leta 2008, je bilo na Zavodu za zaposlovanje prijavljenih 18.223 brezposelnih oseb, starih od 15 do 29 let. V primerjavi z letom 2005 se je njihova brezposelnost v primerjavi s skupno brezposelnostjo zmanjšala nadpovprečno. Skupno število brezposelnih oseb se je od leta 2005 do 2008 zmanjšalo za 28,4%, v enakem obdobju pa se je brezposelnost med mladimi zmanjšala za kar 48%. Delež mladinske brezposelnosti je tako leta 2008 znašal 27,5%. Ta delež pa je zaradi krize v prvem letu narasel na kar 50,5%, kar je pomenilo 27.424 brezposelnih mladih oseb. Na takratno tolikšno povišanje je vplivala tudi kriza in zmanjšanje števila prostih delovnih mest, ki bi mladim omogočile možnost za zaposlitev (ZRSZ 2015: 10).

Razmere na trgu dela so se v obdobju krize močno poslabšale. Stopnja delovne aktivnosti se je pri vseh starostnih skupinah zmanjšala, med njimi pa so bili najbolj prizadeti prav mladostniki, kar je v veliki meri posledica starostne segmentacije trga dela (Kmet Zupančič 2015: 55). Konec leta 2010 in 2011 je bil brezposeln že skoraj vsak četrti mladostnik star od 15 do 24 let. Leta 2012 je bilo brezposelnih že 28,3% mladih, septembra 2015 pa so mladi predstavljali 21,9% delež v skupni brezposelnosti (ZRSZ 2015: 20).

Spodnja slika prikazuje občutno razliko brezposelnosti po starostnih skupinah med mlajšo in starejšo populacijo. Kot vidimo, je največ brezposelnih med osebami, starimi med 15 in 24 let, nato ji sledijo osebe stare med 25 in 29 let, medtem ko je stopnja registrirane brezposelnosti med vsemi iskalci zaposlitve od starosti 15 do 64 občutno nižja. Z grafa lahko opazimo tudi, da se v mesecu septembru in oktobru brezposelnost poveča ter nato skozi leto počasi upada. Razlog za takšno stanje je posledica izgube statusa dijaka ali študenta pri mladih, ki se nato prijavijo na Zavod za zaposlovanje ter pričnejo z iskanjem zaposlitve. (ZRSZ 2015: 23).

Slika 1.2 Stopnja registrirane brezposelnosti po starostnih skupinah

Vir: SURS, 2015I, 2015 m.

(Vir: ZRSZ 2015: 23).

1.2.7 Brezposelnost mladih v Evropski uniji

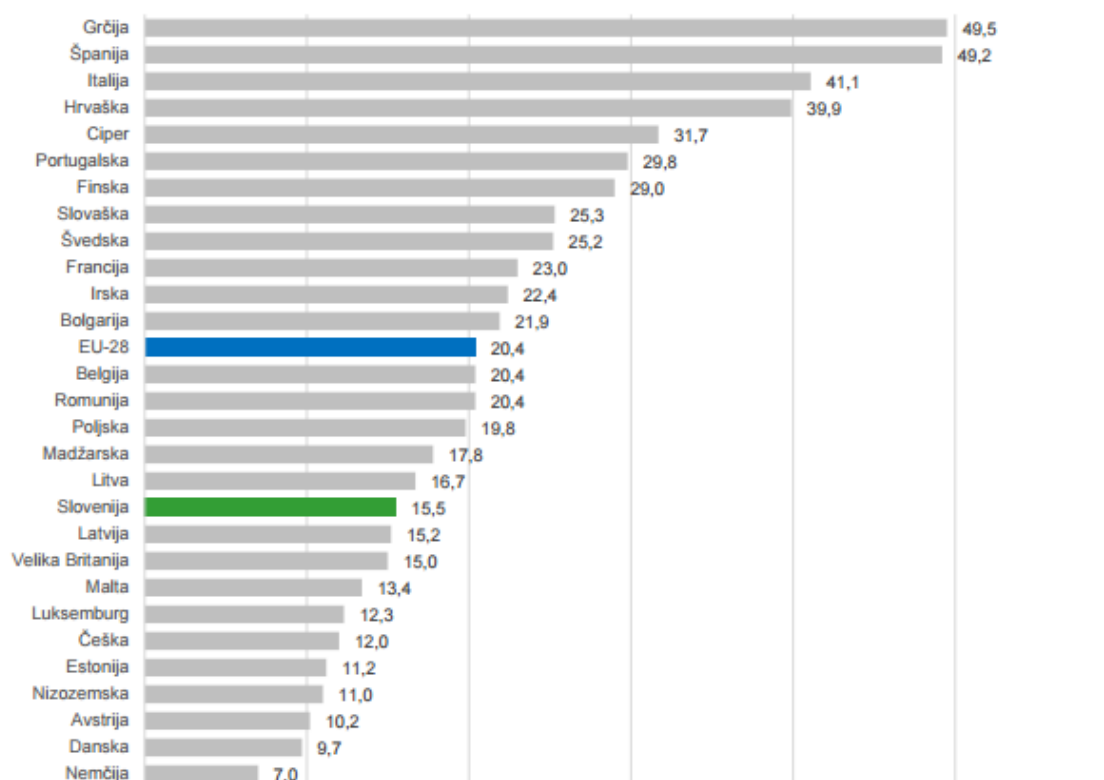
Brezposelnost mladih pa ni pereč problem samo v Sloveniji temveč tudi v večini drugih evropskih državah (Rapuš Pavel 2010: 418). Brezposelnost med mladimi je v večini evropskih držav že desetletja dva- do trikrat višja od splošnih stopenj brezposelnosti (Trbanc 2007: 39).

Za mlade v Evropski uniji, ki so stari od 15 do 24 let, je značilna nižja stopnja aktivnosti in hkrati tudi opazno višja stopnja brezposelnosti v primerjavi s starejšo populacijo na trgu delovne sile. (Trbanc, Verša 2002: 347).

Stopnja anketne brezposelnosti med mladimi starimi od 15 do 24 let, je v Sloveniji v primerjavi s povprečjem držav članic Evropske unije nižja, kar prikazuje tudi spodnji graf. Največja stopnja anketne brezposelnosti je v Grčiji ter Španiji, in sicer je kar 49,5% mladih brez zaposlitve v Grčiji ter malo manj, 49,2% v Španiji, sledijo ji še Italija, Hrvaška in Ciper. Najmanj brezposelnih pa je v Nemčiji, kjer je brezposelnih med mladimi samo 7%, sledijo pa ji Danska, Avstrija ter Nizozemska. Slovenija je v primerjavi z vsemi državami nekje v zlati sredini oz. še pod povprečjem vseh 28. držav Evropske unije (ZRSZ 2015: 31). Razloge za tolikšna odstopanja lahko pripišemo gospodarskim pogojem in razvitosti države ter različnim ukrepom s strani državnih ustanov, ki so v pomoč pri zmanjševanju brezposelnosti.

Slika 1.3 Stopnja anketne brezposelnosti mladih 2015

Slika: Stopnja anketne brezposelnosti mladih (15-24 let) v članicah EU, 2. četrtletje 2015

Vir: Eurostat, 2015.

(Vir: ZRSZ 2015: 31).

1.2.8 Fleksibilne oblike zaposlovanja mladih

Za položaj mladih na trgu delovne sile je pomembna tudi zakonska in podzakonska regulacija zaposlovanja, ki določa pogoje zaposlovanja in odpuščanja ter omogoča več ali manj fleksibilnosti pri zaposlovanju (Ignjatović, Trbanc 2009: 40).

V današnji družbi bi lahko rekli, da je veliko več govora o fleksibilnih oblikah zaposlitve. Vse več je postmodernih oblik zaposlovanja, kot so npr. samozaposlovanje, zaposlovanje za določen čas in s krajšim delovnim časom. Zaposlitve za določen čas povzročijo fleksibilnost trga dela ter hkrati zmanjšuje socialno varnost zaposlenih (Rapuš Pavel 2005: 12). V fleksibilno obliko zaposlovanja so v Sloveniji vključeni predvsem mladi, ki se tudi najpogosteje soočajo z njenimi negativnimi posledicami. Za Slovenijo je pri zaposlovanju mladih najbolj značilno zaposlovanje za določen čas. Poleg zaposlitve za določen čas narašča tudi delež mladih, ki imajo pogodbo s krajšim delovnim časom. Prva zaposlitev za določen čas pogosto pripomore k redni zaposlitvi, po drugi strani pa je povezana s preходом v brezposelnost in ogroženostjo socialne varnosti. Med fleksibilne oblike sodi tudi samozaposlitev, ki lahko pomeni rešitev brezposelnosti za posameznika, ter začasna in občasna dela, med katere štejemo tudi študentsko delo (Ignjatović, Trbanc 2009: 42–43). Študentska dela pa poleg vira zaslužka hkrati pripomorejo k novim delovnim izkušnjam ter morda kasneje preko poznanstev pripomorejo tudi polne delovne zaposlitve. Po drugi strani pa zaradi delodajalčevih zaposlovanj študentov marsikatera mlada oseba ostane brez delovnega mesta (Trbanc, Verša 2002: 347).

1.3 Posledice brezposelnosti

Uspešno prevzemanje poklicnih in delovnih vlog v zaposlitvenem sistemu mlademu človeku omogoči ekonomsko in socialno neodvisnost. To pa je osnova za načrtovanje samostojnega življenja, kariere, družine, bivalnih razmer ipd. Brezposelnost, še posebej dolgotrajna, je problematična z vidika umeščanja v sistem dela in prihodnjih kariernih možnosti mladih posameznikov, saj lahko le-ta vpliva na možnost negativnega razvoja do dela pri mladih in na oblikovanje samega odnosa do dela in delovne etike. Prav tako ne smemo zanemariti vpliva brezposelnosti na posameznikove psihološke in družbene posledice (Trbanc 2007: 38–39).

Posledice brezposelnosti za družbo

Adrian Sinfield trdi, da brezposelnost, tu govori predvsem o množični brezposelnosti, zniža standard oz. kakovost življenja v družbi. To stališče zagovarja z naslednjimi trditvami:

- Meni namreč, da se tisti, ki zaposlitev imajo, počutijo manj varne, kar pa bi lahko ogrozilo njihov življenjski standard.
- Prav tako zaposlene osebe niso pripravljene zapustiti nekega delovnega mesta, ki jim ne ustreza, saj jih skrbi, da ne bodo našli nove zaposlitve. Nezadovoljstvo na delovnem mestu pa lahko privede do stresa in do psihičnih težav.
- V obdobjih velike brezposelnosti prihaja do nevzdržnosti do drugih verstev, etničnih manjšin, priseljencev ipd., saj menijo, da so ti krivi za posameznikovo brezposelnost in da so oni tisti, ki prevzemajo delovna mesta drugim brezposelnim, kar vodi do še večjih rasnih napetosti v družbi.
- Prav tako trdi, da večja brezposelnost še dodatno oteži možnost, da bi dosegli enake možnosti v družbi. Zaradi presežka delovne sile se delodajalcu ni potrebno truditi in zaposliti ranljivih skupin (ženske, starejše osebe, etnične manjšine, osebe s posebnimi potrebami ipd.) (Haralambos, Holborn 2005: 254).

Posledice brezposelnosti za posameznika

Mladi sodijo v bolj ogroženo populacijo; učinek brezposelnosti ima namreč dosti negativnih posledic, ki jih mladi občutijo tako na zdravstvenem in socialnem področju kot tudi pri tveganju za revščino, socialno izključenost ter odvisnost od socialnih pomoči in družinskih vezi (Rapuš Pavel 2010: 418).

Finančne posledice

Ena izmed glavnih posledic je gotovo vpliv brezposelnosti na finančno stanje posameznika.

Izključenost iz trga dela za brezposelno osebo pomeni finančno odvisnost od državnih pomoči in/ali odvisnost od drugih socialnih skupin ter posameznikov. Prav tako ekonomska izključenost vključuje tudi revščino ter pomanjkanje finančnih virov za lastno preživetje ali preživetje družine brezposelne osebe. Finančna oz. ekonomska posledica

brezposelnosti pa hkrati pomeni tudi prostorsko izključenost posameznika. Vsak namreč potrebuje urejene prostore bivanja, dostop do infrastrukture v kraju bivanja, dostop do transportnih možnosti ter kulturnih dogodkov (Rapuš Pavel 2005: 30).

Slabe razmere na trgu mladim, ki ne omogočajo dovolj visoke stopnje socialne in materialne varnosti vplivajo tudi na mladostnikovo kasnejše odločanje za samostojno življenje neodvisno od staršev in odhod na svoje. Prav tako zaradi brezposelnosti mladi odlagajo odločitev za starševstvo, saj želijo imeti izpolnjene določene predpogoje, med katerimi mladi pogosto poleg primerne partnerja, rešenega stanovanjskega vprašanja, navajajo še potrebo po stalni zaposlitvi (Boljka 2009: 17). Podatki nekaterih evropskih raziskav kažejo, da naj bi v letih 2003 in 2004 povprečno več kot 60% mladostnikov še vedno živelo pri starših (Ule 2008: 14).

Socialne posledice

Prav tako so zelo pomembne posledice, ki jih ne smemo spregledati, socialne posledice.

Fagin in Little trdita, da daje zaposlitev pri ljudeh občutek identitete, o tem, kdo so in kakšna je njihova vloga v družbi ter pripomore tudi k širjenju socialne mreže zunaj družine. To pa pomeni, da obratno od zaposlitve, brezposelnost zmanjšuje družbene stike. Tudi Kelvin Dewberry in Morley Burber sta ugotovila, da čeprav imajo osebe na voljo več časa le-tega porabijo predvsem za gledanje, televizije, opravljanje hišnega dela, ga namenijo branju ter vključevanju v uporabne aktivnosti in hobije. Trdita tudi, da je pri njih upadlo družabno življenje, pohajkovanje, udeležba na različnih prireditvah ipd. Ugotovili so, da čeprav imajo dovolj prostega časa le-tega preživijo pasivno in ne v družbi z drugimi. To pa je lahko posledica finančnih stisk in nezaposlenosti. Brezposelni naj bi tudi več časa preživeli v postelji, imeli bolj nemiren spanec ter se počutili bolj utrujene, kot pa takrat ko so še delali (Haralambos, Holborn 2005:255, 256).

Delo naj bi ljudem dajalo tudi občutek smisla, možnosti razvijanja njihovih spretnosti in ustvarjalnosti. Brezposelni se tako lahko počutijo nekoristne v družbi in menijo, da so drugim odveč. (Haralambos, Holborn 2005:255, 256)

Med socialne posledice sodi poleg umika posameznika iz družbe tudi zmanjšanje socialne mreže ali zoževanje mreže le na specifično skupino ljudi. (Rapuš Pavel 2005: 32).

Družbena izključenost pri mladih je lahko posledica odrezanosti od družbenih in kulturnih tokov zaradi pomanjkanja denarnih sredstev (plačanega dela). Ule (2011) pravi, da socialno ogroženi mladi, ki jim grozi dolgoročna brezposelnost, lahko čutijo pomanjkanje pomembnih dejavnikov socialnega imunskega sistema, med katere sodijo viri skupinske sociokulturne kreativnosti, skupinske samopomoči in vrstnikov. (Ule 2011: 142).

Psihične posledice

Psihičnih posledic med brezposelnimi je veliko, vendar pa se te pogosto razlikujejo glede na trajanje brezposelnosti.

Fagin in Little sta razvila 4 stopnje reakcij oseb, ki so že dlje časa brez dela. Prva je stopnja duševnega pretresa, pri kateri ima oseba občutek dvoma in dezorientacije. Sledi ji stopnja zanikanja in optimizma, pri kateri so osebe pozitivne in optimistične ter svoj položaj obravnavajo kot prehodnega. Pri naslednji stopnji se pojavi tesnoba in stiska, ki jo povzroči skrb pri iskanju zaposlitve ter skrb za prihodnost. Zadnja stopnja pa se imenuje vdanost v usodo ter prilagoditev. Pri tej stopnji so se osebe sprijaznile z neugodnim položajem pri pridobitvi zaposlitve. Vendar pa je potrebno še poudariti, da brezposelnost vpliva na vsakega posameznika drugače ter je odvisna tudi od mnogo drugih dejavnikov (Haralambos, Holborn 2005: 256).

Ule navaja, da imajo mladi brezposelni v primerjavi z zaposlenimi drugačno samopodobo in samospoštovanje ter stališča do sveta in življenja. Tisti mladi, ki imajo delo za visoko vrednato, odsotnost z dela doživljajo močno psihično obremenjujoče. Brezposelne osebe doživljajo občutek nemoči, kar posledično lahko vodi v pričakovanje, da se te stvari ne da nadzorovati. Ko ima oseba občutek nezmožnost nadzorovanja svojega življenja, se zmanjšajo miselni napor, ki bi pomagali k rešitvi problema, zmanjša se motivacija posameznika ter poveča pritisk (Ule 2008: 216). Mladi čutijo tudi strah, da bi se začasna nezaposlenost spremenila v trajno, da bi se preselili v "odrinjeno" družbo, ki je obsojena na vegetiranje, kratke občasne zaposlitve in brezperspektivnosti (Ule 1995: 122). Strah pred nezaposlenostjo pa se lahko pojavi še pred samim nastopom statusa brezposelne osebe ter se pomika po starostnici lestvici navzdol in tako prizadene vedno mlajše osebe (Leskošek 2009: 210). Rener (2000:101) pravi, da strahovi prizadenejo mlado generacijo, ki je še vedno socializirana v delovno etiko in možnost individualnih dosežkov, kjer naj bi trud in prizadevanje prinašala uspeh. Ker pa imajo mladostniki več težav pri vstopu na trg dela in

so vedno bolj izključeni iz zaposlitev, lahko to vodi v deviantne in kriminologene poti v odraslosti (Leskošek 2009: 210 v Renner 2000: 101).

Poleg vpliva brezposelnosti na samopodobo posameznika nezaposlenost vpliva tudi na zdravstveno stanje posameznika. Jeremy Laurence pri analizi različnih študij ugotavlja, da imajo brezposelne osebe slabše duševno zdravje v primerjavi z osebami, ki zaposlitev dobijo. Prav tako je pri njih večja stopnja samomorov in poskusov samomorov (Haralambos, Holborn 2005: 257).

Možne negativne posledice pa je opredelila tudi Ule po War (v Winfield 1993), ki je posledice brezposelnosti našel z analiziranjem več različnih raziskav. Možne negativne posledice, ki jih je War naštel in ki zaznamujejo brezposelno osebo, so:

- strah pred materialnim pomanjkanjem in povečana negotovost glede prihodnosti,
- zoževanje življenjskih ciljev in načrtov, zmanjševanje prizadevanj, odpovedovanje dolgoročnim odločitvam, kot sta odločitev za družino in načrtovanje otrok,
- zniževanje socialnega statusa in ugleda, odsotnost samopotrjevanja in občutka lastne uspešnosti,
- več psiholoških stresnih situacij, npr. pri neuspešnem iskanju zaposlitve
- ter oženje socialnih stikov in odnosov ter rušenje podpornih socialnih omrežij (Ule 2008: 215, 216).

Tveganje za nastanek negativnih posledic pa se najbolj zgostijo pri mladih, ki nimajo ustrezne socialne in ekonomske podpore pri svoji družini (Ule 2011: 143).

1.4 Socialna opora

Socialna opora je za brezposelno osebo pomembnega pomena, saj pomaga pri zmanjševanju stisk in odpravljanju posledic brezposelnosti.

Socialna opora pomeni pomoč, ki jo posameznik pričakuje oz. potrebuje ter išče od drugih ljudi, predvsem od tistih, s katerimi je v tesnih stikih oz. s tistimi, ki predstavljajo njegovo socialno mrežo (Čačinovič-Vogrinič 1994: 73).

Najpomembnejše mreže so naravne socialne mreže, ki jih sestavljajo družina, soseska, sorodniki, prijatelji, društva, v katera je posameznik včlanjen ipd. Te mreže so življenjske okoliščine posameznika, so mreže na katere se bo posameznik najprej obrnil (Čačinovič-Vogrinič 1994: 73). Če ima neka oseba te mreže poškodovane, je zelo pomembno, da jih znamo pravočasno aktivirati, jačati in podpirati, saj oseba potrebuje oporo, čustveno pomoč ter svetovanje (Čačinovič-Vogrinič 1994: 73).

Frigleys v Gabi Čačinovič-Vogrinič (1994) navaja pet funkcij socialne opore za osebo v posttravmatskem stresu:

- čustvena pomoč, pri kateri avtor misli na ljubezen, skrb, naklonjenost in simpatija,
- ohrabritev s hvalo in priznanjem, da vliva upanje in pogum,
- svetovanje pri reševanju problemov,
- tovarištvo v druženju s človekom, ki daje oporo, zmanjšuje osamljenost in omogoči ukvarjanje s prijetnimi stvarmi,
- stvarna pomoč pri vsakdanjih opravkih, prevozi, denar, nabave, darila ipd. (Čačinovič-Vogrinič 1994:73).

Poleg neformalnih mrež brezposelnim pri reševanju stisk pomagajo tudi formalne mreže, kjer imajo pomembno vlogo svetovalci v institucijah, ki lahko brezposelni osebi pomagajo že s poslušanjem, nasveti, informiranjem. Osebe včasih potrebujejo le pogovor z nekom, ob katerem se počutijo varne.

1.5 Svetovanje brezposelnim osebam

Menim, da je odnos na Zavodih za zaposlovanje, Centrih za socialno delo in drugih institucijah, ki delujejo na področju zaposlovanja, pomemben, saj vsaka lepa in pozitivna beseda lahko dobro vpliva na posameznika ter mu da dodatno moč za reševanje problema in za izhod iz stiske.

Kot pravi Gabi Čačinovič Vogrinič (2008:9) mora biti delovni odnos s strani strokovnega delavca z brezposelno osebo vzpostavljen tako, da je v njem mogoče raziskovanje in

sooblikovanje dobrih izidov. V delovnem odnosu morata biti svetovalec in brezposelna oseba sodelavca in soustvarjalca v skupnem delovnem projektu pomoči, v katerem soustvarjata deleže v rešitvi (Čačinovič Vogrinčič 2008:9).

Delovni odnos se pri svetovanju na zavodih začne z dogovorom o sodelovanju, ki je pomemben uvodni ritual, pri katerem se projekt pomoči začne. Strokovni delavec in brezposelna oseba se na uvodnem srečanju dogovorita o sodelovanju, ki omogoči vzpostavitev delovnega odnosa. V dogovoru se morata pogovoriti o načinu nadaljnjega dela ter o poteku srečanj in času, ki ga imata na voljo. Strokovni delavec opredeli svojo vlogo in vlogo Zavoda ter oblikuje varen prostor za pogovor, v katerega lahko vstopi s svojim mišljenjem tudi vsaka brezposelna oseba (Čačinovič Vogrinčič 2008: 9,10).

Že s prvim stikom z brezposelnim moramo upoštevati, da ima status brezposelnosti poseben vpliv na posameznika. Ta oseba zato potrebuje dodatno spodbudo. Potrebno mu je pomagati pri premagovanju negativnih občutij, nezaupanju vase in s tem nezaupanju v svoje zmožnosti pri iskanju zaposlitve. Svetovalec si mora za delo z vsakim posameznikom vzeti dovolj časa (Svetlik et al 1993:50).

Prav tako mora strokovni delavec upoštevati instrumentalno definicijo problema in soustvarjanje rešitev, h kateri mora strokovni delavec povabiti brezposelno osebo k podelitvi svoje izkušnje in težav, s katerimi se srečuje pri iskanju zaposlitve. Socialni delavec mu mora ob tem predstaviti še svoja opažanja in svoje videnje na opisan problem, s katerim se ta oseba srečuje. Zaposleni svetovalci na Zavodu morajo pri pogovoru z brezposelno osebo uporabiti dialog ter hkrati spoštovati vsako njegovo individualno izkušnjo (Čačinovič Vogrinčič 2008: 10).

Svetovalec se mora v pogovoru osredotočiti na vodenje pogovora k dogovorjenim in uresničljivim rešitvam. Njegova naloga je tudi informiranje brezposelne osebe o možnih načinih iskanja zaposlitve, denarnih pomočeh, delavnicah, ki potekajo na zavodih, o možnosti dodatnega izobraževanja ipd. Pri tem je pomemben tudi osebni odnos strokovnega delavca, ki podeli svoje osebne izkušnje ter ravna empatično. Prav tako mora sodelovanje med brezposelno osebo in strokovnim delavcem potekati tako, da nihče nima zadnje besede. Strokovnjak mora odstopi od moči, ki mu ne pripada, in od moči, da poseduje resnice in rešitve. V procesu pomoči mora sodelovati kot sogovornik, soustvarjalec. Pri tem mora upoštevati zelene razplete posameznika, spraševati po pozitivnih preteklih izidih, sanjah, željah in upanju. Pri brezposelni osebi je potrebno iskati

njene vire moči in močne osebne značilnosti ter spraševati po hobijih, saj jim lahko tudi te značilnosti pomagajo npr. pri predstavitvi sebe na razgovorih in svojih močnih točk. Hkrati ji mora biti svetovalec kadarkoli na voljo v sočutju in razgovoru ter ji prisluhniti, vendar ne samo pri problemu brezposelnosti oz. iskanju zaposlitve, temveč tudi njenih posledicah. Prav tako mora znati vzpostaviti in vzdrževati delovni odnos ter podeliti strokovno znanje na način, da omogoči prevajanje v osebni ali lokalni jezik in nazaj v jezik stroke, za ustvarjanje nove zgodbe v procesu rešitev (Čačinovič Vogrinčič 2008: 10–20).

Pomembno je, da strokovni delavci znajo izraziti razumevanje o problemih, na katere naletijo izključene, brezposelne osebe v vsakdanjem življenju, in kaj le-ta pomeni za vsakega posameznika. Opore so vedno bolj pomembne, saj prinašajo stabilnost in varnost ter pomagajo pri premagovanju ovir na poti v odraslost. Opore oz. omrežja so vir socialnega kapitala, ki osebam lahko pomaga pri pridobivanju informacij, možnosti za izobraževanje, uresničevanje interesov, zaposlitev ali delo, bivališče ipd. Omrežja tako lahko večajo ali pa zmanjšujejo socialni kapital (Leskošek 2009: 209). Kot socialni delavci se moramo truditi, da bomo brezposelnim čim bolj pomagali, večali njihov socialni kapital ter kar se mi zdi zelo pomembno, da bomo bili njihovi odgovorni in spoštljivi zavezniki, kjer bo imel uporabnik glavno besedo.

1.6 Soočanje z brezposelnostjo in reševanje problema brezposelnih mladih

1.6.1 Ukrepi na področju države

Država posega na trg delovne sile, da bi selektivno uravnala njegovo delovanje, zmanjšala njegove negativne učinke ter preprečila naraščanje števila brezposelnih, podaljševanja čakalne dobe na novo zaposlitev, brezperspektivnost brezposelnih in s tem povečevanje problemov (Svetlik 1993: 7).

S problemom brezposelnosti se poleg Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, območnih enot zavodov in uradov za delo ukvarjajo tudi druge ustanove, ki pretežno delujejo na lokalni, nekatere pa tudi na državni ravni. Med njimi so še: izobraževalne

ustanove, centri za socialno delo, prostovoljna društva in organizacije. Poleg ustanov se z vprašanjem brezposelnosti ukvarja še Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter tudi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Rapuš Pavel 2005: 23).

-Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje

Zavod za zaposlovanje v skladu z zakonom o urejanju trga dela izvaja različne ukrepe na področju reševanja brezposelnosti. Najpomembnejša ukrepa zavoda sta program aktivne politike zaposlovanja ter vseživljenjska karierna orientacija in posredovanje.(ZRSZ 2015: 24).

-Vseživljenjska karierna orientacija in posredovanje

Vseživljenjska karierna orientacija nudi brezposelnim mladostnikom informacije o trgu dela, kot so: informiranje o možnostih zaposlovanja, izobraževanja, usposabljanja, finančnih pomočeh ipd. Te informacije brezposelni lahko pridobijo na uradih za delo, kariernih središčih ter preko telefonskega kontakta, spletne strani... Prav tako brezposelnim nudi pripomočke za samostojno vodenje kariere, kot so vprašalniki, samoocenitvene lestvice, namenjene pridobivanju informacij o poklicnih interesih, osebnostnih lastnosti, kompetencah ipd. Mladostnik ima tudi možnost poglobljenega kariernega svetovanja. Osebe s hendikepom pa imajo tudi možnost rehabilitacijskega svetovanja in možnosti svetovanja pri zdravniku svetovalcu. Mladi imajo tudi možnost vključitve v delavnice, ki jih izvajajo v kariernih središčih ter v delavnico o učinkovitem nastopu na trgu dela in Svetovalnico.(ZRSZ 2015: 24,25, 26).

Posredovanje in zaposlovanje mladih je storitev, ki jo je Zavod za namene posredovanja brezposelnih razvil nove oblike sodelovanj z delodajalci, kot so mini zaposlitveni sejmi, hitri zmenki ter predstavitve prostih delovnih mest. To ponudbo zavod predstavlja v okviru jamstva za mlade. Jamstvo za mlade je program, ki mladim v štirih mesecih po prijavi brezposelnosti Zavod ponudi zaposlitev. (ZRSZ 2015: 24,25, 26).

-Program aktivne politike zaposlovanja

Aktivna politika zaposlovanja pomeni nabor ukrepov na trgu dela, ki so namenjeni povečanju zaposlenosti in zmanjševanju brezposelnosti, večje zaposljivosti oseb na trgu dela in povečanju konkurenčnosti in prožnosti delodajalcev. (MDSSZ 2016: 4).

Ukrepi aktivne politike zaposlovanja so:

- Usposabljanje in izobraževanje, katerega namen je večanje zaposlitvenih možnosti s pridobitvijo novih znanj in kompetenc za vstop na trg dela ter uspešen razvoj kariere ter večanje zaposlitvenih možnosti s pridobitvijo višje ravni izobrazbe.
- Nadomeščanje na delovnem mestu in delitev delovnega mesta. Namen tega ukrepa je pridobivanje novih znanj in kompetenc oseb, ki so zaposlene pri delodajalcih, ter večanje konkurenčnosti in prožnosti podjetij, ki usposablajo svoje zaposlene delavce. Nadomeščanje poteka kot subvencioniranje popolne nadomestitve zaposlenega z brezposelno osebo.
- Spodbude za zaposlovanje se izvajajo v obliki subvencij za zaposlitev in so namenjene ranljivim skupinam brezposelnih oseb.
- Kreiranje delovnih mest se izvaja kot subvencioniranje začasnih zaposlitev in je lahko povezano z usposabljanjem. Ta ukrep spodbuja delovno in socialno vključenost ter izboljšuje usposobljenost in delovne veščine ranljivih skupin brezposelnih.
- Spodbujanje samozaposlovanja spodbuja samozaposlovanje in uresničevanje podjetniških idej ter tako ustvarjanje delovnih mest v mikro podjetjih oz. katerikoli samostojnih dejavnosti. (MDDSZ, 2016:4, 5).

-Finančna pomoč mladim brezposelnim osebam

Ker se mladi zaradi problemov brezposelnosti soočajo s finančnimi težavami, je eden izmed ukrepov države tudi finančna pomoč.

Brezposelne osebe so pod določenimi pogoji, ki jih predpisuje Zakon o urejanju trga dela, upravičene do denarnega nadomestila. Vendar mladostniki zaradi pogojev za pridobitev te pravice pogosto nimajo možnosti, saj je eden izmed pogojev delovna doba, brez nje pa oseba do nadomestila ni upravičena. Prav tako mladi pogosto prehajajo med zaposlitvami in če zavarovalno dobo že enkrat izkoristijo, le-te ne morejo izkoristiti ponovno. Lahko pa na centrih za socialno delo zaprosijo za denarno socialno pomoč, za katero lahko zaprosi oseba, ki nima dovolj sredstev za preživljanje. Konec septembra 2015 je bilo med mladimi kar 46,0% prejemnikov denarne socialne pomoči, medtem ko je za starejše od 30 let znašal 33,3% (ZRSZ 2015: 19).

1.6.2 Ukrepi posameznika

Ker so dejavniki, ki vplivajo na zaposlitvene možnosti mladih, kompleksni in prepleteni, je težko razpoznati, kateri so vzrok in kateri posledica. Tako je podaljševanje izobraževanja odlaganje zaposlitve, hkrati nuja in izhod iz položaja brezposelnosti (Leskošek 2009: 211). Podaljševanje šolanja z vpisovanjem na različne fakultete in srednje šole mnogi mladi izkoristijo za podaljševanje statusa, saj jim le-to nudi nekaj ugodnosti. Obvezno zdravstveno zavarovanje namreč zagotavlja mlajšim od 18 let in osebam, ki se šolajo po 18. letu vse do dopolnjenega 26. leta, vključitev v zavarovanje kot družinskim članom (Rok Simon, Mihevc Ponikvar 2009:102). Prav tako pa mladostnik še vedno lažje dobi zaposlitev preko študentskega servisa. Menim, da je to tudi glavni razlog za podaljševanje statusa z vpisovanjem na različne šole ter fakultete. Mladi so na ta način razvili neko novo strategijo, ki jim trenutno pomaga pri lažjem preživetju, čeprav bodo tako le preložili iskanje zaposlitve na kasnejši čas.

Načini iskanja zaposlitve:

Pri iskanju zaposlitve je zelo pomembno, da brezposelna oseba poskuša najti zaposlitev s pomočjo različnih metod. Poznamo aktivne in pasivne metode iskanja zaposlitve.

Med pasivne metode štejemo:

- Iskanje dela preko zaposlitvenih oglasov,
- iskanje zaposlitve prek interneta,
- zaposlitvene agencije,
- headhunterji ali lov na kadrovske glave,
- Zavod za zaposlovanje,
- Centri za informiranje in poklicno svetovanje,
- klubi za iskanje zaposlitev,
- pošiljanje prošenj na slepo (Zaletel, Prah 2012: 90).

Med bolj učinkovite oblike iskanja zaposlitve pa sodijo aktivne metode. Mednje štejemo:

- mreženje,
- zaposlitvene sejme,
- multipliciranje posameznikove prisotnosti,
- usmerjeno komuniciranje z delodajalci,
- samozaposlitev (Zaletel, Prah 2012: 108).

2 Problem

Brezposelnost je razširjen problem, s katerim se sooča večina evropskih držav, med katerimi je tudi Slovenija. Ena izmed bolj ranljivih skupin prebivalstva, ki imajo težave pri pridobitvi zaposlitve, so tudi mladostniki. Največ težav imajo predvsem iskalci prve zaposlitve. Delež brezposelnosti med mladimi je namreč v primerjavi s starejšo populacijo na trg delovne sile zelo visok tako v Sloveniji kot tudi drugod po svetu. Poleg tega pa smo mladi tudi bolj izpostavljeni fleksibilnim oblikam zaposlitve, ki vplivajo na večje prehodnosti mladih v zaposlitev in nato ponovno nazaj v brezposelnost.

Brezposelnost mladih tako predstavlja resen problem v družbi, ki ga je potrebno rešiti oz. vsaj poskusiti omiliti njegov vpliv na posameznika, ki je brezposeln, kot tudi njegovo okolico in širšo skupnost. Brezposelnost lahko pusti veliko posledic na kakovosti življenja ljudi, še posebej na tiste, ki sodijo med dolgotrajno brezposelne mlade osebe.

Za raziskovanje problema brezposelnosti mladih sem se odločila zaradi različnih zgodb, ki sem jih slišala s strani prijateljev. Namreč poznam veliko mladih oseb, ki že dlje časa iščejo zaposlitev ter počasi že obupujejo ter ne vedo več, kaj storiti, da bi dobili kakšno delo ter nato končno začeli z načrtovanjem svoje prihodnosti ter z razmišljanjem o možnosti odhoda na svoje.

Področje brezposelnosti želim raziskati tudi zato, ker bom tudi sama kaj kmalu vstopila na trg delovne sile in se soočila s podobnimi vplivi brezposelnosti na posameznika, kot so se že moji predhodniki. Hkrati želim čim bolj raziskati to področje, ker menim, da mi bodo pridobljene informacije koristile pri iskanju zaposlitve, prav tako pa bodo koristile ostalim brezposelnim osebam, ki so na trgu delovne sile, ter tudi državnim institucijam ter strokovnim delavcem, ki se bodo nato lažje poistovetili z mladimi, razumeli stisko, ki jo doživljajo ter jim lažje nudili pomoč in podporo pri iskanju zaposlitve ter soočanju s problemi, ki jih brezposelnost povzroča.

Z diplomsko nalogo želim ugotoviti, na kakšne načine mladi danes iščejo zaposlitev, s kakšnimi težavami se srečujejo pri iskanju zaposlitve ter kaj menijo, da so vzroki za njihovo brezposelnost. Raziskati želim tudi, kako brezposelnost vpliva na kakovost življenja posameznika in njegove bližnje ter ugotoviti, kakšne so posledice njihove brezposelnosti tako na materialnem, socialnem in psihičnem področju. Zanima pa me tudi,

kdo sestavlja njihovo podporno okolje oz. kdo so osebe, ki jim najbolj pomagajo pri soočanju z brezposelnostjo in njenimi posledicami. Poleg tega me zanima tudi, kakšno mnenje imajo brezposelni o institucijah, ki pomagajo pri zaposlovanju, na kakšen način jim le-te pomagajo oz. svetujejo, kako potekajo srečanja na zavodih ter ugotoviti, kakšen odnos imajo svetovalci do vsakega posameznika, ki je brezposeln, če pri svojem delu uporabljajo koncepte delovnega odnosa ter če imajo občutek, da je svetovalec njihov spoštljiv in odgovorni zaveznik.

3 Metodologija

3.1 Vrsta raziskave

Moja raziskava je kvalitativna, saj je bilo moje osnovno izkustveno gradivo pridobljeno z intervjuji v raziskovanem procesu in je sestavljeno iz besednih opisov in pripovedi. Prav tako sem to gradivo obdelala ter analizirala na besedni način in pri tem nisem uporabljala merskih postopkov. (Mesec 2007: 11).

3.2 Teme raziskovanja

Teme mojega raziskovanja bodo:

- Kateri so vzroki za brezposelnost?
- Katere metode brezposelni mladi uporabljajo pri iskanju zaposlitve (tudi z nižjo izobrazbo, v drugi stroki)?
- Kakšne so posledice brezposelnosti na socialnem, psihičnem ter materialnem področju?
- Kako brezposelnost vpliva na njihovo načrtovanje prihodnosti?
- Kakšno je podporno okolje brezposelnih oseb?
- Kakšne so izkušnje brezposelnih oseb s strokovnimi službami, ki delujejo na področju zaposlovanja?
- Kakšen je odnos svetovalcev na Zavodih do uporabnikov?

3.3 Merski instrument in viri podatkov

Merski instrument, ki sem ga uporabila pri zbiranju podatkov, je bil delno standardiziran odprt intervju, saj sem imela vnaprej določena le bistvena vprašanja. Ta način se mi zdi boljši, saj sem tako imela možnost sproti prilagajati vprašanja vsakemu intervjuvancu posebej ter po potrebi dodati kakšna podvprašanja, če so bila le-ta potrebna.

Vprašalnik je bil sestavljen iz šestnajstih vprašanj.

Populacijo v moji raziskavi so sestavljale mlade brezposelne osebe stare med 20 in 27 let. Moj vzorec pa je sestavljal 8 brezposelnih mladih iskalcev zaposlitve. Osebe za intervju sem pridobila preko znancev. Med njimi je bilo 6 oseb ženskega spola, 2 osebi pa sta bili moškega spola.

3.4 Zbiranje podatkov

Podatke sem zbirala z metodo spraševanja, pri kateri sem uporabila delno standardiziran odprt intervju.

Zbiranje podatkov je potekalo od 27.5.2016 do 11.6.2016. Za intervjuje sem se z vsakim posameznikom predhodno dogovorila po telefonu ter jih že takrat seznaniла s temo intervjuja. Štirje intervjuji so potekali pri intervjuvancih doma, s štirimi osebami pa sem se dogovorila v bližnji kavarni.

3.5 Obdelava in analiza podatkov

Podatke sem kvalitativno analizirala. Najprej sem vse intervjuje zapisala v računalniško obliko, nato pa sem označila pomembne dele stavkov, ki so relevantni za mojo analizo ter jih nato prepisala v tabelo, jim pripisala pojme, kategorije in propozicije. Na koncu sem jih še odnosno kodirala.

4 Rezultati in razprava

Intervjuvanci v raziskavi so imeli tako višjo in visokošolsko izobrazbo kot tudi srednješolsko. Po poklicu so bili: diplomirana socialna pedagoginja, dipl. inženir elektrotehnike, dipl. specialna in rehabilitacijska pedagoginja, ekonomski tehnik in vzgojitelj šolskih otrok, električar elektronike, administrator in frizerka.

Vse intervjuvane osebe so bile v času mojega raziskovanja brezposelne. Brezposelne so bile od dveh mesecev do dveh let. Večina teh oseb sodi med dolgotrajno brezposelne, saj zaposlitev iščejo že več kot šest mesecev.

4.1 Metode iskanja zaposlitve

Večina vprašanih je zaposlitev iskala na pasiven način. To pomeni, da so delovno mesto iskali preko Zavoda za zaposlovanje, spletnega iskanja na Zavodu, preko spletnih portalov Moje delo in Moja zaposlitev, pošiljanje prošenj na razpisana delovna mesta in pošiljanje prošenj na slepo, preko zaposlitvenih agencij, oglasov v časopisih ter facebooka.

Nekateri vprašani pa so se odločili tudi za bolj aktivne oblike iskanja zaposlitve. Zaposlitev so iskali preko vzpostavljanja in navezovanja stika s potencialnimi delodajalci ter preko mreženja, ko poskušaš dobiti zaposlitev preko prijateljstev in znancev, ki te lahko priporočijo delodajalcu.

Brezposelne osebe bi se morda morale bolj osredotočiti na aktivnejše metode iskanja zaposlitve, saj so le-te po statističnih podatkih uspešnejše v primerjavi s pasivnimi načini iskanja zaposlitve. Namreč kar 80% oseb naj bi zaposlitev našlo z mreženjem in drugimi aktivnimi metodami iskanja dela. (Zaletel, Prah 2012: 89).

4.2 Vzroki za brezposelnost

Glavni vzrok, ki ga je navedla večina, je po mnenju vprašanih premalo delovnih izkušenj. Osebe imajo kar nekaj izkušenj, vendar so te neuradne ali pa imajo manjšo veljavo. Intervjuvanec pravi: "Izkušnje z delom preko študentskega servisa ne veljajo toliko, kot izkušnje pridobljene z rednim delom, pa tudi premalo jih je, če študiraš redno". Premalo

uradnih izkušenj pa pomeni tudi nezmožnost opravljanja strokovnega izpita, ki ga nekateri delodajalci navajajo kot pogoj. Ti rezultati sovpadajo z drugimi raziskavami, ki jih opredeljujem v teoretskemu delu. Mladi iskalci zaposlitve imajo namreč največ težav ravno zaradi premalo delovnih izkušenj, ki posledično vplivajo tudi na nezmožnost opravljanja pripravništva, ki pa predstavlja še eno dodatno oviro na trgu delovne sile.

Nekateri vprašani kot vzroke navajajo tudi zahteve delodajalcev o opravljenem voznškem izpitu, ki pa ga nekatere osebe nimajo. Prav tako se posledično na določene kraje ne prijavljajo, saj imajo slabe javne povezave. Nekateri pa kot vzrok navajajo tudi oddaljenost med lastnim bivališčem in delovnim mestom. Neopravljen voznški izpit gotovo predstavlja težavo za delodajalca, predvsem na delovnih mestih, kjer delo poteka tudi na terenu in je voznški izpit nujno potreben. Težavo pa predstavlja tudi za brezposelno osebo, saj se mora ta omejiti bolj na iskanje delovnih mest, ki imajo dobre javne povezave s krajem prebivališča in krajem zaposlitve.

Kot problem pa navajajo tudi navidezne objave. Veliko prostih mest je razpisanih, vendar so kandidati že predhodno izbrani. To izkušnjo je imela tudi intervjuvanka, ki pravi: "Osebnost sem se oglasila v dveh bližnjih šolah, kjer so imeli razpisano delovno mesto, ampak so mi takoj povedali, da že imajo delavko, samo pogodbo ji bodo spremenili iz določenega v nedoločen čas". Ravno zaradi tega intervjuvanci kot vzrok navajajo tudi neodzivnost delodajalcev na poslane prošnje, ali pa so te že predhodno zavrnjene, brez možnosti razgovora in predstavitve sebe potencialnim delodajalcem. Veliko je tudi poznanstev, ki onemogočajo možnosti drugim.

Intervjuvanka je kot razlog navedla tudi svojega otroka, ki vpliva na delodajalca o njihovi odločitvi. Vprašani kot vzrok navajajo tudi ženski spol. Intervjuvanka pravi: "Če si mladostnik in si ženska, si boš zagotovo kmalu želela svojo družino, in bo potrebno plačevanje porodniške; če že imaš otroke, sledi nevarnost prevelikega števila bolniških". S to trditvijo se strinja tudi Gorše (1992), ki pravi, da ženske še vedno ravno zaradi reproduktivne funkcije ostajajo manj zanesljiva in dražja delovna sila v primerjavi z moškim spolom (Gorše 1992: 104). Čeprav je bilo pri neenakosti pravic med spoloma že nekaj narejeno, je ta še vedno prisotna, saj delodajalci še vedno raje zaposlujejo moške. Razlikovanje glede spola zaradi biološke narave žensk se mi zdi povsem nesmiselno. Že res, da se ženske težje zaposli v težkih in zahtevnih pogojih, kjer je potrebna moč. Neprimerno pa je, da je ne želi zaposliti, ker meni, da bo oseba kmalu želela ustvariti

družino, saj je ustvarjanje družine in skrb za otroke nekaj povsem normalnega ter hkrati naloga obeh partnerjev.

Kot razloge za brezposelnost navajajo tudi premalo delovnih mest in preveč brezposelnosti, gospodarsko krizo, premajhno sodelovanje Zavoda in delodajalcev, krčenje zaposlovanja na področju javnih služb.

Kot osebne razloge pa intervjuvanka navede tudi zdravstvene težave (gibalna oviranost in epilepsija). Epilepsija je bila razlog, da je v neki javni šoli morala podpisati pogodbo o prekinitvi delovnega mesta, zaradi tega, ker je ravno v šoli dobila epileptični napad. Nad odgovorom intervjuvanke, ki je morale prekiniti pogodbo o zaposlitvi zaradi epileptičnega napada, sem bila presenečena. Zdi se mi povsem neprimerno, da nekoga tako močno diskriminirajo zaradi zdravstvene težave, ki za to delovno mesto pravzaprav niti ni pomembna. Intervjuvanka je namreč imela zdravstveno potrdilo, da je zmožna opravljati ta poklic in delo na tem delovnem mestu. Poleg mladosti ima oseba pri iskanju zaposlitve težave tudi zaradi hendikepa, ki je še zmanjšal možnosti za pridobitev delovnega mesta. Osebe s hendikepom imajo namreč zmanjšano delovno zmožnost, še večji problem pa predstavljajo predsodki (Drobnič 2002:437, 438, 469) in v tem primeru bi lahko rekla, da tudi delodajalčeva nevednost o sami bolezni.

Drugi dejavniki, ki so odvisni od vsakega posameznika in tudi vplivajo na prehod iz brezposelnosti v zaposlitev, pa so tudi: lokacija iskanja zaposlitve, čas, namenjen iskanju, ter področje iskanja.

Večina intervjuvanih oseb zaposlitev išče na svojem področju, ki so ga kasneje zaradi dolgotrajne brezposelnosti na njihovem področju dopolnili z iskanjem zaposlitve z nižjo izobrazbo ali pa so začeli z iskanjem na povsem drugih področjih. V današnjih časih je gotovo pomembno, da se oseba čim bolj prilagaja in išče zaposlitev na vseh možnih področjih, za katere meni, da je delovno zmožna.

Osebe zaposlitev iščejo v različnih oddaljenosti od prebivališča. Večina zaposlitev išče čim bližje, kar pomeni do približno 30 km oz. približno 30 minut v eno smer, kar je več pa je za nekatere že predaleč. Intervjuvanec pravi: "Iskal sem čim bližje, z Zavoda pa sem dobival prošnje za v Ljubljano, Logatec,... To se mi je zdelo predaleč. Dobil sem tudi ponudbe za delo v tujini, kar me tudi ni zanimalo". Nekateri pa so se pripravljani bolj prilagajati in zaposlitev iščejo na širšem območju, tudi po celi Sloveniji. Iz odgovorov je bilo razvidno,

da je neka oseba že imela ponudbe za delo, ki pa jih je zavrnila. Menim, da je ta oseba dejansko sama kriva za svojo brezposelnost, in da če bi bila v večji stiski in bi imela slabše življenjske pogoje ter bi si želela biti zaposlen, bi to že bila. Lahko rečem, da je pri iskanju zaposlitve veliko odvisno tudi od osebnostnih lastnosti, želja vsakega posameznika ter prilagajanja na dane razmere.

Večino vprašanih trdi, da redno spremljajo ponudbe delovnih mest. Večina oseb jih spremlja vsakodnevno, nekateri tudi manj, npr. dvakrat tedensko.

4.3 Posledice brezposelnosti

Finančne posledice

Kot glavno finančno posledico brezposelnosti so navajali odvisnost od drugih ter posledično nesamostojnost, saj se sami zaradi premalo (nič) dohodkov niso mogli preživljati. Večina je zato še vedno podaljševala bivanje doma ter si denar izposojala, prav tako si veliko stvari niso mogli privoščiti ter izpolniti želja in potreb, ki se za marsikoga zdijo samoumevne. Nekaj vprašanih si ravno zaradi nizkega dohodka ni moglo privoščiti vozniškega izpita, za katerega bi lahko rekli, da je lahko vzrok kot tudi posledica brezposelnosti. Z mojimi ugotovitvami lahko potrdim teoretske razprave. Ravno zaradi slabih in neugodnih razmer na trgu, ki vplivajo na premajhno stopnjo socialne in materialne varnosti in posledično na nezmožnost samostojnega preživljanja, brezposelni mladi še vedno živijo doma pri starših (Boljka 2009: 17).

Finančne posledice pa so tako vplivale tudi na njihovo načrtovanje prihodnosti, njihovi načrti so se namreč pogosto spremenili oz. zamaknili, dokler se finančno stanje (pridobitev zaposlitve) ne izboljša.

Nekatere osebe finančnih posledic še niso čutile, saj so imele dovolj prihrankov ali pa so jim vse ponudili drugi.

Socialne posledice

Na veliko oseb brezposelnost ni vplivala, saj so se še vedno družili z vrstniki (hodili so na zabave) ter se kulturno udejstvovali.

Nekateri pa se zaradi brezposelnosti in majhnih prihodkov oz. skromnih prihodkov v družini manj družijo s prijatelji in manj kulturno udeležujejo. Začeli so se namreč izogibati lokacij, kjer je bilo potrebno plačevati (npr. dobivanje na pijačah, obiskovanje kina) ter so imeli probleme z druženjem zaradi oddaljenosti bivališč prijateljev. Ena intervjuvanka pravi tudi, da si zelo želi na morje, čeprav ve, da to ne bo izvedljivo, dokler se situacija ne izboljša.

Nekatere osebe se zaradi brezposelnosti manj družijo s prijatelji, ker so jih nekatere osebe vedno spraševale o brezposelnosti, ali pa jim je bilo druženje onemogočeno s strani drugih oseb.

Nekateri pa so vpliv brezposelnosti na socialne posledice izrazili kot pozitivne. Imeli so več prostega časa, ki so ga namenili druženju in kulturnemu udeleževanju.

Vpliv na zmanjšano medsebojno druženje in kulturno udeleževanje je bil bolj razviden v primeru, ko je imela tudi družina več finančnih težav, zaradi česar se je bila primorana določenim stvarjem odreči. Tisti, ki pa so imeli večjo denarno podporo pri socialni mreži, niso čutili tolikšnih sprememb oz. se je medsebojno druženje ter udeleževanje v nekaterih primerih še povečala, saj so še vedno lahko počeli, kar so želeli. Do teh opažanj je prišla tudi Ule, ki pravi, da so mladi odrezani od družbenih in kulturnih tokov zaradi posledic pomanjkanja denarnih sredstev. (Ule 2011: 142).

Psihične posledice

Nekatere osebe trdijo, da brezposelnost ni vplivala na njih, prav tako ne na njihovo ožjo socialno mrežo.

Drugi so imeli posledic več. Brezposelnost je vplivala tako na posameznika kot v nekaterih primerih tudi na njihove bližnje. Vprašani so povedali, da so bili starši bolj obremenjeni, neučakani ter nastrojeni, med nekaterimi je bilo prisotnih tudi več preprirov.

Osebe, ki so bile brez zaposlitve, so imele veliko negativnih občutij. Doživljale so občutke otopelosti, brezizhodnosti, obremenjenosti, razočaranja, žalosti, jeze, nemoči, nesposobnosti, skrbi, stiske ter pomanjkanje energije. Imele so tudi slabšo samopodobo in slabše počutje. Brezposelnost je vplivala tudi na njihovo psihično in fizično zdravje.

Intervjuvanka pravi tudi, da je doživljala izkoriščanje s strani partnerja, ki jo je preživel ter ni imela nobene možnosti odločanja. Da imajo brezposelne mlade osebe slabšo samopodobo in samospoštovanje ter doživljajo psihične obremenitve in občutke nemoči potrjuje tudi druge teoretske analize (Ule 2008: 216). Prav tako imajo več zdravstvenih posledic na duševno zdravje (Haralambos, Holborn 2005: 257).

Fizične posledice

Ena intervjuvanka je doživljala tudi fizične posledice brezposelnosti. Partner jo je namreč zaradi njene brezposelnosti pretepal. Menil je, da ima to pravico, saj je "gospodar hiše" in je on tisti, ki jo preživlja ter ima zato nad njo tudi moč in oblast.

4.4 Vpliv brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti

Nekateri so bili mnjenja, da brezposelnost nima vpliva na načrtovanje prihodnosti, saj niso imeli zastavljenih še nobenih načrtov in ciljev za prihodnost.

Drugi vprašani so navedli negativne posledice brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti. Načrtovanje prihodnosti so zato morali spremeniti oz. odložiti. Osebe bodo zaradi vpliva brezposelnosti (predvsem finančne) kasneje opravljali izpit za avto, kasneje odšli na svoje zaradi zakasnitve gradnje stanovanja (premalo financ). Prav tako imajo nekateri cilj odpreti lastno podjetje (vrtec in frizerski salon), vendar zaradi premalo kapitala in izkušenj, ki jih za to potrebujejo, tega še ne morejo storiti. Ena oseba se želi tudi ločiti od partnerja, vendar zaenkrat v odnosu še vedno ostaja, saj je od partnerja finančno odvisna.

Tiste osebe, ki so svojo prihodnost že načrtovale in so jo morale zaradi brezposelnosti spremeniti, so imele občutno več psihičnih težav v primerjavi s tistimi, ki se s prihodnostjo še niso pretirano obremenjevali.

4.5 Finančna podpora

Pri odpravljanju finančnih posledic je imela večina oseb podporo od staršev, nekateri tudi od partnerjev, ki so jim pomagali pri preživetju. Nekateri so si poleg podpore staršev, partnerja pomagali tudi sami s prihranki, z delom prek drugih študentskih napotnic, občasnih del preko podjemne pogodbe ter dela na črno.

4.6 Socialna podpora

Večina oseb občuti pozitivne vplive neformalne socialne mreže pri srečevanju s stiskami in posledicami vplivov brezposelnosti.

V skupino neformalne mreže sodijo glede na odgovore vprašanih družina, starši, prijatelji ter partner. Te mreže so najpomembnejše naravne socialne mreže, na katere se posameznik najprej obrne (Čaćinović-Vogrinčič 1994: 73). Ti so jih spodbujali, izrazili razumevanje, krepili njihovo moč, jim stali ob strani ter jim svetovali. Z njimi so imeli možnost pogovora, moralne podpore ter zaupnega odnosa.

Navedli so tudi pomoč prijateljev, vendar ne samo pri svetovanju in opori, temveč tudi pomoč pri iskanju zaposlitve (mreženje).

Ena vprašana pravi, da podpornega okolja nima. Podpore ji ne nudi partner (psihične) kot tudi ne primarna družina in nanjo vplivajo predvsem negativno. Pravi, da ji ob strani stoji le ena prijateljica, s katero se lahko pogovori.

Podporna mreža ima pri brezposelnih osebah pomembno vlogo. Osebe, ki so imele večjo socialno mrežo in boljšo podporo, so občutile manj psihičnih, finančnih kot tudi socialnih posledic zaradi brezposelnosti.

4.7 Zavod za zaposlovanje

Večina vprašanih ima o ZRSZ slabe izkušnje. Pravijo, da so nad Zavodom razočarani, da so v njem po mnenju intervjuvanke zaposleni "nesposobni" svetovalci in da je namenjen samo evidentiranju števila brezposelnih oseb.

Večina meni, da bi morali biti sestanki bolj pogosti in daljši kot le pet minut, saj za toliko časa ni vredno sestanka. Intervjuvanka pravi: "Moji sestanki s svetovalci trajajo največ 5 minut in mi je škoda vsakega časa, ki ga porabim s prihodom na Zavod."

Kot pozitivne naloge Zavoda navajajo napotitve z njihove strani na delo ter zanimanje svetovalcev o uporabnikovih načinih iskanja zaposlitve, zaposlitvene načrte ter informiranje. Ena vprašana oseba kot pozitivne naloge Zavoda dodaja skupinske sestanke, dobljene brošure, izdelave svojega profila na spletni strani.

Kot negativne naloge pa navajajo, da so vedno enaki zaposlitveni načrti, predlogi o razmišljanju prekvalifikacije, čeprav si brezposelne osebe tega ne želijo.

Na slab vtis o Zavodu pa po izsledkih analize vplivajo tudi svetovalci.

4.8 Odnos svetovalcev

Večina vprašanih ima o odnosu svetovalec - brezposelna oseba kar nekaj pripomb. Odnos svetovalca do uporabnika vidijo kot negativnega, saj imajo z njimi slabe izkušnje. Intervjuvanci so od svetovalcev dobili občutek nezainteresiranosti za uporabnika, občutek nesprejetosti, nezaželenosti, nespoštovanja in neposlušnosti želja brezposelne osebe glede zaposlitve. Njihov odnos je bil vzvišen, lahko bi rekli tudi aroganten, neoseben ter hladnokrven. Prav tako so bili svetovalci nespoštljivi, z uporabnikom celo niso vzpostavili očesnega stika. Po mnenju intervjuvancev so bili zanje le številka. Nad rezultati oz. komentarji intervjuvancev sem bila presenečena, saj v večini primerov koncept delovnega odnosa ni bil spoštovan. Svetovalci namreč v nekaterih primerih niso vzpostavili niti prvega elementa, ki je element delovnega odnosa in osebnega stika. Med njimi namreč ni bilo vzpostavljenega očesnega stika, saj so se svetovalci na srečanju osredotočili predvsem na urejanje birokracije ter izrazili nezainteresiranost za sodelovanje. Med njimi tudi ni bilo vzpostavljenega zaupnega in spoštljivega odnosa.

Prav tako so, namesto da bi uporabniku izrazili podporo, rajši dodali še kakšen pesimističen stavek. Intervjuvanec mi pove: "Najbolj pa me je zmotil njen komentar na moje vprašanje, kako je s sestankom, če že prej najdem zaposlitev, na kar je ona odgovorila; pa mislite da jo boste?" Odnos strokovnega delavca je bil v temu primeru povsem neprimeren. Strokovni delavci bi morali pri uporabniku iskati vire moči, jih spodbujati in spraševati po njihovih ciljih, željah. Namesto tega pa so pogosto slišali pesimistične izjave, brez kakršnihkoli spodbud, spoštovanja želja uporabnika ipd. Strokovni delavci so si vzeli pravico odločanja in moči, ki jim ne pripada.

Nekateri pa navajajo tudi pozitivne izkušnje s svetovalkami. Izrazili so, da je svetovalka pokazala zanimanje za uporabnika, imela dober delovni odnos ter jih je opogumljala in vlivala upanje. Takšen odnos so brezposelne osebe označile za zelo primerne. Pozitiven odnos je pomemben za sodelovanje, dialog in skupno reševanje stisk, ki jih brezposelna oseba ima. Dober zaupen in spoštljiv odnos prinese tudi boljše rezultate, zato je nujno

potrebno spoštovati delovni odnos. Osebe, ki so odnos med strokovnjakom in uporabnikom označile kot dober, so tudi naloge Zavoda ocenjevali kot bolj pozitivnega.

5 Sklepi

Večina mladih brezposelnih oseb zaposlitev išče na pasivni način, in sicer najpogosteje preko Zavoda za zaposlovanje in objav na njihovi spletni strani ter s pomočjo različnih spletnih portalov.

Glavni vzrok za brezposelnost mladi vidijo v pomanjkanju delovnih izkušenj (delovne dobe) ter prevelikem zaposlovanju preko vez, kar pojasnjuje tudi veliko število že predhodno zavrženih prošelj za razgovore. Vzrok za brezposelnost vidijo tudi v neprimerni izobrazbi in gospodarski krizi, ki je povzročila zmanjšanje povpraševanja na trgu delovne sile.

Večina mladih išče službo v svoji stroki ter tudi v drugih strokah in z nižjo stopnjo izobrazbe.

Večina mladih zaposlitev išče čim bližje domu v območju okoli 30 km oz. 30 minut, nekateri so se pripravljani bolj prilagajati.

Mladi redno, vsakodnevno spremljajo nove ponudbe delovnih mest.

Mladi se soočajo s finančnimi težavami zaradi nezmožnosti preživljanja, kar posledično pomeni odvisnost od drugih, nesamostojnosti ter onemogoča odhod na svoje in izpolnjevanje lastnih materialnih želja.

Brezposelnost pri nekaterih vpliva na socialne posledice, na nekatere pa nima vpliva. Vpliva lahko pozitivno, saj imajo osebe več časa za druženje, kulturno udejstvovanje, po drugi strani pa vpliva tudi negativno, saj jim je druženje in kulturno udejstvovanje zaradi velikih stroškov in majhnih dohodkov v družini onemogočeno (pijače, kino...).

Vpliv brezposelnosti je pri mladih zaznati predvsem v negativnih občutkih, kot so: obremenjenost, skrb, žalost, stiska, nemoč, razočaranje, slabše počutje ipd.

Brezposelnost vpliva na načrtovanje prihodnosti, če jo le osebe načrtujejo. Osebe zaradi brezposelnosti odložijo ali spremenijo načrte za prihodnost.

Mladi dobivajo finančno podporo s strani staršev ali partnerjev.

Psihično oporo z nasveti, spodbudami pa poleg staršev in partnerjev mladi dobivajo tudi s strani prijateljev.

Mladi imajo z ZRSZ slabe izkušnje in so nad njim razočarani. Kot pozitivne lastnosti zavoda so navedli le nekatere naloge Zavoda (napotitev na delo, skupinske sestanke, informiranje ipd.).

Mladi menijo, da imajo svetovalci z njimi neprimeren odnos. Pri svetovalcih so dobili občutek nezainteresiranosti, vzvišenosti, nespoštovanja, nezaželenosti, neupoštevanja njihovih želja ipd. Od njih niso dobili podpore.

6 Predlogi

Mladi bi se morali bolj posluževati aktivnega načina iskanja zaposlitve, saj je ta na trgu dela bolj uspešen. Morda bi jih k tem morali nagovoriti oz. jim predlagati svetovalci na Zavodih.

Kot sem omenila, so pri delodajalcih, ko izbirajo o potencialnih kandidatih, ki jih želijo zaposliti, pomembne delovne izkušnje in tudi pripravništvo. Ker mladi danes težko dobijo možnost pripravništva, bi se moralo pripravništvo začelo izvajati v okviru študijskega izobraževanja in bi bil pogoj za vse še pred vstopom na trg delovne sile (hkrati bi se povečal tudi čas prakse, saj je za upravljanje pripravništva potrebna delovna doba). Na tak način bi tudi delodajalci vedeli, da imajo mladi že kar nekaj izkušen na trgu delovne sile in bi jih zato tudi raje zaposlili.

Mladi bi se morali bolj nagibati k izobraževanju deficitarnih poklicev. Prav tako bi tudi šolstvo, država lahko ukrepala na ta način, da bi omejila vpise na srednje šole in fakultete za poklice, za katere je na trgu malo povpraševanja (malo prostih delovnih mest) ter hkrati veliko iskalcev zaposlitve.

Zavodi bi morali več pomoči nuditi brezposelnim osebam. Razumem, da imajo svetovalci veliko uporabnikov in se jim ne morejo posvetiti zaradi časovne omejenosti, zato bi bilo potrebno razmisliti o povečanju zaposlovanja svetovalcev. Ker bi bili manj obremenjeni, bi se lažje vsakemu posamezniku posvetili in mu pomagali pri reševanju problema. Poudariti je potrebno, da ni pomembna le zaposlitev, svetovalci morajo videti celega človeka z vsemi njegovimi problemi. Pomoč, oporo in svetovanje jim morajo nuditi tudi na psihičnem področju in jim pomagati npr. pri širitvi njihove socialne mreže, če je le ta okrnjena.

Svetovalce bi bilo potrebno še dodatno izobraziti o primernem vzpostavljanju delovnega odnosa in jih opozoriti na iskanje virov moči pri uporabnikih. Ker menim, da imajo tudi svetovalci veliko stisk in so preobremenjeni, bi bilo potrebno tudi za njih izvajati intervizije ter supervizije. Tako bi se lahko tudi pogovorili o dobrih praksah, problemih, med seboj podelili izkušnje ter nasvete.

Država bi v čim večji meri morala omejiti delo na črno in sivo ekonomijo ter vzpostaviti nadzor nad študentskim delom zaradi izkoriščanja delodajalcev, ki rajši zaposlujejo

študente, saj imajo z njimi manj stroškov ter jih lahko odpustijo, ko to oni želijo. To pa bi na trgu povečalo povpraševanje po delovni sili in po mladih iskalcih zaposlitve.

Zavod, država bi lahko več pozornosti namenila svetovanja o samozaposlovanju. Mlade bi morala bolj spodbujati k ustvarjanju lastnih podjetij ter jim nameniti več subvencij, ki bi pripomogle k zagonu podjetja. Prav tako bi morala bolj spodbujati lastno proizvodnjo, vanjo vlagati ter zmanjšati davke, ki vplivajo tudi na propad marsikaterega podjetja. Morala bi podpirati domača podjetja in ne tuja (npr. lesna proizvodnja). Ker bi imeli več lastne proizvodnje, bi to posledično pomenilo več prostih delovnih mest.

Za nadaljnje možnosti raziskovanja bi predlagala, da se bolj podrobno razišče odnos svetovalcev na Zavodih. Predlagala bi, da bi v raziskavi tokrat intervjuvali svetovalce, saj bi tako izvedeli še mnenje z druge strani.

7 Povzetek

Brezposelnost je zelo razširjen problem v družbi. Z velikim povprečjem brezposelnosti se srečujemo tudi mladi, ki imajo zaradi svojih specifičnih lastnosti dodatne ovire pri iskanju zaposlitve.

Zaradi bližajočega se vstopa na trg sem se odločila, da to temo bolj podrobno raziščem.

V teoretičnem delu najprej opredelim pojem brezposelnosti, opišem načine merjenja brezposelnosti ter nato prikažem nekaj statističnih podatkov o registrirani brezposelnosti v Sloveniji skozi čas. Prav tako predstavim tudi podatke o brezposelnosti mladih v Sloveniji, ki jih primerjam z državami Evropske unije. V temu delu predstavim tudi težje zaposljive skupine prebivalstva, med katere sodijo tudi mladi. Nato nadaljujem z definiranjem mladosti ter hkrati predstavim družbeno bolj izpostavljene in ranljivejše skupine mladih oseb. Tej temi sledi teoretična razlaga o prehodu iz izobraževanja v zaposlitev. Po tej temi se navežem na vzroke, ki vplivajo na brezposelnost mladih ter nato opredelim tudi značilnosti mladih na trgu dela, ki prav tako vplivajo na večjo brezposelnost med mladimi. Nekaj pozornosti sem namenila še posledicam brezposelnosti tako za posameznika kot za družbo in soočanju s posledicami ter iskanju rešitev brezposelnosti na področju države in posameznika. Teoretični uvod nato zaključim s socialno oporo in socialnim delom, ki lahko pripomoreta k zmanjšanju stisk posameznika.

V raziskovalnem delu sem s pomočjo kvalitativne raziskave analizirala osem intervjujev, ki sem jih izvedla med brezposelnimi mladimi osebami.

V raziskavi sem ugotavljala, katere metode uporabljajo pri iskanju zaposlitve, katere vzroke navajajo za njihovo brezposelnost ter kakšne posledice občutijo na socialnem, psihičnem ter finančnem področju. Zanimala me je tudi njihova podpora mreža ter izkušnje, ki jih imajo brezposelne osebe z Zavodi za zaposlovanje ter kakšen je odnos med svetovalcem in brezposelno osebo.

Iz raziskave je bilo razvidno, da večina brezposelnih oseb uporablja pasivne metode iskanja zaposlitve in da je glavni vzrok za njihovo brezposelnost premalo delovnih izkušenj. Soočali so se tudi z kar nekaj posledicami, ki so vplivale na njihovo načrtovanje prihodnosti. Pri tem so največ podpore dobili s strani njihove ožje socialne mreže (staršev in partnerjev), medtem ko večina podpore s strani Zavoda ni občutila, svetovalci na

Zavodu so za brezposelne osebe predstavljali predvsem negativno izkušnjo, ki pa je bila posledica slabega odnosa do njih.

8 Literatura

Bešter, R., (2007) Socialno ekonomska integracija priseljencev iz prostora nekdanje Jugoslavije in njihovih potomcev v Sloveniji, v Komac, M., (ur.) (2007) Priseljenci. Študije o priseljevanju in vključevanju v slovensko družbo. Ljubljana: Inštitut za narodna vprašanja.

Boljka Urban (2009) Demografske značilnosti mladih in problem rodnosti, v Rakar, T., Boljka (ur.) (2009) Med otroštvom in odraslostjo: analiza položaja mladih v Sloveniji. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport – Urad za mladino in inštitut RS za socialno varstvo.

Čacinovič-Vogrinčič, G., (1994) Socialne mreže in socialna opora, v Polič, M., (ur.) (1994) Psihološki vidiki nesreč. Ljubljana: Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje.

Čacinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., Možina, M., (2008), Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebne stika. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Černigoj Sadar, N., Verša, D. (2002) Zaposlovanje žensk. V: Svetlik, I., Glazer, J., Kajzer, A. Trbanc, M. (ur.) (2002), Politika zaposlovanja. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede (398–433).

Drobnič, J., (2002) Zaposlovanje invalidov. V: Svetlik, I., Glazer, J., Kajzer, A. Trbanc, M. (ur.) (2002), Politika zaposlovanja. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede (436–473).

Gorše, A., (1992) Položaj žensk. V: Preželj, B., Svetlik, I. (ur.) (1992) Zaposlovanje-perspektive, priložnosti, tveganja. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Haralambos, M., Holborn, M., (2005) Sociologija: Teme in pogledi. Ljubljana: DZS.

Ignjatović, M., Kramberger, A., Pavlin, S., Svetličič, M., Štarkl, D., Trbanc, M., (2007) Zaposljivost v Sloveniji-analiza prehoda iz šol v zaposlitve: stanje, napovedi, primerjave. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Ignjatović, M., Trbanc, M., (2009) Zaposlovanje in brezposelnost mladih: aktivni, fleksibilni in prilagodljivi, v Rakar, T., Boljka (ur.) (2009) Med otroštvom in odraslostjo: analiza položaja mladih v Sloveniji. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport – Urad za mladino in inštitut RS za socialno varstvo.

Javrh, P., (2011) Obrazi pismenosti: spoznanja o razvoju pismenosti odraslih. Ljubljana: Andragoški center.

Komac, M., (ur.) (2007) Priseljenci. Študije o priseljevanju in vključevanju v slovensko družbo. Ljubljana: Inštitut za narodna vprašanja.

Leskošek, V. (2009). Zaposlitvene možnosti mladih. Revija Socialno delo, 48 (4), str. 207–214.

Mesec, B., (2007), Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: študijsko gradivo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Milošević Arnold, V., Poštrak, M., Uvod v socialno delo: študijsko gradivo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Pirher, S., Svetlik, I., (1994) Zaposlovanje približevanje Evropi. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Polič, M., (ur.) (1994) Psihološki vidiki nesreč. Ljubljana: Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje.

Preželj, B., Svetlik, I. (ur.) (1992) Zaposlovanje- perspektive, priložnosti, tveganja. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Rok Simon, M., Mihevc Ponikvar, B. Zdravje mladostnikov in mlajših odraslih, v Rakar, T., Boljka (ur.) (2009) Med otroštvom in odraslostjo: analiza položaja mladih v Sloveniji. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport- Urad za mladino in inštitut RS za socialno varstvo.

Rakar, T., Boljka (ur.) (2009) Med otroštvom in odraslostjo: analiza položaja mladih v Sloveniji. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport- Urad za mladino in inštitut RS za socialno varstvo.

Rapuš Pavel, J., (2005) Delo je luksuz: Mladi o izkušnjah brezposelnosti. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Rapuš Pavel, J. (2010) Izkušnje socialne v -izključenosti mladi v položaju dolgotrajne brezposelnosti. Socialna pedagogika 14 št. 4 (str. 417–438).

Svetlik, I., (1985) Brezposelnost in zaposlovanje. Ljubljana: Delavska enotnost.

Svetlik, I., Glazer, J., Kajzer, A. Trbanc, M. (ur.) (2002), Politika zaposlovanja. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Svetlik, I., Vilič-Klenovšek, T., Klemenčič, S., Hribar, S., (1993) Izobraževanje in trg dela. Ljubljana: Andragoški center.

Trbanc, M.,(1992) Mladi na trgu delovne sile. V: Preželj, B., Svetlik, I. (ur.) (1992) Zaposlovanje- perspektive, priložnosti, tveganja. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Trbanc, M., (2007) Poti mladih v zaposlitev: primerjava Slovenije z drugimi državami, v Ignjatović, M., Kramberger, A., Pavlin, S., Svetličič, M., Štarkl, D., Trbanc, M., (2007) Zaposljivost v Sloveniji-analiza prehoda iz šol v zaposlitve: stanje, napovedi, primerjave. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Trbanc, M., Verša, D. (2002) Zaposlovanje mladih. V: Svetlik, I., Glazer, J., Kajzer, A. Trbanc, M. (ur.) (2002), Politika zaposlovanja. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede (338–369).

Ule, M., (1995) Odraščanje v Sloveniji. V: Ule, M., Miheljak, V., (1995) Prihodnost mladine. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino, 1995.

Ule, M., (2008) Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Ule, M., (2011) Spremenjene podobe mladosti in prehodov v odraslost, v Javrh, P., (2011) Obrazi pismenosti: spoznanja o razvoju pismenosti odraslih. Ljubljana: Andragoški center.

Ule, M., Miheljak, V., (1995) Prihodnost mladine. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino, 1995.

Verša, D. (2002) Zaposlovanje starejših. V: Svetlik, I., Glazer, J., Kajzer, A. Trbanc, M. (ur.) (2002), Politika zaposlovanja. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede (372–396).

Vrečer, N., (2011) Posledice izključevanja iz izobraževanja za zaposlovanje, zdravje, stanovanjsko področje in politično participacijo, Javrh, P., (2011) Obrazi pismenosti: spoznanja o razvoju pismenosti odraslih. Ljubljana: Andragoški center.

Zaletel, A., Prah, G., (2012) Kako uspešno iskati zaposlitev? Vaš nujen pripomoček za učinkovito iskanje sanjskega dela!. Ljubljana: Moje delo.

Internetni viri:

Kmet Zupančič, R., (ur.) (2015) Poročilo o razvoju 2015. Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 2015. Dostopno na: http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/pr/2015/PoR_2015.pdf (Pridobljeno 23.5.2016).

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2016), Katalog ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Dostopno na: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/zaposlovanje/zutd/katalog_ukrepov_apz_arhiv/ (Pridobljeno: 2.6.2016).

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Gibanje registrirane brezposelnosti, 1987-2009. Dostopno na: http://www.ess.gov.si/_files/63/Gibanje%20BP_1987-2009.pdf (Pridobljeno: 31.5.2016)

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Gibanje registrirane brezposelnosti po mesecih, 2008-2016. Dostopno na: http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah (Pridobljeno: 31.5.2016).

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Gibanje registrirane brezposelnosti po mesecih, 2010-2016. Dostopno na: http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah (Pridobljeno: 31.5.2016)

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2015), Mladi in trg dela. Dostopno na: https://www.ess.gov.si/_files/7755/Analiza_Mladi_in_trg_dela_2015.pdf (Pridobljeno: 25.5.2016).

Zakon o urejanju trga dela (ZUTD) (2010) Ur. l. RS 80/2010.

9 Priloge

9.1 Vprašalnik

Demografski podatki

Spol:

Starost:

Regija bivanja:

Izobrazba:

Splošni del:

Zaposlitev:

1. Koliko časa ste že brezposelni?
2. Ste že kdaj bili zaposleni, tudi delo preko študentskega servisa, delo na črno? Opiši, kdaj ste delali, koliko časa ter kako ste takrat dobili zaposlitev (prijava na razpisano prosto mesto), ?
3. Kakšne metode uporabljate pri iskanju zaposlitve, ali zaposlitev iščete redno (kako pogosto)?
4. Ste iskali službo tudi izven svoje primarne izobrazbe (v okviru druge stroke, z nižjo stopnjo izobrazbe)?
5. V kolikšni oddaljenosti od svojega kraja iščete zaposlitev?

Vpliv brezposelnosti na življenje brezposelne osebe:

6. Kaj menite, kateri so glavni dejavniki, ki so posledica vaše brezposelnosti, s katerimi težavami se srečujete zaradi brezposelnosti?
7. Ali brezposelnost vpliva na vaše življenje in življenje vaših bližnjih oseb?
8. Bi mi prosim opisali, kako poteka vaš vsakdanjik? Kako preživljate svoj prosti čas? Se je vaše življenje spremenilo, ko ste prejeli status brezposelne osebe, kako?
9. Kako se preživljate, v kakšnih razmerah živite, vam kdo materialno, finančno pomaga, kje vidite možnost da postanete materialno neodvisni-ekonomski položaj.
10. Menite, da brezposelnost kakorkoli vpliva na vaše družabno življenje, kulturno udejstvovanje?
11. Ali brezposelnost vpliva na vaše načrtovanje prihodnosti, so se vaši načrti zaradi brezposelnosti kako spremenili?
12. Ali menite, da brezposelnost vpliva na vaše počutje in samopodobo (povečane zdravstvene težave, nespečnost, čustvena stiska, občutek nemoči...)?

Podporno okolje – podpora bližnjih

13. Kdo vam ob soočanju z brezposelnostjo in odpravljanju posledic le-te pomaga, na kakšen način? (finančno, socialno področje)

14. Kakšne so vaše izkušnje z institucijami in svetovalci, ki delujejo na področju zaposlovanja?

15. Kako izgledajo vaši sestanki na Zavodu? Menite, da svetovalci opravljajo svojo nalogo? Kakšen odnos imajo svetovalci z vami? Opišite.

16. Menite, da je iskanje službe za mladostnike v današnji družbi razširjen problem (kje vidite vzroke za to)?

9.2 Podčrtovanje izjav in besed v intervjujih

INTERVJU A

Demografski podatki

Spol: Ženski

Starost: 27 let

Regija bivanja: Osrednjeslovenska regija

Izobrazba: 1Univerzitetna diplomirana socialna pedagoginja

Iskanje zaposlitve:

1. Koliko časa ste že brezposelni?

2Brezposelna sem 2 leti.

3. Ste že kdaj bili zaposleni, tudi delo preko študentskega servisa, delo na črno? Opiši, koliko časa ste delali ter kako ste takrat dobili zaposlitev (prijava na razpisano prosto mesto, veze...)?

Med študijem sem redno delala preko študentskega servisa in sem opravljala več različnih del (od tega največ promocij). Zaposlitve so bile različno dolge, najdlje sem delala za isto podjetje 2 leti, ostale zaposlitve pa so bile 1 leto oziroma manj. Do sedaj sem bila zaposlena pri enajstih delodajalcih in večino del sem si našla preko študentskega servisa, do dveh del sem prišla preko poznanstev, nekaj pa sem jih dobila tudi med samim delom, npr. ko sem imela promocijo, so do mene pristopili še potniki drugih podjetij in me vprašali, če bi še za njih opravljala promocije.

4. Kakšne metode uporabljate pri iskanju zaposlitve, ali redno iščete zaposlitev?

Zaposlitev sem iskala na različne možne načine. Takoj po diplomi sem na bližnje osnovne šole, vrtce, srednje šole 3samoiniciativno poslala prošnje, če bi slučajno koga potrebovali (pač na vse, kar je v okolici in nihče ni imel zunaj razpisa). Nato 2/sem iskala službo predvsem 4preko Zavoda za zaposlovanje, pri katerem sem sčasoma ugotovila, da je 5delodajalcev, ki dejansko iščejo delavce bolj malo (veliko je navideznih objav, pri katerih imajo delavca že izbranega). Do tega zaključka sem prišla predvsem, ko sem se 6osebno oglasila v dveh bližnjih šolah, kjer so imeli razpisano delovno mesto, ampak so mi takoj povedali, da 7že imajo delavko, samo pogodbo ji bodo spremenili iz določenega v nedoločen čas (je bilo iskreno tudi njim žal, da imamo takšno zakonodajo, ker dajejo lažno upanje). Nato pa sem se osredotočila predvsem na različne 8agencije, portale in prijatelje, znance.

9Zaposlitev iščem redno.

5. Ste iskali službo tudi izven svoje primarne izobrazbe (v okviru druge stroke, z nižjo stopnjo izobrazbe)?

Seveda, trenutno 10iščem karkoli, v čemer se vsaj malo najdem, je pa večinoma vse 11 v drugi stroki in za nižjo stopnjo izobrazbe. Sprva pa sem optimistično iskala samo znotraj svojega profila.

6. V kolikšni oddaljenosti od svojega kraja iščete zaposlitev?

12.Po vsej Sloveniji.

7. S katerimi težavami se srečujete pri iskanju zaposlitve? Kaj menite, kateri so glavni dejavniki, ki so vzroki za vašo brezposelnost?

Največja težava je, da me delodajalci sploh 13ne povabijo na razgovor in mi ne omogočijo niti tega, da bi se jim predstavila. V primeru moje stroke, se pravi pri socialnih pedagogih in verjetno tudi pri drugih delavcih v javnem sektorju, je po mojem mnenju največji problem, da 14se večino služb dobi po poznanstvih in potem so na določenih delovnih mestih ljudje, ki za delo niso najbolj primerni. Pomemben dejavnik, pa je tudi to, da 15velja vsesplošno varčevanje in posledično je premalo razpisanih delovnih mest, katerih ne razpišejo niti tam, kjer bi bila dodatna delovna sila potrebna.

Vpliv brezposelnosti na življenje brezposelne osebe:

8. Kaj menite, kateri so glavni dejavniki, ki so posledica vaše brezposelnosti, s katerimi težavami se srečujete zaradi brezposelnosti?

Težava je predvsem v tem, da nisem finančno 14neodvisna in ne morem poskrbeti zase, ker ni v mojem interesu, da 16dodatno obremenjujem starše. Težava je tudi, ker 17človek nekako obstoji in ne ve, kako bi si lahko pomagal. Po eni strani iščem službo, hkrati pa 18ne vem, ali naj se grem še kaj dodatno izobraževati in če bi se za slednje odločila, ne vem, kam bi se usmerila, da bi se izobrazila za nekaj, kar bolj zagotavlja službo.

9. Ali brezposelnost vpliva na vaše življenje in življenje vaših bližnjih oseb?

19Brezposelnost sigurno vpliva na moje življenje, predvsem na počutje in dejstvo, da se ne morem v nečem udeleževati, dokazovati. Najbolj se vpliv pozna ob trenutkih, ko imam slab dan, 20kot pravim, me to obremenjuje, ampak 21skušam biti čim bolj pozitivna in optimistično upati, da enkrat pa bo uspelo.

10. Bi mi prosim opisali, kako poteka vaš vsakdanjik? Kako preživljate svoj prosti čas? Se je vaše življenje spremenilo, ko ste prejeli status brezposelne osebe, kako?

Moj vsakdanjik se drugače kar vedno spreminja, ker vsak dan pridejo neki novi opravki in ker sem doma, navadno kakšne stvari lahko jaz opravim. Drugače pa grem zjutraj na sprehod s kužkom in sestro, če je doma (še obiskuje faks). Nato opravljam razna hišna opravila (vsak dan je kaj za pospraviti), kuham kosilo, grem popoldne še enkrat ali dvakrat na sprehod. 22Medtem si vedno vzamem čas, da pogledam nove objave delovnih mest, če je kaj primernega pošljem prošnje. V popoldnevih ali večerih berem knjige, pogledam kakšno serijo, film. Trikrat, štirikrat na teden tečem. Vsake toliko časa se mi malo spremeni ritem, če imam kakšen razgovor. Rada se odpravim na kakšen izlet, če je lep dan.

Življenje se k sreči ni spremenilo, 23je pa čuden občutek, ko ti na Zavodu rečejo, da ste z današnjim dnem vpisani v evidenco brezposelnih. 24Osebnostno so se v meni mešala čustva razočaranja, jeze, žalosti, predvsem pa se mi zdi, da je bilo to toliko bolj izrazito, ker sem imela v osnovni šoli in gimnaziji vedno odličen uspeh, tudi študij sem končala v najkrajšem možnem času in potem upaš, da se boš lahko še naprej izkazal, sledi pa brezposelnost.

11. Kako se preživljate, v kakšnih razmerah živite, vam kdo materialno, finančno pomaga, kje vidite možnost da postanete materialno neodvisni-ekonomski položaj.

Seveda mi 25finančno pomagajo starši in partner, ker sama trenutno nimam nobenih dohodkov. 26Njim gre vsa zahvala, da lahko normalno živim in zato sem jim neizmerno hvaležna. V 27preteklem letu sem še malo delala na sestrino napotnico, vendar sem bila enkrat zelo blizu inšpekciji in si iskreno povedano ne upam več.

12. Menite, da brezposelnost kakorkoli vpliva na vaše družabno življenje, kulturno udejstvovanje?

Ne, na 27družabno življenje ne vpliva. Morda le s tega vidika, da 28sem se začela določenih ljudi izogibati, ker so me neprestano spraševali, če imam službo in so imeli vedno komentarje, kaj moram storiti, ampak sami niso bili nikoli v tej situaciji.

13. Ali brezposelnost vpliva na vaše načrtovanje prihodnosti, so se vaši načrti zaradi brezposelnosti kako spremenili?

29Načrti so se spremenili (oziroma samo prestavili).

14. Ali menite, da brezposelnost vpliva na vaše počutje in samopodobo (povečane zdravstvene težave, nespečnost, čustvena stiska, občutek nemoči...)?

Brezposelnost 30zagotovo vpliva na moje počutje, vendar imam srečo, da imam okoli sebe ljudi, ki me spodbujajo, razumejo in mi dajo moč, da pozitivno gledam naprej. Sem pa tudi sama zelo pozitivna in menim, da dokaj trdna oseba, tako da tudi, ko pridejo dnevi, ko sem slabe volje in vidim vse malo bolj pesimistično, se trudim, da se poberem, ker s slabo voljo si ne delam usluge, je vse samo še slabše. 31Občutek nemoči je zelo prisoten in vsake krivice v družbi se te toliko bolj dotaknejo, je malce šok, ko se zaveš, kako sistem funkcionira in da proti temu ne moreš nič-en sam žal ne. Tukaj bi dodala, da je pri tem tudi moteče (in s tem se strinja tudi prijateljica, ki je isto brezposelna), da te ljudje vedno sprašujejo, ali že imaš službo. 32Slednje ti na trenutke da občutek, kot da si nesposoben.

Podporno okolje – podpora bližnjih

15. Kdo vam ob soočanju z brezposelnostjo in odpravljanju posledic le-te pomaga, na kakšen način? (finančno, socialno področje).

Moja največja, 33edina opora so moji starši, sestra, fant in naš kuža. Oni mi dajejo moč, da ostajam pozitivna in 34so edini, katerim vse zaupam, se lahko z njimi pogovorim in za vse to sem jim res neskončno hvaležna, ker ne vem, kako bi funkcionirala brez njihove opore.

16. Kakšne so vaše izkušnje z institucijami in svetovalci, ki delujejo na področju zaposlovanja?

35Z institucijami imam iskreno povedano slabe. Odkar sem se pred enim letom prijavila na Zavod sem bila štirikrat na sestanku, od tega sem imela vsakič drugega svetovalca (enkrat je nekdo zbolel, drugič je imel drug dopust).

17. Kako izgledajo vaši sestanki na Zavodu? Menite, da svetovalci opravljajo svojo nalogo? Kakšen odnos imajo svetovalci z vami? Opišite.

36Sestanki so formalni, 37informativni-iščete službo, kje iščete, se kaj odpira, spremljate razpise... Nato 38svetovalec sprinta nov zaposlitveni načrt, ki načeloma ni drugačen od prejšnjega in me zopet naročijo čez 4, 5, 6 mesecev. Iskreno, če si sam ne najdeš službe, ti ne bo nihče niti pomagal. Svetovalci imajo takšen 39formalen odnos, pri nekaterih dobiš tudi 40občutek, da si odveč oziroma se jim ne da ukvarjati s teboj. 41Včasih mi tudi rečejo kaj takega, da me res presenetijo in ne vem, kako bi se sploh odzvala, kot npr. da sem predolgo prijavljena na Zavod (od februarja do oktobra),

s tem da 42od Zavoda ne prejemam nobene podpore ali kaj podobnega in to recimo mi ni primerno, da mi nekdo reče, kajti tudi meni je v interesu, da si najdem službo in želim delati.

18. Menite, da je iskanje službe za mladostnike v današnji družbi razširjen problem, (kje vidite vzroke za to?).

Jaz mislim, da je to zelo razširjen problem, o katerem se premalo govori in se mu posveča premalo pozornosti. Naša država stori bolj malo oziroma nič, tako da upati na pomoč države je utopija. Sigurno bi se morala v prvi vrsti 43spremeniti zakonodaja in pa na nek način bi se moralo omejiti to zaposlovanje po vezah, ker tudi zato nekateri enostavno ne dobimo možnosti, kar se mi zdi še posebej izrazito v javnem sektorju. Osnova za spremembe je tudi šolski sistem, ki menim, da je pri nas zelo napačno zastavljen. Kot prvo bi morale 44srednje šole, fakultete ponuditi število vpisnih mest, ki bi bila v sorazmerju s potrebami trga dela. Sigurno ne bi smelo biti toliko študijskih programov, pri čemer nekateri niti ne zagotavljajo nobene zaposlitve. Tudi v mojem primeru se razpisujejo vpisna mesta za socialne pedagoge, ampak v šolah, vrtcih vsi večinoma iščejo specialne pedagoge, česar ne pove nihče na fakulteti, vsi samo predstavljajo, da se lahko zaposliš povsod, pa ni ravno tako.

INTERVJU B

Spol: Ženski

Starost: 25

Regija bivanja: Osrednja Slovenija

Izobrazba: 1ekonomski tehnik in vzgojitelj šolskih otrok

Splošni del:

Zaposlitev:

1. Koliko časa ste že brezposelni?

2Brezposelna sem približno 1 leto in 9 mesecev, z 2občasnimi krajšimi zaposlitvami.

2. Ste že kdaj bili zaposleni, tudi delo preko študentskega servisa, delo na črno? Opiši, kdaj ste delali, koliko časa ter kako ste takrat dobili zaposlitev (prijava na razpisano prosto mesto)?

V času šolanja sem preko študentskega servisa sem enkrat med šolskimi počitnicami delala v javnem vrtcu, še pred tem sem nekaj časa v temu vrtcu delala tudi prostovoljno. V nekem drugem, vrtcu pa sem en mesec opravljala tudi prakso.

Po končanem šolanju sem si našla 3delo na črno v zasebnem vrtcu, v katerem sem delala tri mesece, nato pa me je lastnica zaradi dela na črno in strahu, da bi to kdo izvedel, rajši odpustila, Redno zaposliti pa me ni želela. Študentke so bile cenejše.

Že dve leti pa 4po potrebi delam tudi v nekem drugem zasebnem vrtcu preko podjemne pogodbe, ponavadi je to le enkrat tedensko. To delo sem dobila preko poznanstev, gospa, ki me je zaposlila je pred tem delala v javnem vrtcu, kjer sem jaz med šolskimi počitnicami delala preko študentskega servisa. Problem pri tem je, da je dokaj oddaljen od mojega prebivališča in imam zaradi oddaljenosti ter vožnje z avtobusom tudi veliko stroškov.

V času brezposelnosti 5me je Zavod napotil na delo v javni vrtec v Ljubljani, kjer sem delala 1 mesec.

3. Kakšne metode uporabljate pri iskanju zaposlitve, ali zaposlitev iščete redno (kako pogosto)?

6Službo sem iskala preko Zavoda, 7objav na njihovi spletni strani ter jim nato 8pošiljala prošnje. Večinoma teh 9je bilo zavrženih ali pa odgovora sploh ni bilo. 10Prošnje sem pošiljala tudi, če vrtci trenutno niso razpisovali prostih mest, saj sem želela čim bolj izstopati in prikazati dober vtis o sebi. Ta način sem kasneje tudi opustila, saj sem dobila tudi nesramne odgovore, zakaj jim pišem, saj ne razpisujejo prostih mest.

4. Ste iskali službo tudi izven svoje primarne izobrazbe (v okviru druge stroke, z nižjo stopnjo izobrazbe)?

Službo 11iščem le kot vzgojiteljica predšolskih otrok, saj si zelo želim delati z otroci.

5. V kolikšni oddaljenosti od svojega kraja iščete zaposlitev?

Pri tem se osredotočam predvsem na možne povezave delovnega mesta in mojega bivališča z javnim prevozom, 12izpita za avto nimam, to mi moje možnosti še otežuje. 13Iščem v oddaljenosti 30 km od mojega kraja.

6. S katerimi težavami se srečujete pri iskanju zaposlitve? Kaj menite, kateri so glavni dejavniki, ki so vzroki za vašo brezposelnost?

Vzrok vidim v 14strokovnem izpitu, ki ga še nimam. Strokovni 15izpit lahko naredim po 4 mesecih delovne dobe, ki pa je nimam, saj vsi delodajalci zahtevajo strokovni izpit, kar privede v začaran krog, zaradi katerega imamo mladi dosti težav. Nekaj delovnih izkušenj imam, vendar vrtci, v katerih sem delala, so bili zasebni ter niso imeli koncesije, ki dovoljuje, da se to delo šteje v dobo 4 mesecev. Menim, da imam izkušenj dovolj, vendar takih, ki na papirju ne pomenijo veliko.

Vpliv brezposelnosti na življenje brezposelne osebe:

7. Ali brezposelnost vpliva na vaše življenje in življenje vaših bližnjih oseb?

Brezposelnost 16vpliva tako name kot na mojo ožjo družino. Problem je, ker je 17v družini le ena redna plača, vsi ostali delamo le občasno. 18Stroški pa so zelo veliki. Predvsem nas vse malo 19skrbi, kako bomo prišli skozi mesec ter vsi upamo, da se bo naša situacija kmalu izboljšala. 20.Denar si izposojam, ne morem plačevati položnic.

8. Bi mi prosim opisali, kako poteka vaš vsakdanjik? Kako preživljate svoj prosti čas? Se je vaše življenje spremenilo, ko ste prejeli status brezposelne osebe, kako?

Prostega časa imam veliko, večinoma sem doma ter opravljam kakšna opravila okoli hiše in v hiši, pripravim kosilo, pospravim, (gospodinjstva dela). V prostem času grem večkrat na sprehod, gledam kakšne filme, brskam po internetu, se dobim s kolegicami.

Sprememba statusa iz študentskega v status brezposelne osebe je vplivala na to, da sem prej še vedno lažje našla delo, imela sem manj stroškov in več ugodnosti, saj sem morala začeti plačevati tudi za zdravstveno zavarovanje.

9. Menite, da brezposelnost kakorkoli vpliva na vaše družabno življenje, kulturno udejstvovanje?

Zaradi finančne stiske 21.že nekaj časa nisem bila na morju, saj je to za štiričlansko družino velik zalogaj, prav tako 22sem zelo rada s prijatelji hodila v kino, sedaj si film raje pogledam doma.23Izogibam se tudi raznih dobivanj v lokalih, raje se zmenim, da se dobimo pri nekom doma, saj so tako stroški veliko manjši.

10. Ali brezposelnost vpliva na vaše načrtovanje prihodnosti, so se vaši načrti zaradi brezposelnosti kako spremenili?

24Moji cilji v prihodnosti so odpreti lastni vrtec, vendar pa moram predhodno narediti pripravništvo za strokovni izpit ter iti za nekaj časa delati ter tako privarčevati nekaj denarja za lažje odprtje vrtca. V prihodnosti 25želim narediti tudi izpit za avto, za kar do sedaj nisem imela možnosti zaradi majhnih prihodkov.

11. Ali menite, da brezposelnost vpliva na vaše počutje in samopodobo (povečane zdravstvene težave, nespečnost, čustvena stiska, občutek nemoči...)?

26Na osebno življenje pri meni ne vpliva toliko. Bolj me moti, da 27večkrat kam zaradi tega ne morem iti in si 28denar od bližnjih tudi sposojam.

Podporno okolje -podpora bližnjih

12. Kdo vam ob soočanju z brezposelnostjo in odpravljanju posledic le-te pomaga, na kakšen način? (finančno, socialno področje).

Z nasveti in razumevanjem me 29najbolj podpira moja prijateljica, ki je trenutno v podobni situaciji kot jaz, saj je že dlje časa brezposelna. Z njo o tej temi veliko govoriva. 30Ob strani mi stoji tudi družina, predvsem mami, ki me spodbuja k pisanju prošnji in svetuje.

13. Kakšne so vaše izkušnje z institucijami in svetovalci, ki delujejo na področju zaposlovanja?

Zavod me je napotil na delo za 1 mesec. Rekli so mi, da gre za preizkus, da vidim, če me to delo sploh veseli, si sploh želim iskati zaposlitve v tem poklicu. To delo mi je plačal in priporočil Zavod, pa vendar se mi je 31zdelo neumno, da mi svetovalka reče, če sploh želim delati v tem.

14. Kako izgledajo vaši sestanki na Zavodu? Menite, da svetovalci opravljajo svojo nalogo? Kakšen odnos imajo svetovalci z vami? Opišite.

32Z Zavodom imam slabe izkušnje. Že na prvem obisku, 33ko sem se prišla prijaviti, je gospa hladnokrvno vtipkala moje podatke ter mi posredovala datum, ko sem se morala naročiti k svetovalki. 34Slabe izkušnje sem imela tudi s svetovalko. 35Ni mi bila všeč. Kadarkoli sem prišla 36me ni niti pogledala v oči, pri njej sem dobila 37občutek nesprejetosti, nezainteresiranost. Obiski so bili določeni na tri mesece. 38Ponavadi me je vsakič le vprašala, če je kaj novega ter mi večkrat omenila, naj razmišljam o prekvalifikaciji. To mi ni bilo vredno, saj imam že sedaj dva poklica in ker si res želim delati z otroci. 39Imela sem občutek, da me ne posluša in ne spoštuje mojih želja, 40posvet pri njej je ponavadi trajal le pet minut. Prav tako 41vsakič znova, ko sem prišla, ni vedela, kdo sem. 42Dobro je bilo le enomesečni preizkus znanja, kot ga je imenovala svetovalka. Verjetno je veliko odvisno tudi od svetovalke, enkrat, ko je bila moja na dopustu in me je sprejela neka druga, 43se je predhodno pozanimala o vseh mojih podatkih. Vem, da imajo veliko dela, pa vseeno bi se lahko vsaj malo potrudile za boljši odnos.

44Zavod je samo zato, da si nekje prijavljen, da nisi med neobstoječimi.

15. Menite, da je iskanje službe za mladostnike v današnji družbi razširjen problem (kje vidite vzroke za to)?

Menim, da je brezposelnost velik problem, tako med mladimi kot tudi ostalo populacijo. Menim, da bi 45država morala več poudarka nameniti slovenskim državljanom ter se manj ukvarjati z begunci "s tistimi, ki gredo le čez". Prav tako je povsod 45preveč razpisanih mest za izobraževanje. Recimo v moji okolici so sedaj na eni šoli odprli še tretji razred, po katerem postaneš vzgojitelj predšolskih otrok, teh pa nas je že sedaj preveč. Potrebno se je vprašati, kam bomo še z vsemi temi.

INTERVJU C

Demografski podatki

Spol: Moški

Starost: 23 let

Regija bivanja: Osrednja Slovenija

Izobrazba: 1 Visokošolska, I. bolonjska stopnja, elektrotehnika, dipl. ing. el (VS)

Splošni del:

Zaposlitev:

1. Koliko časa ste že brezposelni?

2 Brezposeln sem skoraj dva meseca.

2. Ste že kdaj bili zaposleni, tudi delo preko študentskega servisa, delo na črno? Opiši, kdaj ste delali, koliko časa ter kako ste takrat dobili zaposlitev (prijava na razpisano prosto mesto)?

Zaposlen sem bil preko študentskega servisa, in sicer med počitnicami v času srednje šole, tekom visokošolskega izobraževanja, pa proste dni, sobote, počitnice in celoten absolventski staž. En mesec pa sem bil zaposlen tudi »na črno«, zaradi davka na študentsko delo (tisto leto sem preveč zaslužil na napotnice).

3. Kakšne metode uporabljate pri iskanju zaposlitve, ali zaposlitev iščete redno (kako pogosto)?

3 Prijavljen sem na Zavodu za zaposlovanje, 4 zaposlitev pa iščem preko oglasov na internetu, ter s 5 povpraševanjem v podjetjih, kjer sem delal preko študentskega servisa in pa opravljal praktično izobraževanje. 6 Zaposlitev iščem redno.

4. Ste iskali službo tudi izven svoje primarne izobrazbe (v okviru druge stroke, z nižjo stopnjo izobrazbe)?

7 Izven svoje primarne izobrazbe službe ne iščem. Zaenkrat je tudi nimam namena, le če se situacija ne bo izboljšala in še dolgo ne bom dobil zaposlitve. Zaposlitev pa 8 iščem tudi z nižjo stopnjo izobrazbe, vendar še vedno v svoji stroki.

5. V kolikšni oddaljenosti od svojega kraja iščete zaposlitev?

Službo iščem v bližini mojega kraja, kolikor je le to mogoče. Živim namreč malo izven urbanega okolja. Želja je, da bi imel do službe manj kot 40 minut vožnje, 9 bi pa sprejel tudi oddaljenost do ene ure vožnje v eno smer.

6. S katerimi težavami se srečujete pri iskanju zaposlitve? Kaj menite, kateri so glavni dejavniki, ki so vzroki za vašo brezposelnost?

Največji problem je 10 pomanjkanje delovnih izkušenj. Za večino razpisanih delovnih mest delodajalci zahtevajo izkušnje (večinoma tri leta), kar je za študenta večinoma nemogoče. 11 Izkušnje z delom preko študentskega servisa ne veljajo toliko, kot izkušnje pridobljene z rednim delom, pa tudi premalo jih je, če študiraš redno.

Vpliv brezposelnosti na življenje brezposelne osebe:

7. Ali brezposelnost vpliva na vaše življenje in življenje vaših bližnjih oseb?

12 Name in na moje bližnje brezposelnost ne vpliva, saj ne traja dolgo časa.

8. Bi mi prosim opisali, kako poteka vaš vsakdanjik? Kako preživljate svoj prosti čas? Se je vaše življenje spremenilo, ko ste prejeli status brezposelne osebe, kako?

Spremenilo se je predvsem to, da sem kar naenkrat imel »preveč« prostega časa, saj sem bil več let navajen študija in pa službe med prostimi dnevi tekom študija. 13Nekaj prostega časa sem seveda namenil iskanju oglasov o prostih delovnih mestih (vsak dan), drugače pa sem se malo več ukvarjal s športom in poskušal čim bolj aktivno preživljati svoj prosti čas.

9. Kako se preživljate, v kakšnih razmerah živite, vam kdo materialno, finančno pomaga, kje vidite možnost da postanete materialno neodvisni-ekonomski položaj.

14Posledic brezposelnosti zaenkrat ne občutim, saj 15imam še kar nekaj prihrankov (vedno sem od dela preko študentskega servisa in štipendije nekaj privarčeval, nikoli nisem vsega sproti zapravil).

10. Menite, da brezposelnost kakorkoli vpliva na vaše družabno življenje, kulturno udejstvovanje?

16Na družabno in kulturno področje ne vpliva. 17Ravno tako hodim v družbo in se zabavam, finance mi to še vedno dopuščajo. Je pa tudi veliko bolje, ker 18še vedno živim doma in so tako tudi stroški veliko manjši.

11. Ali brezposelnost vpliva na vaše načrtovanje prihodnosti, so se vaši načrti zaradi brezposelnosti kako spremenili?

19Veliko ne vpliva, saj brez zaposlitve nisem dolgo. Prav tako 20sem zelo optimističen in menim, da se kaj kmalu spremenilo na boljše. Ravno naslednji teden sem vabljen na dva razgovora. Upam, da mi bo uspelo prepričati o mojih sposobnostih delodajalce.

12. Ali menite, da brezposelnost vpliva na vaše počutje in samopodobo (povečane zdravstvene težave, nespečnost, čustvena stiska, občutek nemoči...)?

21Na moje počutje, samopodobo ne vpliva, čeprav sem brez službe sem optimističen glede prihodnosti, če ne pa kakšno delo na črno.

Podporno okolje - podpora bližnjih

13. Kdo vam ob soočanju z brezposelnostjo in odpravljanju posledic le-te pomaga, na kakšen način? (finančno, socialno področje).

22Pomaga mi tako družina kot prijatelji, drugje pomoči tako ne iščem. Prvi me v manjši meri 23podpirali finančno, predvsem pa 24moralno, drugi pa 25mi pomagajo s svojimi poznanstvi pri iskanju službe.

14. Kakšne so vaše izkušnje z institucijami in svetovalci, ki delujejo na področju zaposlovanja?

26Veliko izkušenj z omenjenimi inštitucijami še nisem imel. Imam le eno 27izrazito negativno izkušnjo s svetovalko na Zavodu, pri kateri sem se vpisal.

15. Kako izgledajo vaši sestanki na Zavodu? Menite, da svetovalci opravljajo svojo nalogo? Kakšen odnos imajo svetovalci z vami? Opišite.

28Njen odnos je bil zelo vzvišen oziroma aroganten, poleg tega pa 29je delovala zelo zdolgočaseno. Najbolj pa 30me je zmotil njen komentar, na moje vprašanje, kako je s sestankom, če že prej najdem zaposlitev, na kar je ona odgovorila; pa mislite da jo boste? Tak odgovor se mi ne zdi primeren, saj je ravno diametralen tistemu, kar od takega Zavoda nezaposlen človek pričakuje (podporo, vlivanje samozavesti itd.). 31Tisti komentar je negativno vplival name.

16. Menite, da je iskanje službe za mladostnike v današnji družbi razširjen problem (kje vidite vzroke za to)?

Po mojem mnenju je to kar velik in razširjen problem. Seveda se problematika razlikuje glede na izobrazbo (stopnja, smer), saj se mi zdi da v nekaterih poklicih ni problemov z zaposlitvijo, če si le

pripravljen delati (včasih, sploh na začetku »kariere«, tudi delo nižje stopnje izobrazbe), v nekaterih poklicih pa je velik problem z zaposlitvijo. Eden od vzrokov je premalo ciljno izobraževanje, saj bi morale fakultete spremljati trg dela in povpraševanje po določenih poklicih in ustrezno prilagajati svoje izobraževalne programe. Tako bi morali ustrezno povečevati oziroma zmanjševati število vpisnih mest na programih (glede na povpraševanje na trgu dela), prav tako pa bi morali ukinjati oziroma spreminjati programe glede na potrebe delodajalcev. Drug problem, ki ga vidim, pa je s praktičnim izobraževanjem, katerega delodajalci zahtevajo kot pogoj za zaposlitev. Pripraviš bi morali uvesti na vseh stopnjah vseh izobraževanj, le-to bi moralo biti ustrezno plačano (kot delo preko študentskega servisa, ne samo z nagrado) in pa trajati bi moralo dalj časa (toliko časa, da bi zadostovalo delodajalcu kot delovne izkušnje)

INTERVJU D

Demografski podatki

Spol: Moški

Starost: 22

Regija bivanja: Osrednja Slovenija

Izobrazba: 1elektrikar elektronik

Splošni del:

Zaposlitev:

1. Koliko časa ste že brezposelni?

2Brezposeln sem približno 1 leto.

2. Ste že kdaj bili zaposleni, tudi delo preko študentskega servisa, delo na črno? Opiši, kdaj ste delali, koliko časa ter kako ste takrat dobili zaposlitev (prijava na razpisano prosto mesto)?

Nisem še bil zaposlen niti nisem delal preko študentskega servisa.

3. Kakšne metode uporabljate pri iskanju zaposlitve, ali zaposlitev iščete redno (kako pogosto)?

Zaposlitev iščem preko 3spletnega portala Moje delo, 4Moja zaposlitev, 5Zavod za zaposlovanje. Službo sem začel iskati, ko sem se prijavil na Zavod.

4. Ste iskali službo tudi izven svoje primarne izobrazbe (v okviru druge stroke, z nižjo stopnjo izobrazbe)?

6Zaposlitev iščem samo v mojem poklicu, saj si v njem želim delati.

5. V kolikšni oddaljenosti od svojega kraja iščete zaposlitev?

7Iskal sem čim bližje, z Zavoda pa sem dobival prošnje za v Ljubljano, Logatec...To se mi je zdelo predaleč.

6. S katerimi težavami se srečujete pri iskanju zaposlitve? Kaj menite, kateri so glavni dejavniki, ki so vzroki za vašo brezposelnost?

Največji problemi so bili 8prevelika oddaljenost od doma, 9premalo delovnih izkušenj. Dobil sem tudi ponudbe za 10delo v tujini, kar me tudi ni zanimalo.

Vpliv brezposelnosti na življenje brezposelne osebe:

7. Ali brezposelnost vpliva na vaše življenje in življenje vaših bližnjih oseb?

11Brezposelnost je vplivala name in na moje bližnje. Ker živim s 12starši, so v času moje brezposelnosti postajali vse bolj neučakani, nastrojeni.

8. Bi mi prosim opisali, kako poteka vaš vsakdanjik? Kako preživljate svoj prosti čas? Se je vaše življenje spremenilo, ko ste prejeli status brezposelne osebe, kako?

13Nič se ni spremenilo, počel sam kar sem vedno želel, hodil sem po zabavah, na kavo...
Veliko večino svojega časa sem preživel na računalniku.

9. Kako se preživljate, v kakšnih razmerah živite, vam kdo materialno, finančno pomaga, kje vidite možnost da postanete materialno neodvisni-ekonomski položaj.

14Pomagata mi starša, onadva me preživljata, plačujeta za hrano, cigarete ipd.

10. Menite, da brezposelnost kakorkoli vpliva na vaše družabno življenje, kulturno udejstvovanje?

15Družabno življenje se ni spremenilo. 16Moti me le, ko me kdo vprašal: "Kje pa delaš?", takrat o tem začnem razmišljati, tisti trenutek si ne želim njegove družbe, saj mi ni do pogovora o tem.

11. Ali brezposelnost vpliva na vaše načrtovanje prihodnosti, so se vaši načrti zaradi brezposelnosti kako spremenili?

Po pravici povedano 17sploh nimam načrtov.

12. Ali menite, da brezposelnost vpliva na vaše počutje in samopodobo (povečane zdravstvene težave, nespečnost, čustvena stiska, občutek nemoči...)?

Ne, 18psihičnih, zdravstvenih težav zaradi brezposelnosti nimam.

Podporno okolje -podpora bližnjih

13. Kdo vam ob soočanju z brezposelnostjo in odpravljanju posledic le-te pomaga, na kakšen način? (finančno, socialno področje).

19Na finančnem področju mi pomaga 20družina, poleg družine pa mi pomagajo tudi 21prijatelji.
22Podajajo mi informacije, kako iskati službo, kje in zakaj.

14. Kako izgledajo vaši sestanki na Zavodu? Menite, da svetovalci opravljajo svojo nalogo? Kakšen odnos imajo svetovalci z vami? Opišite.

23S svetovalko na Zavodu za zaposlovanje sem zelo zadovoljen, saj 24me redno kliče na posvete, 25priporoča mi razne načine, kako priti do službe, kje iskati, odnos na razgovorih za službo. Imeli smo tudi 26skupinske sestanke, 27naredili smo profil na njihovi spletni strani. 28Dobili smo tudi razne brošure za pomoč. Ravno 29zaradi dobrega odnosa svetovalke pa menim, da svetovalci zelo dobro opravljajo svojo nalogo.

15. Menite, da je iskanje službe za mladostnike v današnji družbi razširjen problem, (kje vidite vzroke za to?)

Nisem se ravno poglobljal v to.

Problem brezposelnosti ne vidim samo med mladostniki, temveč pri celotni populaciji. Je pa za mladostnike toliko težje, saj večina nimamo delovnih izkušenj, predvsem tisti, ki smo prvi iskalci zaposlitve. Če si prvi iskalec zaposlitve te namreč nihče ne želi zaposliti niti ne povabiti na razgovor.

INTERVJU E

Demografski podatki

Spol: Ženski

Starost: 24 let

Regija bivanja: Osrednja Slovenija

Izobrazba: 1administrator

Splošni del:

1. Koliko časa ste že brezposelni?

2Brezposelna sem že približno eno leto in pol.

2. Ste že kdaj bili zaposleni, tudi delo preko študentskega servisa, delo na črno? Opiši, kdaj ste delali, koliko časa ter kako ste takrat dobili zaposlitev (prijava na razpisano prosto mesto)?

Med šolskimi počitnicami sem delala v trgovini, kjer sem zlagala na police ter v strežbi in gostinstvu. Vsako delo sem opravljala približno dva meseca.

3. Kakšne metode uporabljate pri iskanju zaposlitve, ali zaposlitev iščete redno (kako pogosto)?

Zaposlitev sem nekaj časa iskala tudi preko 3Zavoda, sedaj jo predvsem iščem s 4spremljanjem oglasov na spletni strani Zavoda za zaposlovanje, 5pisanjem prošenj in 6pošiljanjem prošenj na slepo.

4. Ste iskali službo tudi izven svoje primarne izobrazbe (v okviru druge stroke, z nižjo stopnjo izobrazbe)?

Službo 6iščem izven moje primarne izobrazbe, saj menim, da za administratorja tako ali tako službe ne bi dobila.

5. V kolikšni oddaljenosti od svojega kraja iščete zaposlitev?

Zaposlitev iščem v 8oddaljenosti približno 30 km od mojega bivališča.

6. S katerimi težavami se srečujete pri iskanju zaposlitve? Kaj menite, kateri so glavni dejavniki, ki so vzroki za vašo brezposelnost?

Kot 9glavni razlog vidim v izobrazbi, saj je v tej smeri na voljo malo prostih delovnih mest, poleg tega 10nimam delovnih izkušenj v mojem poklicu, kot tudi ne v proizvodnji. Eden izmed razlog pa je gotovo 11moj otrok.

Vpliv brezposelnosti na življenje brezposelne osebe:

7. Ali brezposelnost vpliva na vaše življenje in življenje vaših bližnjih oseb?

Najbolj 12je vplivalo name, 13sem neenakovredna v partnerskem odnosu. Ker sem finančno odvisna, 14me partner izkorišča.

8. Bi mi prosim opisali, kako poteka vaš vsakdanjik? Kako preživljate svoj prosti čas? Se je vaše življenje spremenilo, ko ste prejeli status brezposelne osebe, kako?

Vsa opravila so na meni- skrb za otroka, gospodinjstvo, okolico hiše. Prej sem lahko delala vsaj preko študentskega servisa, sedaj, ko nimam statusa, to ni več mogoče in nimam nobenega dohodka, ki bi mi omogočil, da kupim kaj zase.

9. Kako se preživljate, v kakšnih razmerah živite, vam kdo materialno, finančno pomaga, kje vidite možnost, da postanete materialno neodvisni-ekonomski položaj.

15Finančno me preživlja partner, tako mene kot najino hčerko, ker sem od njega finančno odvisna 16moram živeti tako, kot on želi.

10. Menite, da brezposelnost kakorkoli vpliva na vaše družabno življenje, kulturno udejstvovanje?

17Brezposelnost ima velik vpliv tudi na moje prijatelje.18S prijatelji se ne smem dobivati, mož mi je naročil, da moram biti doma in ker nimam izbire, ga moram upoštevati.

11. Ali brezposelnost vpliva na vaše načrtovanje prihodnosti, so se vaši načrti zaradi brezposelnosti kako spremenili?

Že dlje časa si 19želim narediti izpit za avto. To je moja velika želja, pa vendar zaradi slabega finančnega položaja to ni bilo mogoče. S hčerko 20želim iti na svoje, stran od partnerja, vendar to zaenkrat ni mogoče zaradi financ, saj se sama ne morem preživljati.

12. Ali menite, da brezposelnost vpliva na vaše počutje in samopodobo (povečane zdravstvene težave, nespečnost, čustvena stiska, občutek nemoči...)?

Zaradi brezposelnosti 21imam kar nekaj stisk. Tako 22materialne (ne morem imeti kar želim, mož skrbi za finance, do katerih pa nimam dostopa),23psihično (prepiranje s partnerjem zaradi neplačevanja položnic in neprispevanja denarnih dohodkov) in 24fizične (pretepanje s strani partnerja zaradi brezposelnosti). Ker sem brezposelna, ga tudi ne morem prijaviti ter oditi na svoje).

Podporno okolje -podpora bližnjih

13. Kdo vam ob soočanju z brezposelnostjo in odpravljanju posledic le-te pomaga, na kakšen način? (socialno področje)

25Pomoči in podpore s strani primarne družine kot tudi s strani partnerja nimam. S 26primarno družino sem imela vedno slab odnos. 27Ob strani mi stoji le ena prijateljica, ki mi pomaga v težkih trenutkih z raznimi nasveti.

14. Kakšne so vaše izkušnje z institucijami in svetovalci, ki delujejo na področju zaposlovanja?

28S svetovalko na Zavodu sem imela formalen odnos. Svetovalka me je le enkrat 29napotila tudi na delo. Pa vendar moram vseeno dodati, da 30od Zavoda drugega nisem imela nič, nobene podpore. Ugotovila sem, da mi Zavod ne more poiskati službe in da je vse odvisno le od mene. Jaz sem tista, ki si moram poiskati službo. Na Zavodu sem bila zato prijavljena le 4 mesece, nato sem se izpisala.

15. Menite, da je iskanje službe za mladostnike v današnji družbi razširjen problem, (kje vidite vzroke za to?).

Menim, da za tiste, ki se dovolj angažirajo ni tolikšen problem. Biti moraš priden in delati, le tako se lahko kam pride. Menim, da bi mogla država pomagati pri odpiranju tovarn in poskrbeti da ne bi propadle, dodeljevati subvencije in pomoči za zagon in delovanje le-teh. Npr. velik potencial vidim v lesni industriji, ki jo naša država ne izkorišča.

INTERVJU F

Spol: Ženski

Starost: 23

Regija bivanja: Osrednja Slovenija

Izobrazba: 1Ekonomski tehnik

Splošni del:

Zaposlitev:

1. Koliko časa ste že brezposelni?

2Brezposelna sem 8 mesecev.

2. Ste že kdaj bili zaposleni, tudi delo preko študentskega servisa, delo na črno? Opiši, kdaj ste delali, koliko časa ter kako ste takrat dobili zaposlitev (prijava na razpisano prosto mesto)?

Skozi študentsko življenje sem delala na štirih različnih delovnih mestih. Zaposlitev sem dobila s pošiljanjem prošnji. V okviru študija sem naredila 450 ur prakse, v trgovini sem delala 3 leta, v obdobju srednje šole ter tri mesece v trgovini s tekstilom. V skladišču sem delala eno leto v času študija.

3. Kakšne metode uporabljate pri iskanju zaposlitve, ali zaposlitev iščete redno (kako pogosto)?

Preko 3Zavoda, preko 4vseh portalov na internetu, 5preko Facebooka, preko 6spremljanja oglasov v časopisih, 7preko ljudi, ki jih poznam ... 8Službo iščem vsakodnevno.

4. Ste iskali službo tudi izven svoje primarne izobrazbe (v okviru druge stroke, z nižjo stopnjo izobrazbe)?

9Službo iščem tudi izven svoje primarne izobrazbe in seveda 9 tudi izven moje stroke, saj dandanes se je težko zaposliti ravno v stroki, za katero imaš izobrazbo.

5. V kolikšni oddaljenosti od svojega kraja iščete zaposlitev?

Iščem 10v oddaljenosti 40km–50km

6. S katerimi težavami se srečujete pri iskanju zaposlitve? Kaj menite, kateri so glavni dejavniki, ki so vzroki za vašo brezposelnost?

Imam 11premalo referenc, saj še nisem bila nikoli zaposlena. 12Dobim veliko negativnih odgovorov, tudi nekaj povabil na razgovore, vendar sem pri iskanju zaposlitve neuspešna.

Razloge vidim tudi v 13neizkušnosti, 14premalo poznanstev (vez), 15preveč brezposelnosti v Sloveniji, kar privede do preveč iskalcev zaposlitev in premalo razpoložljivih delovnih mest.

Vpliv brezposelnosti na življenje brezposelne osebe:

7. Ali brezposelnost vpliva na vaše življenje in življenje vaših bližnjih oseb?

Brezposelnost 16vpliva tako name kot moje bližnje, namreč zaradi tega odlašam odhod od doma.

8. Bi mi prosim opisali, kako poteka vaš vsakdanjik? Kako preživljate svoj prosti čas? Se je vaše življenje spremenilo, ko ste prejeli status brezposelne osebe, kako?

Moj vsakdanjik je vse prej kot dolgočasno poležavanje. Tako, da je tudi prostega časa malo. Spremenilo se je to, da sem sedaj doma odgovorna za veliko več stvari, kot včasih.

9. Kako se preživljate, v kakšnih razmerah živite, vam kdo materialno, finančno pomaga, kje vidite možnost da postanete materialno neodvisni-ekonomski položaj.

19Preživljam se s pomočjo staršev, partnerja. Živim v ugodnih razmerah, načeloma ne trpim hudega pomanjkanja, 20vendar nisem samostojna, kar me obremenjuje. Še naprej vztrajam pri iskanju službe, ter iskanju ljudi, ki mi lahko pomagajo pri pridobitvi službe in s tem upam, da čim prej rešim svoj problem in postanem finančno in materialno neodvisna.

10. Menite, da brezposelnost kakorkoli vpliva na vaše družabno življenje, kulturno udejstvovanje?

Ne, 21brezposelnost ne vpliva na moje družabno življenje, mogoče sem samo več časa doma, kot včasih, 22kulturno udejstvovanje pa se je mogoče zaradi brezposelnosti celo povečalo.

11. Ali brezposelnost vpliva na vaše načrtovanje prihodnosti, so se vaši načrti zaradi brezposelnosti kako spremenili?

23Seveda so se načrti malo zamaknili, saj bo delanje skupnega stanovanja s partnerjem trajalo dlje časa.

12. Ali menite, da brezposelnost vpliva na vaše počutje in samopodobo (povečane zdravstvene težave, nespečnost, čustvena stiska, občutek nemoči...)?

24Ne, brezposelnost ne vpliva na moje počutje.

Podporno okolje -podpora bližnjih

13. Kdo vam ob soočanju z brezposelnostjo in odpravljanju posledic le-te pomaga, na kakšen način? (socialno področje).

25Starši, partner in prijatelji mi stojijo ob strani ter 26mi pomagajo z raznimi nasveti.

14. Kakšne so vaše izkušnje z institucijami in svetovalci, ki delujejo na področju zaposlovanja?

27Zelo sem razočarana nad Zavodom za zaposlovanje, saj 28so notri zaposleni totalno nesposobni ljudje/svetovalci. Mislim, da bi jaz bolje opravljala njihovo delo. Na Zavodu sem prijavljena zgolj zato, ker imajo kdaj razpise, za katere te lahko podjetje prej vidi za potencialnega kandidata za razpisano delovno mesto. Opažam tudi, da je 29Zavod namenjen temu, da iskalec čim prej najde zaposlitev, kakršno koli, četudi s plačo pod minimalnim standardom in s skrajno neprimernimi delovnim okoliščinam, samo, da se Zavod reši obveznosti do iskalca in da se njihova statistika brezposelnosti izboljša.

15. Kako izgledajo vaši sestanki na Zavodu? Menite, da svetovalci opravljajo svojo nalogo? Kakšen odnos imajo svetovalci z vami? Opišite.

30Imam zelo negativne izkušnje z Zavodom, 31 Moji sestanki s svetovalci trajajo največ 5 min in mi je škoda vsakega časa, ki ga porabim s prihodom na Zavod. 32Svetovalec komajda pogleda knjižico, v katero zapisujem poslane prošnje, še to zgolj zato, ker vidi da imam slučajno knjižico s

seboj. Prihod na svetovanje sem bolj kot ne do sedaj doživela tako, da sem tja prišla za 5 min, da sem dobila sprintano novo vabilo za naslednje svetovanje. 33Všeč mi je bilo edino to, da me je Zavod poslal na delavnice v okviru podjetja Papilot, ki je imel res kvalitetne in uporabne delavnice, kjer sem se veliko naučila in 34se je predavateljica res potrudila za posameznika. Predavateljica je tudi dnevno vedela za nova delovna mesta, ki so se pojavila in35 znala tudi informacijo posredovati naprej nam, ki smo delavnice obiskovali.

16. Menite, da je iskanje službe za mladostnike v današnji družbi razširjen problem, (kje vidite vzroke za to?).

V današnji družbi je razširjen problem iskanje službe tako za mladostnike kot za vse ostale. Problem vidim v 36premajhnem številu delovnih mest. Težko rečem, da smo mladostniki težje zaposljivi, saj ni delodajalcem nikoli prav. Če si mladostniki, imaš 37premalo izkušenj; če si 38mladostnik in si ženska, si boš zagotovo kmalu želela svojo družino, in bo potrebno plačevanje porodniške; če že imaš otroke, sledi nevarnost prevelikega števila bolniških;³⁹potem ⁺³⁵ si pa že star. Zdi se mi, da pri iskanju zaposlitve res izčrpaš vse vire poznanstev, ki jih poznaš, pomembno je tudi, da pri pošiljanju življenjepisov ter prijav čim bolj izstopaš iz množice, saj te tako prej opazijo.

INTERVJU G

Demografski podatki

Spol: Ženski

Starost: 20

Regija bivanja: Osrednja Slovenija

Izobrazba: 1frizerka

Splošni del:

1. Koliko časa ste že brezposelni?

2Brezposelna sem približno 10 mesecev.

2. Ste že kdaj bili zaposleni, tudi delo preko študentskega servisa, delo na črno? Opiši, kdaj ste delali, koliko časa ter kako ste takrat dobili zaposlitev (prijava na razpisano prosto mesto)?

Preko študentskega servisa že delala. Med šolskimi počitnicami sem delala v nekem lokalu. Prav tako sem delala tudi v frizerskem salonu, kjer sem opravljala prakso. Sedaj pa večkrat na črno uredim frizuro kakšnim znancem, prijateljem, sosedom.

3. Kakšne metode uporabljate pri iskanju zaposlitve, ali zaposlitev iščete redno (kako pogosto)?

3Preko spletnega portala Moje delo,4Moja zaposlitev,5Zavoda za zaposlovanje.

4. Ste iskali službo tudi izven svoje primarne izobrazbe (v okviru druge stroke, z nižjo stopnjo izobrazbe)?

6Ne, službo sem iskala le v primarni izobrazbi, saj je to edino delo, ki me veseli.

5. V kolikšni oddaljenosti od svojega kraja iščete zaposlitev?

Delo iščem približno v 7 oddaljenosti 30 km. 8 zaposlitev iščem približno dvakrat tedensko

6. S katerimi težavami se srečujete pri iskanju zaposlitve? Kaj menite, kateri so glavni dejavniki, ki so vzroki za vašo brezposelnost?

Težave imam zaradi 9 premalo delovnih izkušenj, 10 gospodarska kriza.

Vpliv brezposelnosti na življenje brezposelne osebe:

7. Kaj menite, kateri so glavni dejavniki, ki so posledica vaše brezposelnosti, s katerimi težavami se srečujete zaradi brezposelnosti?

11 še vedno živim pri starših in nekaj denarja zaslužim s kozmetičnimi storitvami, ki jih nudim družini, prijateljem in znancem.

8. Ali brezposelnost vpliva na vaše življenje in življenje vaših bližnjih oseb?

Ne, 12 brezposelnost ne vpliva ne na moje življenje ne na življenje ljudi v moji okolici.

9. Bi mi prosim opisali, kako poteka vaš vsakdanjik, Kako preživljate svoj prosti čas? Se je vaše življenje spremenilo, ko ste prejeli status brezposelne osebe, kako?

Običajna dnevna rutina. Doma kaj pospravim, naredim kakšno frizuro, se družim s prijateljicami. Popolnoma nič se ni spremenilo, odkar sem brezposelna. Moje življenje je zaradi statusa brezposelnosti ostalo enako, kot je bilo v času ko sem se še šolala.

10. Kako se preživljate, v kakšnih razmerah živite, vam kdo materialno, finančno pomaga, kje vidite možnost da postanete materialno neodvisni-ekonomski položaj.

13 Trenutno me preživljajo še starši, ki mi finančno in materialno pomagajo. Najverjetneje v lastnem salonu.

11. Menite, da brezposelnost kakorkoli vpliva na vaše družabno življenje, kulturno udejstvovanje?

Brezposelnost 14 nikakor ne vpliva na moje družbeno in kulturno življenje, saj 15 imam dovolj časa za druženje s prijatelji.

12. Ali brezposelnost vpliva na vaše načrtovanje prihodnosti, so se vaši načrti zaradi brezposelnosti kako spremenili?

16 Moji načrti se niso spremenili, le zamaknili. Še vedno 17 načrtujem lasten salon, le primeren prostor moram najti in prihraniti nekaj denarja za opremo.

13. Ali menite, da brezposelnost vpliva na vaše počutje in samopodobo (povečane zdravstvene težave, nespečnost, čustvena stiska, občutek nemoči ...)

18 Zdravstvenih težav nimam, 19 sem pa večkrat razmišljala, kako bom shajala, če zaposlitve ne najdem. 20 Dalj časa, kot je brezposelnost trajala, več sem o tem premišljevala, podobno pa je bilo tudi z mojo samopodobo.

Zaradi brezposelnosti sem 21 občutila predvsem čustven vpliv, predvsem kot pritisk in občutek manjvrednosti.

Podporno okolje -podpora bližnjih

14. Kdo vam ob soočanju z brezposelnostjo in odpravljanju posledic le-te pomaga, na kakšen način? (finančno, socialno področje).

22 Pomagajo mi predvsem starši, ki me spodbujajo in bodrijo.

15. Kakšne so vaše izkušnje z institucijami in svetovalci, ki delujejo na področju zaposlovanja?

23Z institucijami in svetovalci nimam ravno najboljših izkušenj.

16. Kako izgledajo vaši sestanki na zavodu? Menite, da svetovalci opravljajo svojo nalogo? Kakšen odnos imajo svetovalci z vami? Opišite.

24Na Zavodu za zaposlovanje sem zgolj številka. Moj sestanek s svetovalko ni ravno nekaj posebnega. 25Na vsakem sestanku se pomeniva o tem, kam sem pošiljala prošnje in kje še lahko iščem delo.

17. Menite, da je iskanje službe za mladostnike v današnji družbi razširjen problem, (kje vidite vzroke za to?).

Vsekakor, saj je veliko mojih sošolk brezposelnih. Menim, da je problem 26predvsem v določenem tipu izobrazbe oz fakultetah, ki niso perspektivne, pa se mladi zaradi lagodnega študija vseeno odločajo zanj, država pa to dopušča.

INTERVJU H

Demografski podatki

Spol: Ženski

Starost: 25

Regija bivanja: Osrednja Slovenija

Izobrazba: 1prof. specialne in rehabilitacijske pedagogike

Splošni del:

Zaposlitev:

1. Koliko časa ste že brezposelni?

2Brezposelna sem 6 mesecev.

2. Ste že kdaj bili zaposleni, tudi delo preko študentskega servisa, delo na črno? Opiši, kdaj ste delali, koliko časa ter kako ste takrat dobili zaposlitev (prijava na razpisano prosto mesto)?

Zaposlena sem bila preko podjemne pogodbe, še pred končanjem študija (2 meseca preden sem na fakulteti diplomirala). Delo sem dobila preko sošolke iz fakultete (sošolka je imela v tistem času možnost za dve zaposlitvi, tako da mi je »odstopila« eno službo ter me predhodno priporočila takratnemu delodajalcu). Delala sem približno 6 mesecev. Kasneje, po prenehanju podjemne pogodbe, sem po 1 mesecu brezposelnosti našla drugo zaposlitev, kjer sem imela podpisano pogodbo o zaposlitvi, uradno pa še nisem delala. Tam sem imela slučajno epileptični napad v šoli – na sestanku z bodočimi sodelavci. Prav zaradi epileptičnega napada me je ravnateljica (delodajalec) tamkajšnje šole odpustila – kot sporazumna prekinitev pogodbe. Zdaj pa sem od takrat dalje že 6 mesecev brezposelna.

3. Kakšne metode uporabljate pri iskanju zaposlitve, ali zaposlitev iščete redno (kako pogosto)?

Zaposlitev iščem z 3oglasji v časopisih, 4portala Moje delo, Zavoda za zaposlovanje (5oglasne table na Zavodu za zaposlovanje v Kamniku in v bližnji okolici, 6internetna stran Zavoda za

zaposlovanje), 7stiki z bivšimi sošolkami iz fakultete (če mogoče poznajo koga, ki išče specialnega pedagoga). 8zaposlitev iščem redno (vsakodnevno).

4. Ste iskali službo tudi izven svoje primarne izobrazbe (v okviru druge stroke, z nižjo stopnjo izobrazbe)?

Sprva sem 9iskala zaposlitev v okviru svoje stroke, kasneje (ko nisem dobila želene zaposlitve z mojo vrsto izobrazbe) pa tudi v okviru drugih strok, 10predvsem z nižjo izobrazbo (kot gimnazijska maturantka).

5. V kolikšni oddaljenosti od svojega kraja iščete zaposlitev?

11Približno 30 km od doma, z dokaj dobrimi povezavami z javnim prevozom (vlak, avtobus), saj nimam voznškega izpita za avto.

6. S katerimi težavami se srečujete pri iskanju zaposlitve? Kaj menite, kateri so glavni dejavniki, ki so vzroki za vašo brezposelnost?

12Premajhna angažiranost in sodelovanje Zavoda za zaposlovanje z morebitnimi delodajalci, predvsem z javnim sektorjem, kjer jaz najlažje dobim zaposlitev z mojo izobrazbo.

13Zdravstveno stanje (manjša gibalna oviranost, epilepsija), 14premalo »poznanstev« s potencialnimi delodajalci, 15nimam lastnega prevoza (izpit za avto) zaradi epileptičnih napadov. Pri zaposlitvi imam tudi omejitve. Predvsem zaradi epileptičnih napadov bi težje delala v vrtcih, saj predšolski otroci verjetno ne bi znali ustrezno reagirati v primeru napada, prav tako pa bi se takrat zelo ustrašili, saj večinoma epilepsije otroci ne poznajo.

Vpliv brezposelnosti na življenje brezposelne osebe:

7. Ali brezposelnost vpliva na vaše življenje in življenje vaših bližnjih oseb?

16Brezposelnost vpliva na moje psihično stanje, 17se bolj obremenjujem.

8. Bi mi prosim opisali, kako poteka vaš vsakdanjik? Kako preživljate svoj prosti čas? Se je vaše življenje spremenilo, ko ste prejeli status brezposelne osebe, kako?

Sem večinoma doma in spremljam prosta delovna mesta na internetu ter na Zavodu za zaposlovanje na oglasnih tablah. V prostem času pomagam doma pri hišnih opravilih ter delu na kmetiji, občasno se tudi dobim s prijateljicami.

9. Kako se preživljate, v kakšnih razmerah živite, vam kdo materialno, finančno pomaga, kje vidite možnost da postanete materialno neodvisni-ekonomski položaj.

18Pri preživljanju mi pomagata oče in mama (oba sta zaposlena) – stroški bivanja, prenočišče, hrana; prav tako pa 19imam še nekaj prihrankov od štipendije, ki sem jo prejela tekom študija (z mojimi prihranki si kupim nekaj cenejših oblačil, ki jih nujno potrebujem ter za kakšno srečanje s prijatelji). Da postanem finančno neodvisna, potrebujem zaposlitev. Rada bi dobila zaposlitev v okviru moje primarne izobrazbe – predvsem delo v šoli. O samozaposlitvi večinoma ne razmišljam, saj nimam denarja in drugega začetnega kapitala.

10. Menite, da brezposelnost kakorkoli vpliva na vaše družabno življenje, kulturno udejstvovanje?

S 20prijatelji se nekoliko manj družim zaradi časovne oddaljenosti ter pomanjkanja denarja, manj hodim na družabne dogodke. Sicer pa tudi sama nimam veliko prijateljev zaradi svoje bolezni, ki me spremlja skoraj od rojstva. Prav zaradi bolezni sem se velikokrat počutila drugačno (sem bila bolj sramežljiva, imela slabšo samopodobo...) ter sem se težje vklopila v skupino (v osnovni in srednji šoli ter na fakulteti).

11. Ali brezposelnost vpliva na vaše načrtovanje prihodnosti, so se vaši načrti zaradi brezposelnosti kako spremenili?

Ja, 21 Nimam še stalnega partnerja, tako da še ne načrtujem v bližnji prihodnosti osamosvojitve od družine ter si ustvariti lastne družine.

Sprva sem bila nekoliko 22potrta in žalostna, ker sem imela manj denarja in nisem imela službe.

To obdobje je trajalo kar nekaj mesecev. 1 mesec po izteku podjemne pogodbe, ko sem dobila status brezposelne osebe, sem dobila zaposlitev na delovnem mestu, v bližini kraja bivanja. Na delovno mesto so me sprejeli verjetno tudi zaradi poznanstev (poznajo oba moja starša, mama je celo včasih delala na tisti šoli). Z delodajalcem sem imela že podpisano pogodbo ter opravljen zdravniški pregled, na katerega so me napotili. Preden sem sploh začela uradno delati, sem slučajno imela epileptični napad v šoli pred učitelji. Na razgovoru nisem povedala, da imam epilepsijo, prav tako pa nimam statusa invalida. Učitelji in ravnatelj niso znali pravilno reagirati. Kasneje je ravnateljica najprej sporočila mami, nato pa še meni, da želi sporazumno prekiniti pogodbo o zaposlitvi. Jaz sem kasneje čez nekaj dni prišla podpisat sporazumno prekinitve pogodbe. Vem, da je delodajalec napačno ravnal, vendar se kljub temu nisem odločila za tožbo. Prav zaradi tega dogodka sem potrebovala več časa, da sem 23prebrodila psihične težave. Zdaj so se le-te zelo omilile.

Upam, da čim prej najdem zaposlitev zase. Se pa velikokrat spomnim na moje sošolke iz študija ter jim zavidam, ker so večinoma vse skoraj takoj dobile zaposlitev.

12. Ali menite, da brezposelnost vpliva na vaše počutje in samopodobo (povečane zdravstvene težave, nespečnost, čustvena stiska, občutek nemoči...)?

Ja, seveda 24vpliva na moje fizično in psihično zdravje. Imam nekoliko več epileptičnih napadov, 25sem bolj potrta, 26slabe volje, 27brez energije, 28se hitreje razjezim. Prav tako 29sem nekoliko manj družabna.

Podporno okolje -podpora bližnjih

13. Kdo vam ob soočanju z brezposelnostjo in odpravljanju posledic le-te pomaga, na kakšen način? (finančno, socialno področje)

30Največ pomoči imam s strani staršev in družine, ki mi stojijo ob strani ter me bodrijo. Prav tako mi pomagajo z različnimi 31nasveti glede pridobitve zaposlitve. S 32strani prijateljev imam manj podpore, saj se manjkrat slišimo in vidimo. 33Zavod za zaposlovanje mi ne nudi zadostne opore, ki bi jo od njega pričakovala.

14. Kakšne so vaše izkušnje z institucijami in svetovalci, ki delujejo na področju zaposlovanja?

Z institucijami, ki delujejo na področju zaposlovanja, 34imam precej slabe izkušnje, saj sem 35se v tem času le enkrat ali dvakrat dobila s svetovalno delavko na Zavodu za zaposlovanje.

15. Kako izgledajo vaši sestanki na Zavodu? Menite, da svetovalci opravljajo svojo nalogo? Kakšen odnos imajo svetovalci z vami? Opišite.

36Svetovalni delavci me vedno ne obravnavajo kot osebo, ampak 37sem včasih le »številka«. S svetovalno delavko 38sva naredili zaposlitveni načrt. Na razgovoru 39me je nekoliko opogumljala ter vlivala upanje. 40Skupaj sva tudi pregledali prosta delovna mesta na internetni strani Zavoda za zaposlovanje.

16. Menite, da je iskanje službe za mladostnike v današnji družbi razširjen problem, (kje vidite vzroke za to?).

Iskanje zaposlitve za mlade v današnjih časih je problem. Problem je že neskladje med razpisanimi mesti na srednjih šolah in na fakulteti ter potrebami družbe (katerih poklicev primanjkuje, katerih je preveč). Na tem področju bi bilo potrebno spremeniti zakonodajo.

Več sredstev bi bilo potrebno nameniti mladim, ki si želijo odpreti podjetje ter delo manj obdavčiti.

Velik problem so »veze« oz. poznanstva, ker dobijo zaposlitev tudi tisti z neustrezno ali pomanjkljivo izobrazbo.

9.3 Pripisovanje pojmov, kategorij in propozicij

IZJAVE	POJMI	KATEGORIJE	PROPOZICIJA
INTERVJU A			
1 Univerzitetna diplomirana socialna pedagoginja	Univerzitetna diplomirana socialna pedagoginja	Visokošolska izobrazba	Izobrazba
2 Brezposelna sem 2 leti	2 leti	2 leti	Čas brezposelnosti
3 samoiniciativno poslala prošnje	Pošiljanje prošenj	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
4 preko Zavoda za zaposlovanje	Zavod za zaposlovanje	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
5 delodajalcev, ki dejansko iščejo delavce bolj malo (veliko je navideznih objav, pri katerih imajo delavca že izbranega)	Razpisovanje prostih delovnih mest, kjer imajo delavca že izbranega	Navidezne objave	Vzroki za brezposelnost
6 osebno oglasila v dveh bližnjih šolah	Komuniciranje z delodajalci	Aktivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
7 agencije	Zaposlitvene agencije	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
8 portale	Portali	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
9 prijatelje, znance	Mreženje preko prijateljev, znancev	Aktivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
10 iskanje znotraj svojega profila	Iskanje zaposlitve v moji stroki	Iskanje zaposlitve na svojem področju	Področje iskanja zaposlitve
11 karkoli, v čemer se vsaj malo najdem, v drugi stroki in	Iskanje zaposlitve z nižjo izobrazbo in v	Iskanje zaposlitve na drugih področjih in z nižjo stopnjo	Področje iskanja

z nižjo stopnjo izobrazbe	drugi stroki	izobrazbe	zaposlitve
12.Po vsej Sloveniji	Cela Slovenija	Oddaljenost od prebivališča	Lokacija iskanja zaposlitve
13ne povabijo na razgovor in mi ne omogočijo niti tega, da bi se jim predstavila	Ni odziva na poslano prošnjo	Ni možnosti razgovorov	Vzroki za brezposelnost
14se večino služb dobi po poznanstvih	poznanstva	Navidezne objave	Vzroki za brezposelnost
15velja vsesplošno varčevanje in posledično je premalo razpisanih delovnih mest	Krčenje zaposlovanj na področju javnih služb	Državna politika	Vzroki za brezposelnost
16nisem neodvisna in ne morem poskrbeti zase	Odvisnost od drugih, nesamostojnost	Brez prihodkov	Finančne posledice
17dodatno obremenjujem starše	Obremenjevanje staršev	Negativen vpliv brezposelnosti na ožjo socialno mrežo	Psihične posledice
18človek nekako obstoji in ne ve, kako bi si lahko pomagal	Občutek otopelosti in brezizhodnosti	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
19ne vem, ali naj se grem še kaj dodatno izobraževati	Dodatno izobraževanje	izobraževanje	Iskanje začasnih rešitev
20Brezposelnost sigurno vpliva na moje življenje, predvsem na počutje in dejstvo, da se ne morem v nečem udeleževati, dokazovati	Slabše počutje,	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
21kot pravim, me to obremenjuje	Obremenjenost	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
22skušam biti čim bolj pozitivna in optimistično upati, da enkrat pa bo uspelo.	Pozitivizem, optimizem o pridobitvi zaposlitve		Soočanje z brezposelnostjo
23Medtem si vedno vzamem čas, da pogledam nove objave delovnih mest, če je kaj primernega pošljem prošnje.	Redno (vsakodnevno) spremljanje objav delovnih mest	Redno spremljanja objav	Čas namenjen iskanju zaposlitve
24je pa čuden občutek, ko ti na zavodu rečejo, da ste z današnjim dnem vpisani v	Čuden občutek, ko se zaveš, da si	Negativen vpliv brezposelnosti na	Psihične posledice

evidenco brezposelnih	brezposeln	posameznika	
25Osebnostno so se v meni mešala čustva razočaranja, jeze, žalosti	Občutek razočaranja, žalosti, jeze	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
26finančno pomagajo starši in partner, ker sama trenutno nimam nobenih dohodkov	Finančna pomoč staršev ter partnerja	Finančna pomoč staršev ter partnerja	Finančna podpora
27preteklem letu sem še malo delala na sestrično napotnico	Delo preko druge študentske napotnice	Odpravljanje finančnih posledic brezposelnosti	Iskanje začasnih rešitev
28sem se začela določenih ljudi izogibati, ker so me neprestano spraševali, če imam službo in so imeli vedno komentarje, kaj moram storiti	Izogibanje določenih oseb zaradi spraševanja o brezposelnosti	Negativen vpliv brezposelnosti na socialno mrežo	Socialne posledice
29Načrti so se spremenili (oziroma samo prestavili).	Sprememba oz. prestavitev načrtov	Odložitev ciljev zaradi brezposelnosti	Vpliv brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti
30zagotovo vpliva na moje počutje, vendar imam srečo, da imam okoli sebe ljudi, ki me spodbujajo, razumejo in mi dajo moč, da pozitivno gledam naprej.	Spodbujanje, razumevanje, krepitev moči	Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže (podpora)	Podporno okolje
31Občutek nemoči je zelo prisoten in vsake krivice v družbi se te toliko bolj dotaknejo, je malce šok, ko se zaveš, kako sistem funkcionira	Občutek nemoči	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
32Slednje ti na trenutke da občutek, kot da si nesposoben	Občutek nesposobnosti	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
33edina opora so moji starši, sestra, fant in naš kuža	Opora družine, staršev, psa	Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže	Podporno okolje
34so edini, katerim vse zaupam, se lahko z njimi pogovorim	Zaupanje v družini, možnost pogovora	Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže (podpora)	Podporno okolje

35Z institucijami imam iskreno povedano slabe, Odkar sem se pred enim letom prijavila na zavod sem bila štirikrat na sestanku od tega sem imela vsakič drugega svetovalca	Slabe izkušnje z institucijami	Mnenje oZRSZ	Zavod za zaposlovanje
36Sestanki so formalni,	Formalnost	Mnenje oZRSZ	Zavod za zaposlovanje
37informativni-iščete službo, kje iščete, se kaj odpira, spremljate razpise...	Zanimanje svetovalcev o up. načinih iskanja zaposlitve	Pozitivne naloge zavoda	Pomoč zavoda
38svetovalec sprinta nov zaposlitveni načrt, ki načeloma ni drugačen od prejšnjega in me zopet naročijo čez 4, 5 , 6 mesecev	Vedno enaki zaposlitveni načrti	Negativne naloge zavoda	Pomoč zavoda
39formalen odnos,	Formalen odnos	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
40občutek, da si odveč oziroma se jim ne da ukvarjati s teboj	Občutek nesprejetosti, nezainteresiranosti za up.	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
41Včasih mi tudi rečejo kaj takega, da me res presenetijo in ne vem, kako bi se sploh odzvala, kot npr. da sem predolgo prijavljena na zavod	Občutek nezaželenosti	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
42srednje šole, fakultete ponuditi število vpisnih mest, ki bi bila v sorazmerju s potrebami trga dela	Sorazmerno število vpisnih mest v izobraževalnih ustanovah	Država, Šolstvo	Predlogi za reševanje problema brezposelnosti
INTERVJU B			
ekonomski tehnik in vzgojitelj šolskih otrok	ekonomski tehnik in vzgojitelj šolskih otrok	Srednješolska izobrazba	Izobrazba
2Brezposelna sem približno 1 leto in 9 mesecev, z 2občasnimi krajšimi zaposlitvami	Eno leto in devet mesecev	Eno leto in devet mesecev	Čas brezposelnosti
3delo na črno v zasebnem vrtcu	Delo na črno	Odpravljanje finančnih posledic brezposelnosti	Iskanj začasnih rešitev

4po potrebi delam tudi v nekem drugem zasebnem vrtcu preko podjetne pogodbe	Občasno delo v vrtcu preko podjetne pogodbe	Odpravljanje finančnih posledic brezposelnosti	Iskanj začasnih rešitev
5me je zavod napotil na delo v javni vrtec v Ljubljani, kjer sem delala 1 mesec.	Napotnica zavoda na delo	Pozitivne naloge zavoda	Pomoč zavoda
6Službo sem iskala preko zavoda	Zavod za zaposlovanje	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
7objav na njihovi spletni strani	Spletno iskanje na Zavodu za zaposlovanje	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
8pošiljala prošnje	Pošiljanje prošenj	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
9je bilo zavrženih ali pa odgovora sploh ni bilo	Ni odziva na poslano prošnjo	Ni možnosti razgovorov	Vzroki za brezposelnost
10Prošnje sem pošiljala tudi, če vrtci trenutno niso razpisovali prostih mest	Pošiljanje prošenj na slepo	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
11iščem le kot vzgojiteljica predšolskih otrok	Iskanje zaposlitve v moji stroki	Iskanje zaposlitve na svojem področju	Področje iskanja zaposlitve
12izpita za avto nimam	Brez voznškega izpita (odvisnost od javnega prevoza)	Zahteve delodajalcev/ nizki denarni dohodek	Vzroki za brezposelnost/ Finančne posledice
13iščem v oddaljenosti 30 km od mojega kraja.	V oddaljenosti 30 km od bivališča	Oddaljenost od prebivališča	Lokacija iskanja zaposlitve
14strokovnem izpitu, ki ga še nimam	Strokovni izpit	Zahteve delodajalcev	Vzroki za brezposelnost
15izpit lahko naredim po 4 mesecih delovne dobe	Delovna doba	Zahteve delodajalcev	Vzroki za brezposelnost
16vpliva tako name kot na mojo ožjo družino, se bolj obremenjujemo	Obremenjenost družine, brezposelne osebe	Negativen vpliv brezposelnosti na ožjo socialno mrežo	Psihične posledice
17 nas skrbi kako bomo prišli skozi mesec	Skrbi	Negativni vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
18Denar si izposojam, ne morem plačevati položnic	Izposojanje denarja	Ni prihodkov	Finančne posledice
19 že nekaj časa nisem bila na	Upad obiskovanja	Upad kulturnega	Socialne

morju	različnih destinacij (morje)	udejstvovanja	posledice
20sem zelo rado s prijatelji hodila v kino, sedaj si film raje pogledam doma.	kino	Upad kulturnega udejstvovanja	Socialne posledice
21Izogibam se tudi raznih dobivanj v lokalih, raje se zmenim, da se dobimo pri nekom doma	Izogibanje lokacij, kjer je potrebno plačevati	Zmanjšani stiki z drugimi	Socialne posledice
22Moji cilji v prihodnosti so odpreti lastni vrtec, vendar pa moram predhodno narediti pripravništvo za strokovni izpit	Kasnejše odprtje lastnega vrtca	Odložitev ciljev zaradi brezposelnosti	Vpliv brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti
23želim narediti tudi izpit za avto	Izpit za avto	Odložitev ciljev zaradi brezposelnosti	Vpliv brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti
24Na osebno življenje pri meni ne vpliva toliko	Ne vpliva na osebno življenje	Brezposelna oseba nima nobenih posledic	Psihične posledice
25večkrat kam zaradi tega ne morem iti	Večkrat kam ne morem iti	Upad kulturnega udejstvovanja	Socialne posledice
26si denar od bližnjih tudi sposojam	Zadolževanje	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Finančne posledice
27najbolj podpira moja prijateljica	Prijateljica	Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže	Podporno okolje
28Ob strani mi stoji tudi družina, predvsem mami, ki me spodbuja k pisanju prošenj in svetuje.	Družina z nasveti in spodbujanju	Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže	Podporno okolje
29zdelo neumno, da mi svetovalka reče, če sploh želim delati v tem.	Nespoštovanje želj brezposelne osebe glede zaposlitve	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
30Z zavodom imam slabe izkušnje	Slabe izkušnje z institucijami	Mnenje o ZRSZ	Zavod za zaposlovanje
31ko sem se prišla prijaviti je gospa hladnokrvno vtikala moje podatke ter mi posredovala datum	Neoseben, hladnokrven odnos	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
32Slabe izkušnje sem imela	Slabe izkušnje s	Negativen odnos	Odnos

tudi s svetovalko	svetovalko	svetovalcev	svetovalcev ZRSZ
33 me ni niti pogledala v oči	Nespoštljiv odnos (brez očesnega stika)	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
34 občutek nesprejetosti	Občutek nesprejetosti	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
35 nezaintereiranost	Občutek nezainteresiranosti	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
36 Ponavadi me je vsakič le vprašala, če je kaj novega ter mi večkrat omenila naj razmišljam o prekvalifikaciji	Prekvalifikacija	Negativne naloge svetovalcev zavoda	Pomoč svetovalcev ZRSZ
37 Imela sem občutek, da me ne posluša in ne spoštuje mojih želja,	Nespoštovanje želj in interesov posameznika	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
38 posvet pri njej je ponavadi trajal le pet minut	Kratki sestanki (5 minut)	Sestanki, srečanja	Pomoč svetovalcev ZRSZ
39 vsakič znova, ko sem prišla ni vedela kdo sem	Nevednost o uporabniku, uporabnik je le številka	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
40 Dobro je bilo le enomesečni preizkus znanja	Enomesečni preizkus znanja	Pozitivne naloge zavoda	Pomoč svetovalcev ZRSZ
41 se je predhodno pozanimala o vseh mojih podatkih	Zanimanje za uporabnika	Pozitiven odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
42 Zavod je samo zato, da si nekje prijavljen, da nisi med neobstoječimi	Namenjen samo evidenci o številu brezposelnih oseb	Mnenje o ZRSZ	ZRSZ
43 povsod preveč razpisanih mest za izobraževanje	Neprimerna izobrazba	Izobrazba	Vzroki za brezposelnost
INTERVJU C			
1 Visokošolska, I. bolonjska stopnja, elektrotehnika, dipl. ing. el (VS)	Diplomirani inženir elektrotehnike	Visokošolski študij	Vrsta izobrazbe
2 Brezposeln sem skoraj dva meseca	Dva meseca	Dva meseca	Čas brezposelnosti

3Prijavljen sem na zavodu za zaposlovanje	Zavod za zaposlovanje	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
4zaposlitev pa iščem preko oglasov na internetu	Spletni oglasi	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
5povpraševanjem v podjetjih, kjer sem delal preko študentskega servisa in pa opravljal praktično izobraževanje	Komuniciranje z delodajalci	Aktivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
6Zaposlitev iščem redno (dnevni pregled objav)	Vsakodnevni pregled objav	Pogostost spremljanja objav	Iskanje zaposlitve (redno)
7Izven svoje primarne izobrazbe službe ne iščem	Iskanje zaposlitve v moji stroki	Iskanje zaposlitve na svojem področju	Področje iskanja zaposlitve
8iščem tudi z nižjo stopnjo izobrazbe, vendar še vedno v svoji stroki	Iskanje zaposlitve z nižjo izobrazbo	Iskanje zaposlitve z nižjo stopnjo izobrazbe	Področje iskanja zaposlitve
9bi pa sprejel tudi oddaljenost do ene ure vožnje v eno smer.	1 ura vožnje v eno smer	Oddaljenost iskanja zaposlitve	Lokacija iskanja zaposlitve
10pomanjkanje delovnih izkušenj	Premalo delovnih izkušenj	Delovne izkušnje	Vzroki za brezposelnost
11Izkušnje z delom preko študentskega servisa ne veljajo toliko	Manjša veljava izkušenj preko študentskega servisa	Delovne izkušnje	Vzroki za brezposelnost
12Name in na moje bližnje brezposelnost ne vpliva	brezposelnosti name ali na moje bližnje ne vpliva	Ni vpliva brezposelnosti name ali na moje bližnje	Psihične posledice
13Nekaj prostega časa sem seveda namenil iskanju oglasov o prostih delovnih mestih (vsak dan)	Vsakodnevni pregled objav	Pogostost spremljanja objav	Iskanje zaposlitve (redno)
14Posledic brezposelnosti zaenkrat ne občutim	Posledic ne občutim	Ni posledic brezposelnosti	Posledice brezposelnosti
15imam še kar nekaj prihrankov (vedno sem od dela preko študentskega servisa in štipendije nekaj privarčeval, nikoli nisem vsega sproti zapravl).	Prihranki	Nimam finančnih posledic	Finančne posledice
16Na družabno in kulturno področje ne vpliva	Nič se ni spremenilo	Ne vpliva na druženje, kulturno	Socialne posledice

		udejstvovanje	
17Ravno tako hodim v družbo in se zabavam, finance mi to še vedno dopuščajo	Nič se ni spremenilo	Ne vpliva na druženje, kulturno udejstvovanje	Socialne posledice
18še vedno živim doma in so tako tudi stroški veliko manjši.	Manjši stroški zaradi življenja doma	Nimam finančnih posledic	Finančne posledice
19Veliko ne vpliva, saj brez zaposlitve nisem dolgo	Kratek čas brez zaposlitve	Ne vpliva na psihične posledice	Psihične posledica
20sem zelo optimističen in menim, da se kaj kmalu spremenilo na boljše.	optimizem	Ne vpliva na psihične posledice	Psihične posledica
21Na moje počutje, samopodobo ne vpliva	Ni vpliva na počutje, samopodobo	Ni posledic	Psihične posledica
22Pomaga mi je tako družina kot prijatelji	Pomoč družine in prijateljev	Pozitivni vplivi neformalne socialne mrež	Podporno okolje
23podpirali finančno	Finančna pomoč staršev	Pozitivni vplivi neformalne socialne mreže	Finančna podpora
24moralno	Moralna podpora staršev, prijateljev	Pozitivni vplivi neformalne socialne mrež	Podporno okolje
25mi pomagajo s svojimi poznanstvi pri iskanju službe.	Pomoč pri iskanju službe preko poznanstev prijateljev	Pozitivni vplivi neformalne socialne mrež	Podporno okolje/metode iskanja zaposlitve
26 nima veliko izkušenj z omenjenimi inštitucijami	Nimam veliko izkušenj	Mnenje o ZRSZ	Zavod za zaposlovanje
27izrazilo negativno izkušnjo s svetovalko na zavodu, pri kateri sem se vpisal.	Negativna izkušnja ob prijavi na zavodu	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
28Njen odnos je bil zelo vzvišen oziroma aroganten	Vzvišenost, aroganca	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
29je delovala zelo dolgočasno	nezainteresiranost	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
30me je zmotil njen komentar, na moje vprašanje, kako je s sestankom, če že prej najdem zaposlitev, na kar je ona odgovorila; pa mislite da jo	Pesimistični komentarji svetovalke o zaposlovanju	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ

boste?			
31Tisti komentar je negativno vplival name.	Pesimistični komentarji	Negativen vpliv svetovalcev na ZRSZ	Psihične posledice
32premalo ciljno izobraževanje, saj bi morale fakultete spremljati trg dela in povpraševanje po določenih poklicih in ustrezno prilagajati svoje izobraževalne programe.	Neprimerna izobrazba	šolstvo	Vzroki za brezposelnost
33praktičnim izobraževanjem, katerega delodajalci zahtevajo, kot pogoj za zaposlitev.	Več praktičnega usposabljanja v okviru šolstva, ki bi se štele kot delovne izkušnje	šolstvo	Vzroki za brezposelnost
INTERVJU D			
1elektrikar elektronik	elektrikar elektronik	Srednješolska izobrazba	izobrazba
2Brezposeln sem približno 1 leto	1 leto	1 leto	Čas brezposelnosti
3spletnega portala Moje delo	Spletni portal Moje delo	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
4Moja zaposlitev	Spletni portal Moja zaposlitev	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
5zavod za zaposlovanje	Spletna stran ZRSZ	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
6Zaposlitev iščem samo v mojem poklicu	Iskanje zaposlitve v moji stroki	Iskanje zaposlitve na svojem področju	Področje iskanja zaposlitve
7Iskal sem čim bližje, z zavoda pa sem dobival prošnje za v Ljubljano, Logatec,...To se mi je zdelo predaleč	Čim bližje (30 minut vožnje), kar je več je predaleč	Oddaljenost iskanja zaposlitve	Lokacija iskanja zaposlitve
8prevelika oddaljenost od doma	Prevelika oddaljenost	Prevelika oddaljenost bivališča in delovnega mesta	Vzroki za brezposelnost
9premalo delovnih izkušenj	Premalo delovnih izkušenj	Delovne izkušnje	Vzroki za brezposelnost
10delo v tujini kar me tudi ni zanimalo.	Ponujeno delov tujini me ne zanima	Prevelika oddaljenost bivališča in delovnega mesta	Vzroki za brezposelnost

11 starši so v času moje brezposelnosti postajali vse bolj neučakani	Neučakanost staršev	Vpliva brezposelnosti name ali na moje bližnje	Psihične posledice
12, nastrojeni.	Nastrojenost staršev	Vpliva brezposelnosti name ali na moje bližnje	Psihične posledice
13Nič se ni spremenilo, počel sam kar sem vedno želel, hodil sem po zabavah, na kavo,...	Nič se ni spremenilo (še vedno hodim po zabavah...)	Ne vpliva na brezposelno osebo (druženje, kulturno udejstvovanje)	Socialne posledice
14Pomagata mi starša, onadva me preživljata, plačujeta za hrano, cigarete ipd.	Preživljata me starša	Finančna pomoč staršev	Finančna podpora
15Družabno življenje se ni spremenilo	nič se ni spremenilo	Ne vpliva na brezposelno osebo (druženje, kulturno udejstvovanje)	Socialne posledice
16Motilo me je le ko me je kdo vprašal: "kje pa delaš?",	Izogibanje določenih oseb zaradi spraševanjao brezposelnosti	Negativen vpliv na brezposelnosti na socialno mrežo	Socialne posledice
17sploh nimam načrtov.	Nimam načrtov	Ne načrtujem prihodnosti	Vpliv brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti
18psihičnih, zdravstvenih težav zaradi brezposelnosti nima.	Nimam psihičnih, zdravstvenih težav	Ni vpliva na brezposelnosti	Psihične posledice
19Na finančnem področju mi pomaga 22družina,			
20prijatelji	prijatelji	Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže	Podporno okolje
21Podajali so mi informacije kako iskati službo, kje in zakaj.	Pomoč prijateljev pri iskanju službe	Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže	Podporno okolje
22S svetovalko na zavodu za zaposlovanje sem zelo zadovoljen	zadovoljstvo	Pozitiven odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev do up. na ZRSZ
23me je redno klicala na posvete	Redno klicanje na posvete	Pozitivne naloge zavoda	Odnos svetovalcev do up. na ZRSZ
24priporočala mi je razne načine kako priti do službe, kje iskati, odnos na razgovorih	Nasveti pri iskanju zaposlitve	Pozitivne naloge zavoda	Pomoč svetovalcev ZRSZ

za službo			
25skupinske sestanke	Skupinski sestanki	Pozitivne naloge zavoda	Pomoč svetovalcev ZRSZ
26zaradi dobrega odnosa svetovalke pa menim da svetovalci zelo dobro opravljajo svojo nalogo.	Dober delovni odnos	Pozitiven odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev do up. na ZRSZ
27Dobili smo tudi razne brošure za pomoč	Brošure	Pozitivne naloge zavoda	Pomoč svetovalcev ZRSZ
28naredili smo profil na njihovi spletni strani	Profil na spletni strani	Pozitivne naloge zavoda	Pomoč svetovalcev ZRSZ
prvi iskalec zaposlitve te namreč nihče ne želi zaposliti niti ne povabiti na razgovor.	Ni odziva na poslano prošnjo	Ni možnosti razgovorov	Vzroki za brezposelnost
INTERVJU E			
1administrator	administrator	Srednješolska izobrazba	Izobrazba
2Brezposelna sem že približno eno leto in pol.	1 leto in pol	1 leto in pol	Čas brezposelnosti
3zavoda	Zavod za zaposlovanje	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
4spremljanjem oglasov na spletni strani zavoda za zaposlovanje	Spletna stran ZRSZ	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
5pisanjem prošenj	Pošiljanje prošenj	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
6pošiljanje prošenj na slepo	Pošiljanje prošenj	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
7iščem izven moje primarne izobrazbe	Izven primarne izobrazbe	Iskanje zaposlitve na drugih področjih	Področje iskanja zaposlitve
8oddaljenosti približno 30 km	Oddaljenost 30 km	Oddaljenost od prebivališča	Lokacija iskanja zaposlitve
9glavni razlog vidim v izobrazbi	Neprimerna izobrazba	Ni možnosti razgovorov	Vzroki za brezposelnost
10nimam delovnih izkušenj v mojem poklicu	Brez delovnih izkušenj	Zahteve delodajalcev	Vzroki za brezposelnost

11moj otrok	otrok	Ustvarjanje družine	Vzroki za brezposelnost
Najbolj 12je vplivalo name	Ni vplivalo na druge	Brezposelnost ne vpliva na ožjo socialno mrežo	Psihične posledice
13sem neenakovredna v partnerskem odnosu.	Neenakovrednost v partnerskem odnosu	Brezposelnost ne vpliva na ožjo socialno mrežo	Psihične posledice
14me partner izkorišča	Izkoriščanje partnerja	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
15Finančno me preživlja partner	Partner me preživlja	Finančna pomoč partnerja	Finančna podpora
16moram živeti tako kot on želi	Nezmožnost odločanja (živeti moram kot želi partner)	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
17Brezposelnost ima velik vpliv tudi na moje prijatelje.	Vpliv na prijatelje	Negativen vpliv brezposelnosti na socialno mrežo	Socialne posledice
18S prijatelji se ne smem dobivati	onemogočeno dobivanje s prijatelji zaradi partnerja	Negativen vpliv brezposelnosti na socialno mrežo	Socialne posledice
19želim narediti izpit za avto	Izpit za avto	Odložitev cilje zaradi brezposelnosti	Vpliv brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti
20želim iti na svoje stran od partnerja	Želim se ločiti	Odložitev cilje zaradi brezposelnosti	Vpliv brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti
21imam kar nekaj stisk	stiske	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
22materialne (ne morem imeti kar želim,	Ne morem si vsega privoščiti	Ni prihodkov	Finančne posledice
23psihično (prepiranje s partnerjem zaradi neplačevanja položnic in neprispevanja denarnih dohodkov)	Prepiranje	Negativen vpliv brezposelnosti na ožjo socialno mrežo	Psihične posledice
24fizične (pretepanje s strani	pretepanje s strani	pretepanje s strani	Fizične

partnerja zaradi brezposelnosti.	partnerja zaradi brezposelnosti.	partnerja zaradi brezposelnosti.	posledice
25Pomoči in podpore s strani primarne družine kot tudi s strani partnerja nimam	Nimam podpore	Negativen vpliv neformalne socialne mreže	Podporno okolje
26primarno družino sem imela vedno slab odnos	Slab odnos	Negativen vpliv neformalne socialne mreže	Podporno okolje
27Ob strani mi stoji le ena prijateljica, ki mi pomaga v težkih trenutkih z raznimi nasveti.	Prijateljica	Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže	Podporno okolje
28S svetovalko na zavodu sem imela formalen odnos	Formalnost	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev do up. na ZRSZ
29napotila tudi na delo	Napotitev na delo	Pozitivne naloge zavoda	Pomoč svetovalcev ZRSZ
30od zavoda drugega nisem imela nič, nobene podpore	Ni bilo podpore	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev do up. na ZRSZ
INTERVJU F			
1Ekonomski tehnik	Ekonomski tehnik	Srednješolska izobrazba	Izobrazba
2Bresposelna sem 8 mesecev	8 mesecev	8 mesecev	Čas brezposelnosti
3zavoda	Zavod	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
4vseh portalov na internetu	Vsi spletni portali	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
5preko Facebooka	Facebook	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
6spremljanja oglasov v časopisih	Oglasi v časopisih	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
7preko ljudi, ki jih poznam	Mreženje preko prijateljev, znancev	Aktivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
8Službo iščem vsakodnevno	Vsakodnevno	Redno spremljanje oglasov	Čas namenjen iskanju zaposlitve
9Službo iščem tudi izven svoje primarne izobrazbe tudi izven	Iskanje zaposlitve z nižjo izobrazbo in v	Iskanje zaposlitve na drugih področjih in z	Področje iskanja

moje stroke	drugi stroki	nižjo stopnjo izobrazbe	zaposlitve
10v oddaljenosti 40km – 50km	40-50km	Oddaljenost od prebivališča	Lokacija iskanja zaposlitve
11premalo referenc	Reference	Delovne izkušnje	Vzroki za brezposelnost
12Dobim veliko negativnih odgovorov	Negativni odgovori	Ni možnosti razgovora	Vzroki za brezposelnost
13neizkušenost	Krčenje zaposlovanj na področju javnih služb	Državna politika	Vzroki za brezposelnost
14premalo poznanstev (vez)	Poznanstva	Navidezne objave	Vzroki za brezposelnost
15preveč brezposelnosti	Preveč brezposelnosti	Kriza	Vzroki za brezposelnost
16vpliva tako name kot moje bližnje, namreč zaradi tega odlašam odhod od doma	Odlašanje odhoda od doma	Negativen vpliv brezposelnosti na ožjo socialno mrežo	Psihične posledice
19Preživljam se s pomočjo staršev, partnerja	Finančna pomoč partnerja, družine	Finančna pomoč partnerja, družine	Finančna podpora
20vendar nisem samostojna, kar me obremenjuje	Nesamostojnost, obremenjenost	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
21brezposelnost ne vpliva na moje družabno življenje	Občutek otopenosti in brezizhodnost	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
22kulturno udejstvovanje pa se je mogoče zaradi brezposelnosti celo povečalo	Kulturno udejstvovanje se je povečalo(imam več časa)	Pozitiven vpliv brezposelnosti na socialno mrežo, kulturno udejstvovanje	Socialne posledice
23Seveda so se načrti malo zamaknili, saj bo delanje skupnega stanovanja s partnerjem trajalo dlje časa.	Zamaknitev načrtov (Počasnejše delanje stanovanja)	Odložitev cilje zaradi brezposelnosti:	Vpliv brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti
24Ne, brezposelnost ne vpliva na moje počutje.	Ni vpliva	Brezposelna oseba nima nobenih posledic	Psihične posledice
25Starši, partner in prijatelji	Opora staršev,	Pozitiven vpliv neformalne socialne	Podporno

mi stojijo ob strani	prijateljev, partnerja	mreže	okolje
26mi pomagajo z raznimi nasveti	Svetovanje	Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže	Podporno okolje
27Zelo sem razočarana nad Zavodom za zaposlovanje	Razočaranje	Mnenje oZRSZ	Zavod za zaposlovanje
28so notri zaposleni "totalno nesposobni" ljudje/svetovalci	"nesposobni" svetovalci	Mnenje oZRSZ	Zavod za zaposlovanje
29zavod namenjen temu, da iskalec čim prej najde zaposlitev, kakršnokoli, če tudi s plačo pod minimalnim standardom, in s skrajno neprimernimi delovnim okoliščinam	Nespoštovanje želj brezposelne osebe glede zaposlitve	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
30Imam zelo negativne izkušnje z zavodom	Slabe izkušnje z institucijami	Mnenje oZRSZ	Zavod za zaposlovanje
31 Moji sestanki s svetovalci trajajo največ 5 min	Kratki sestanki	Izgled sestanka	Zavod za zaposlovanje
32Svetovallec komajda pogleda knjižico v katero zapisujem poslano prošnje	Nezanimanje	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
33Všeč mi je bilo edino to, da me je zavod poslal na delavnice v okviru podjetja Papilot	Delavnica	Pozitivne naloge zavoda	Pomoč zavoda
34se je predavateljica res potrudila za posameznika	Zanimanje za uporabnika (druga svetovalka)	Pozitiven odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev ZRSZ
35 znala tudi informacijo posredovati naprej nam, ki smo delavnice obiskovali.	informiranje	Pozitivne naloge zavoda	Pomoč zavoda
36premajhnem številu delovnih mest	Premalo delovnih mest	Premalo delovnih mest	Vzroki za brezposelnost
37premalo izkušenj	Premalo izkušenj	Premalo izkušenj	Vzroki za brezposelnost
38mladostnik in si ženska, si boš zagotovo kmalu želela svojo družino, in bo potrebno plačevanje porodniške; če že imaš otroke, sledi nevarnost prevelikega števila bolniških	Otrok, ženska	Ustvarjanje družine	Vzroki za brezposelnost

INTERVJU G			
1 frizerka	Frizerka	Srednješolska izobrazba	Izobrazba
2 Brezposelna sem približno 10 mesecev.	10 mesecev	10 mesecev	Čas brezposelnosti
3 Preko spletnega portala Moje delo,	Moje delo	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
4 Moja zaposlitev,	Spletni portal Moja zaposlitev	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
5 zavoda za zaposlovanje	Zavod	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
6 Ne, službo sem iskala le v primarni izobrazbi	Iskanje zaposlitve z v moji stroki	Iskanje zaposlitve na mojem področju	Področje iskanja zaposlitve
7 oddaljenosti 30 km	30km	Oddaljenost od prebivališča	Lokacija iskanja zaposlitve
8 iščem dvakrat tedensko	Dvakrat tedensko	Spremljanje oglasov	Čas namenjen iskanju zaposlitve
9 gospodarska kriza	Kriza	Kriza	Vzroki za brezposelnost
10 premalo delovnih izkušenj	Premalo delovnih izkušenj	Delovne izkušnje	Vzroki za brezposelnost
11 še vedno živim pri starših in nekaj denarja zaslužim s kozmetičnimi storitvami, ki jih nudim družini, prijateljem in znancem	Kozmetične storitve	Delo na črno	Iskanje začasnih rešitev
12 brezposelnost ne vpliva ne na moje življenje ne na življenje ljudi v moji okolici.	Ni vpliva	Brezposelnost name ali na moje bližnje ne vpliva	Psihične posledice
13 Trenutno me preživljajo še starši, ki mi finančno in materialno pomagajo	Starši me preživljajo	Finančna pomoč staršev	Finančna podpora
14 nikakor ne vpliva na moje družbeno in kulturno življenje	Ni se ni spremenilo	Ne vpliva na osebo (druženje, kulturno udejstvovanje)	Socialne posledice
15 imam dovolj časa za druženje s prijatelji.	Več časa za druženje	Pozitiven vpliv na brezposelnosti socialno mrežo	Socialne posledice

16Moji načrti se niso spremenili, samo zamaknili	Sprememba oz. predstavitev načrtov	Odložitev ciljev zaradi brezposelnosti	Vpliv brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti
17načrtujem lasten salon	Kasnejše odprtje lastnega salona	Negativen vpliv na brezposelnosti socialno mrežo	Vpliv brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti
18Zdravstvenih težav nisem imela	Nisem imela zdravstvenih težav	Brezposelna oseba nima nobenih posledic	Psihične posledice
19sem pa večkrat razmišljala kako bom shajala	Obremenjevanje	Negativen vpliv na brezposelnosti posameznika	Psihične posledice
20Dalj časa, kot je brezposelnost trajala, več sem o tem premišljevala, podobno pa je bilo tudi z mojo samopodobo	Vpliv na samopodobo	Negativen vpliv na brezposelnosti posameznika	Psihične posledice
21 Občutila sem predvsem čustven vpliv, predvsem kot pritisk in občutek manjvrednosti	Občutek manjvrednosti, pritisk	Negativen vpliv na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
22Pomagajo mi predvsem starši, ki me spodbujajo in bodrijo	Spodbujanje staršev	Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže (podpora)	Podporno okolje
23Z institucijami in svetovalci nimam ravno najboljših izkušenj.	Slabe izkušnje z institucijami	Mnenje o ZRSZ	Zavod za zaposlovanje
24Na zavodu za zaposlovanje sem zgolj številka	Nevednost o uporabniku, uporabnik je le številka	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev do up. na ZRSZ
25Na vsakem sestanku se pomeniva o tem kam sem pošiljala prošnje in kje še lahko iščem delo	Kam sem pošiljala prošnje, kje še lahko iščem delo	Negativne naloge zavoda	Pomoč svetovalcev ZRSZ
INTERVJU H			
1prof. specialne in rehabilitacijske pedagogike	Univerzitetna diplomirana specialna in rehabilitacijska pedagogika	Visokošolska izobrazba	Izobrazba

2Brezposelna sem 6 mesecev.	6 mesecev	6 mesecev	Čas brezposelnosti
3oglasov v časopisih	Oglasi v časopisih	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
4portala Moje delo	Spletni portal Moje delo	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
5oglasne table na Zavodu za zaposlovanje	ZRSZ	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
6internetna stran Zavoda za zaposlovanje	Spletna stran ZRSZ	Pasivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
7stiki z bivšimi sošolkami iz fakultete	Mreženje	Aktivno iskanje zaposlitve	Metode iskanja zaposlitve
8zaposlitev iščem redno (vsakodnevno)	Vsakodnevno spremljanje objav	Redno spremljanje objav	Čas namenjen iskanju zaposlitve
9iskala zaposlitev v okviru svoje stroke	Iskanje zaposlitve v moji stroki	Iskanje zaposlitve na svojem področju	Področje iskanja zaposlitve
10predvsem z nižjo izobrazbo (kot gimnazijska maturantka)	Nižja izobrazba	Iskanje zaposlitve z nižjo izobrazbo	Področje iskanja zaposlitve
11Približno 30 km od doma	Čim bližje (30 minut vožnje), kar je več je predaleč	Oddaljenost iskanja zaposlitve	Lokacija iskanja zaposlitve
12Premajhna angažiranost in sodelovanje Zavoda za zaposlovanje z morebitnimi delodajalci, predvsem z javnim sektorjem	Premajhno sodelovanje zavoda in delodajalcev	ZRSZ	Vzroki za brezposelnost
13Zdravstveno stanje (manjša gibalna oviranost, epilepsija)	manjša gibalna oviranost, epilepsija	Zdravstveno stanje	Vzroki za brezposelnost
14premalo »poznanstev« s potencialnimi delodajalci	Poznanstva	Nepoznavanje potencialnimi delodajalci	Vzroki za brezposelnost
15nimam lastnega prevoza (izpit za avto) zaradi epileptičnih napadov	Brez voznškega izpita (odvisnost od javnega prevoza)	Zahteve delodajalcev/ nizki denarni dohodek	Vzroki za brezposelnost/ Finančne posledice
16Brezposelnost vpliva na moje psihično stanje	vpliva na psihično stanje	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez	Psihične posledice

		zaposlitve	
17se bolj obremenjujem	Obremenjevanje	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
18Pri preživljanju mi pomagata oče in mama	Finančna pomoč staršev	Finančna pomoč staršev	Finančna podpora
19imam še nekaj prihrankov od štipendije	Prihranki	Skrb zase	Finančna podpora
20prijatelji se nekoliko manj družim zaradi časovne oddaljenosti ter pomanjkanja denarja	Zmanjšano druženje	Negativen vpliv brezposelnosti na socialno mrežo	Socialne posledice
manj hodim na družabne dogodke	družabni dogodki	Negativen vpliv brezposelnosti na socialno mrežo/ Upad kulturnega udejstvovanja	Socialne posledice
21(H) Nimam še stalnega partnerja, tako da še ne načrtujem v bližnji prihodnosti osamosvojitve od družine ter si ustvariti lastne družine	Nimam načrtov	ne vpliva na načrtovanje prihodnosti	Vpliv brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti
22potrta in žalostna	Žalost	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
23prebrodila psihične težave.	Psihične težave	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
24vpliva na moje fizično in psihično zdravje	Vpliv na psihično in fizično zdravje	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
25sem bolj potrta	Potrtost	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
26slabe volje	Slaba volja	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
27brez energije	Pomanjkanje energije	Negativen vpliv brezposelnosti na	Psihične

		osebo, ki je brez zaposlitve	posledice
28se hitreje razjezim	Občutek jeze	Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve	Psihične posledice
29sem nekoliko manj družabna	Manj družabna	Negativen vpliv brezposelnosti na socialno mrežo	Socialne posledice
30Največ pomoči imam s strani staršev in družine, ki mi stojijo ob strani ter me bodrijo	Pomoč staršev in družine	Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže	Podporno okolje
31nasveti glede pridobitve zaposlitve	Nasveti	Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže	Podporno okolje
32strani prijateljev imam manj podpore	Prijatelji	Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže	Podporno okolje
33Zavod za zaposlovanje mi ne nudi zadostne opore	ni bilo podpore	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev do up. na ZRSZ
34imam precej slabe izkušnje	slabe izkušnje z institucijami	Mnenje o ZRSZ	ZRSZ
35se v tem času le enkrat ali dvakrat dobila s svetovalno delavko na Zavodu za zaposlovanje.	Sestanki bi morali biti bolj pogosti	Mnenje o ZRSZ	ZRSZ
36Svetovalni delavci me vedno ne obravnavajo kot osebo	Nespoštljiv odnos, brez očesnega stika	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev do up. na ZRSZ
37sem včasih le »številka«	Nevednost o uporabniku, uporabnik je le številka	Negativen odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev do up. na ZRSZ
38sva naredili zaposlitveni načrt	Zaposlitveni načrt	Pozitivne naloge zavoda	Pomoč svetovalcev ZRSZ
39me je nekoliko opogumljala ter vlivala upanje	opogumljanje, vlivljanje upanja	Pozitiven odnos svetovalcev	Odnos svetovalcev do up. na ZRSZ
40Skupaj sva tudi pregledali prosta delovna mesta na internetni strani Zavoda za	Pregled prostih delovnih mest	Pozitivne naloge zavoda	Pomoč svetovalcev

zaposlovanje.			ZRSZ
---------------	--	--	------

9.4 Osno kodiranje

1. Izobrazba:

-Visokošolska, višja izobrazba:

Univerzitetna diplomirana socialna pedagoginja (1A)

Diplomirani inženir elektrotehnike (1D)

Univerzitetna diplomirana specialna in rehabilitacijska pedagoginja (1H)

-Srednješolska izobrazba:

Ekonomski tehnik in vzgojitelj šolskih otrok (1B)

Elektrikar elektronik (1D)

Administrator (1E)

Ekonomski tehnik (1F)

Frizerka (1G)

2. Čas brezposelnosti:

2leti (2A)

1leto in 9 mesecev (2B)

2 meseca (2C)

1 leto (2D)

1 leto in pol (2E)

8 mesecev (2F, 2G)

6 mesecev (2G)

3. Metode iskanja zaposlitve:

-Pasivno Iskanje zaposlitve:

Pošiljanje prošenj (3A, 8B, 5E)

Pošiljanje prošenj na slepo (10B, 6E)

Zavod za zaposlovanje (4A, 6B, 3C, 3E, 3F, 5G, 5H)

Spletno iskanje na zavodu (7B, 4C, 5D, 4E, 4F, 6H)

Zaposlitvene agencije (7A)

Portali Moja zaposlitev (8A, 4D, 4F, 4G)

Spletno iskanje na Moje delo (4C, 3D, 4F, 3G, 4H)

Facebook (5F)

Oglasi v časopisih (6F, 3H)

-Aktivno iskanje zaposlitve:

Komuniciranje z delodajalci (6A, 5C)

Mreženje preko prijateljev, znancev (9A, 25C, 7F, 7H)

4. Vzroki za brezposelnost:

-Navidezne objave

Razpisovanje prostih delovnih mest, kjer imajo kandidata že izbranega (5A)

Poznanstva (13A, 14F)

-Ni možnosti razgovorov:

Ni odziva na poslano prošnjo (13A, 9B, 29D)

Zavrjeni odgovori (12F)

-Neprimerna izobrazba (42A, 43B, 32C, 9E)

-Ustvarjanje družine

otrok (11E, 38F)

-Ženska (38F)

-Zahteve delodajalcev:

brez voziškega izpita (12B)

strokovni izpit (14B)

delovna doba/izkušnje (15B, 10C, 9D, 10E, 11F, 10G)

manjša veljavnost izkušenj preko študentskega servisa (11C)

-Premalo oz. nič stikov s potencialnimi delodajalci

Poznanstva (14G)

Premalo delovnih mest (36F)

-preveč brezposelnosti (15F)

-Področje države:

krčenje zaposlovanj na področju javnih služb (15A)

Kriza (9G)

Zdravstveno stanje

manjša gibalna oviranost, epilepsija (13H)

-Področje ZRSZ

Premajhno sodelovanje zavoda in delodajalcev (12H)

-Oddaljenost med prebivališčem in delovnim mestom

Prevelika oddaljenost (8D)

Ponujeno delo v tujini me ni zanimalo (10D)

5. Finančne posledice:

-Ni prihodkov:

odvisnost od drugih, nesamostojnost (16A)

Brez voznškega izpita (odvisnost od javnega prevoza) (12B)

Izposojanje denarja, zadolževanje (17B, 26B)

Ne morem si vsega privoščiti (22E)

-Nimam finančni posledic

Prihranki (15C)

Manjši stroški zaradi življenja doma (18C)

6. Psihične posledice:

-Brezposelnost ne vpliva na ožjo socialno mrežo (12E)

brezposelnost name ali na moje bližnje ne vpliva (12C, 18D, 12G)

- Negativen vpliv brezposelnosti na ožjo socialno mrežo

obremenjevanje staršev (17A, 16B)

Neučakanost staršev (11D)

Nastrojenost staršev (12D)

prepiranje (23E)

Neenakovrednost v partnerskem odnosu (13E)

Odlašanje odhoda od doma (16F)

- Negativen vpliv brezposelnosti na osebo, ki je brez zaposlitve (16H)

Občutek otopelosti, brezizhodnosti (18A)
Obremenjenost (21A, 20F, 19G, 17H))
Čuden občutek, ko se zaveš, da si brezposeln (24A)
Občutek razočaranja, žalosti, jeze (25A, 22H, 28H)
Občutek nemoči (31A)
Občutek nesposobnosti (32A, 21G)
Slabše počutje (20A, 26H)
Skrbi (16B)
Izkoriščanje s strani partnerja (14E)
Nezmožnost odločanja (živeti moram kot želi partner) (16E)
stiske (21E)
nesamostojnost (20F)
slabša samopodoba (20G)
vpliv na psihično in fizično zdravje (24H)
potrtost (25H)
pomanjkanje energije (27H)
-Brezposelna oseba nima nobenih psihičnih posledic
Posledic brezposelnosti ne občutim (14C, 24B, 24F)
Kratek čas brez zaposlitve (19C)
Nisem imela zdravstvenih težav (18G)

7. Fizične posledice

pretepanje s strani partnerja zaradi brezposelnosti (24E)

8. Socialne posledice

-Negativen vpliv brezposelnosti na socialno mrežo:

vpliv na prijatelje, se manj družim (17E, 20H)

onemogočeno dobivanje s prijatelji zaradi partnerja (18E)

Izogibanje določenih oseb zaradi spraševanja o brezposelnosti (28A, 16D)

manj družabna (29H)

-Pozitiven vpliv brezposelnosti na socialno mrežo, kulturno udejstvovanje

Kulturno udejstvovanje se je povečalo(imam več časa) (22F)

Imam več časa za druženje (15G)

- Zmanjšani stiki z drugimi

Izogibanje lokacij, kjer je potrebno plačevati (21B)

-Upad kulturnega udejstvovanja:

Upad obiskovanja različnih destinacij (morje) (19B)

kino (20B)

družabni dogodki (21H)

večkrat kam ne morem iti (25B)

- Ne vpliva na brezposelno osebo (druženje, kulturno udejstvovanje)

nič se ni spremenilo (še vedno hodim po zabavah) (16C, 13D, 15D, 14G)

8. Iskanje začasnih rešitev:

Dodatno izobraževanje (19A)

-Odpravljanje finančnih posledic brezposelnosti:

Delo preko druge študentske napotnice (27A)

Delo na črno (3B, 11G)

Občasno delo preko podjemne pogodbe (4B)

9. Finančna podpora:

Finančna pomoč staršev (26A, 23C, 14D, 19D, 19F, 13G, 18H)

Finančna pomoč partnerja (26A, 15E, 19F)

skrb zase

-moji prihranki (19H)

10. Vpliv brezposelnosti na načrtovanje prihodnosti

-Odložitev cilje zaradi brezposelnosti:

Sprememba oz. prestavitev načrtov (29A, 23F, 16G)

Kasnejše odprtje lastnega vrtca (22B)

Izpit za avto (23B, 19E)

Želim se ločiti (20E)

Počasnejše delanje stanovanja (23F)

Kasnejše odprtje lastnega salona (17G)

-ne vpliva na načrtovanje prihodnosti

nimam načrtov (17D, 21H)

11. Podporno okolje

-Pozitiven vpliv neformalne socialne mreže (podpora)

Spodbujanje, razumevanje, krepitev moči (30A 22G)

Opora družine, staršev (33A, 28B, 22C, 25F, 22G 30H)

Moralna podpora staršev (24C)

Zaupanje v družini, možnost pogovora (34A)

Prijateljica (27B, 20D, 27E, 25F, 32H)

Pomoč prijateljev pri iskanju službe (25C, 21D)

Podpora partnerja (33A, 25F)

svetovanje (26F, 31H)

- Negativen vpliv neformalne socialne mreže

nimam podpore partnerja, primarne družine (26E)

Slab odnos (27E)

12. Zavod za zaposlovanje

- Mnenje o ZRSZ

slabe izkušnje z institucijami (35A, 30B, 30F, 23G, 33H)

Razočaranost (27F)

"Nesposobni" svetovalci (28F)

Namenjen samo evidenci o številu brezposelnih oseb (42B)

nimam veliko izkušenj, se težko opredelim (26C)

Sestanki bi morali biti bolj pogosti Sestanki bi morali biti bolj pogosti (35H)

-Izgled sestanka

Formalnost (36A)

Kratki sestanki (5 minut) (38B, 31F)

13. Pomoč svetovalcev ZRSZ

- Pozitivne naloge zavoda

Zanimanje svetovalcev o up. načinih iskanja zaposlitve (37A, 24D)

Napotitev zavoda na delo (5B, 29E)

Redno klicanje na posvete (23D)

skupinski sestanki (25D)

Brošure (27D)

Profil na spletni strani (28D)

Delavnica (33F)

Informiranje (35F)

Zaposlitveni načrt (38H)

- Negativne naloge zavoda

Vedno enaki zaposlitveni načrti (38A)

Prekvalifikacija (36B)

Kam sem pošiljala prošnje, kje še lahko iščem delo (25G)

Pregled prostih delovnih mest (39H)

13. Odnos svetovalcev do up. na ZRSZ

- Negativen odnos svetovalcev:

Formalen odnos (39A, 28E)

Občutek nesprejetosti, (40A, 35B)

Občutek nezainteresiranosti za up. (40A, 34B, 29C, 32F)

Občutek nezaželenosti (41A)

Nespoštovanje želj brezposelne osebe glede zaposlitve (29B, 29F)

Neoseben, hladnokrven odnos (31B)

Slabe izkušnje s svetovalko (32B, 27C)

Nespoštljiv odnos, brez očesnega stika (33B, 36H)

Nevednost o uporabniku, uporabnik je le številka (39B, 24G, 37H)

vzvišenost, aroganca (28C)

Pesimistični komentarji svetovalke o zaposlovanju (30C)

ni bilo podpore (30E)

-Pozitiven odnos svetovalcev

Zanimanje za uporabnika (druga svetovalka) (41B, 34F)

Zadovoljstvo (22D)

Dober delovni odnos (26D)

opogumljanje, vlivanje upanja (39H)

14. Področje iskanja zaposlitve:

Iskanje zaposlitve na svojem področju (10A, 11B, 7C, 6D, 6G, 9H)

Iskanje zaposlitve na drugih področjih (11A, 7E, 9F)

Iskanje zaposlitve z nižjo izobrazbo: (11A, 8C, 9F, 10H)

15. Čas namenjen iskanju zaposlitve

Redno spremljanje objav:

vsakodnevno spremljanje objav delovnih mest (23A, 6C, 8F, 8H)

dvakrat tedensko (8G)

16. Lokacija iskanja zaposlitve:

-oddaljenost od prebivališča:

Cela Slovenija (12A)

30 km (13B, 8E, 7G, 11H)

Ena ura vožnje v eno smer (9C)

Čim bližje (30 minut vožnje v eno smer, kar je več je predaleč) (7D)

40–50km (10F)